

**Souhrnné hodnocení naplnění Základních principů efektivního bankovního
dohledu (Core Principles for Effective Banking Supervision) v České
republice provedené Českou národní bankou
k 30. 4. 2003**

Stupně hodnocení

Hodnotící škála je čtyřstupňová, v pořadí od nejlepšího k nejhoršímu hodnocení je vymezena takto:

1. „Splněno“ znamená, že nejsou žádné nedostatky v legislativě, praktickém výkonu dohledu nebo v interních předpisech.
2. „Splněno ve velkém rozsahu“ znamená, že
  - a) existují malé nedostatky v legislativě a praktickém výkonu dohledu nebo v interních předpisech anebo
  - b) dohled je vykonáván, i když praxe dohledu není založena na standardizovaných interních předpisech.
3. „Nesplněno ve velkém rozsahu“ znamená, že
  - a) existují zásadní nedostatky v legislativě a praktickém výkonu dohledu anebo v interních předpisech, nebo
  - b) neexistuje legislativa nebo regulace, ale dohled se vykonává, nebo
  - c) existuje legislativní a regulační rámec, ale nefunguje praktický výkon dohledu.
4. „Nesplněno“ znamená, že neexistuje legislativní nebo regulační základ a výkon dohledu je nedostatečný.

Zkratky právních a jiných pramenů použitých v materiálu:

- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o České národní bance“)
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“)
- zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“)
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“)
- zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenných papírech“)
- zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Komisi pro cenné papíry“)
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o účetnictví“)
- zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o penzijním připojištění“)
- zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“)
- zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o auditorech“)
- zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o legalizaci výnosů z trestné činnosti“)
- zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „devizový zákon“)
- zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci“)
- zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“)
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“)
- zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku) (dále jen „zákon o platebním styku“)
- vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o bankovní licenci, náležitosti žádosti o souhlas České národní banky s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance, s osobou uzavírající ovládací smlouvu s bankou nebo s osobou provádějící

právní úkon směřující k ovládnutí banky a náležitosti oznámení o snížení kvalifikované účasti na bance nebo o pozbytí postavení ovládající osoby vůči bance (dále jen "vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb.")

- vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě (dále jen „vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb.“)
- opatření České národní banky č. 2 ze dne 27. dubna 2001 o standardech řízení likvidity bank (dále jen opatření České národní banky č. 2/2001“)
- opatření České národní banky č. 1 ze dne 10. července 2002, kterým se stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank (dále jen „opatření České národní banky č. 1/2002“)
- opatření České národní banky č. 2 ze dne 3. července 2002 o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě (dále jen „opatření České národní banky č. 2/2002“)
- opatření České národní banky č. 3 ze dne 30. července 2002 o řízení úvěrového rizika v bankách (dále jen „opatření České národní banky č. 3/2002“)
- opatření České národní banky č. 4 ze dne 30. července 2002 o řízení tržních rizik v bankách (dále jen „opatření České národní banky č. 4/2002“)
- opatření České národní banky č. 9 ze dne 6. listopadu 2002, kterým se stanoví pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv a pravidla pro nabývání některých druhů aktiv (dále jen „opatření České národní banky č. 9/2002“)
- opatření č. 11 ze dne 10. prosince 2002, kterým se stanoví požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky vč. systému řízení rizik (dále jen „opatření České národní banky č. 11/2002“)
- opatření České národní banky č. 12 ze dne 11. prosince 2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky (dále jen „opatření České národní banky č. 12/2002“)
- úřední sdělení České národní banky č. 2 ze dne 31. ledna 2002 k problematice uzavírání ovládacích smluv bankami (dále jen „úřední sdělení č. 2/2002“)
- úřední sdělení České národní banky č. 22 ze dne 13. prosince 2002 k posuzování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank a do vedení poboček zahraničních bank (dále jen „úřední sdělení k posouzení způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob“)
- úřední sdělení České národní banky ze dne 16. prosince 2002 k některým ustanovením opatření České národní banky č. 11 ze dne 10. prosince 2002, kterým se stanoví požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky vč. systému řízení rizik
- úřední sdělení České národní banky ze dne 19. března 2003 k ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění zákona č. 126/2002 Sb.
- International Accounting Standards (dále jen „IAS“)
- Financial Action Task Force on Money Laundering (dále jen „FATF“)

Základní předpoklady efektivního bankovního dohledu

Princip č. 1. Efektivní systém bankovního dohledu musí mít jasné vymezení odpovědností a cílů pro každou jednotlivou instituci, která se zabývá dohledem nad bankami. Každá taková instituce by měla být nezávislá při výkonu dohledu a disponovat odpovídajícími zdroji. Za nezbytné předpoklady jsou dále považovány: funkční právní rámec pro činnost bankovního dohledu, který zahrnuje opatření vztahující se k povolování bank a provádění průběžného dohledu nad nimi, pravomoc zabývat se dodržováním zákonů, jakož i bezpečností a stabilitou bankovního systému a právní ochrana osob vykonávajících dohled nad bankami. Také dohody upravující výměnu informací mezi orgány dohledu a ochranu důvěrnosti takových informací by měly existovat.

1(1): Efektivní systém bankovního dohledu musí mít jasné vymezení odpovědností a cílů pro každou instituci, která se zabývá dohledem nad bankami.

Souhrnné vyhodnocení části 1(1):

Splněno.

Základní kritéria

Podle zákona o České národní bance vykonává bankovní dohled Česká národní banka. Cíle a odpovědnosti České národní banky v oblasti bankovního dohledu jsou stanoveny tímto zákonem. Zákony i podzákoné právní předpisy, k jejichž vydávání je Česká národní banka zmocněna zákonem o České národní bance a zákonem o bankách, poskytují minimální rámec obezřetnostních standardů, které musí banky dodržovat. Česká národní banka se zúčastní rozhodování o řešení problémových situací bank. Frekvence změn bankovních zákonů, především zákona o bankách, je z hlediska potřeb regulace a výkonu dohledu dostatečná. Legislativní rámec bankovníctví a bankovního dohledu je prakticky úplně harmonizován s právem Evropských společenství (ES).

Dodatečná kritéria

Česká národní banka má pro oblast regulace a výkonu bankovního dohledu zpracovanou střednědobou koncepci, kterou schválila bankovní rada České národní banky. Na koncepci navazují roční plány činnosti, jejichž plnění je každý rok hodnoceno pověřeným členem bankovní rady. Podstatný výtah z obsahu koncepcí je zveřejněn na webových stránkách České národní banky. Vedle toho guvernér České národní banky předkládá dvakrát ročně zprávu Parlamentu České republiky o činnosti České národní banky, která zahrnuje i informaci o bankovním sektoru a výkonu bankovního dohledu. Česká národní banka zveřejňuje na svých webových stránkách čtvrtletní údaje o finanční situaci bankovního sektoru včetně základních ukazatelů obezřetného podnikání za bankovní sektor.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Musí existovat zákony pokrývající bankovníctví a činnost orgánu (každého z orgánů) pověřeného (pověřených) výkonem bankovního dohledu. Odpovědnosti (kompetence) a cíle každého orgánu musí být jasné definovány.

Splněno.

Bankovníctví a výkon bankovního dohledu jsou upraveny zákonem o České národní bance a zákonem o bankách. Činnost bank na kapitálovém trhu podléhá rovněž doзору Komise pro cenné papíry (zákon o Komisi pro cenné papíry) a činnost banky jako depozitáře penzijního fondu podléhá státnímu doзору Ministerstva financí České republiky (zákon o penzijním připojištění) a Komise pro cenné papíry (zákon o Komisi pro cenné papíry). Problematika spořitelních a úvěrních družstev je řešena zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech. Ve smyslu platných zákonů však tato družstva nejsou banky, nepodléhají bankovnímu dohledu České národní banky a státní dozor nad nimi vykonává Úřad pro dohled na družstevními záložnami. Proto předkládané vyhodnocení základních principů efektivního bankovního dohledu nezahrnuje hodnocení dohledu nad družstevními záložnami.

Zákon o České národní bance v § 2 stanovuje cíle v oblasti výkonu bankovního dohledu a zdůrazňuje jejich soulad s hlavním cílem činnosti České národní banky, jímž je péče o cenovou stabilitu. Cíl České národní banky v oblasti výkonu bankovního dohledu je stanoven v § 2 odst. 2 písm. d) jako péče o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice. V téže větě je stanoven okruh subjektů, které podléhají bankovnímu dohledu, „Česká národní banka vykonává bankovní dohled nad činností bank, poboček zahraničních bank a konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem v České republice“. Zákon tedy zmocňuje Českou národní banku k výkonu dohledu na individuálním základě, k výkonu konsolidovaného dohledu i k opatřením k zajištění bezpečnosti a rozvoje bankovního systému jako celku. V § 44 zákona o České národní bance jsou vymezeny kompetence v oblasti výkonu bankovního dohledu ve vztahu k dohlíženým subjektům. Jde o posouzení žádostí o bankovní licenci, dohled nad dodržováním podmínek daných licencí, dohled nad dodržováním zákonů a obezřetnostních opatření a ukládání nápravných opatření a sankcí.

2. Zákony a/nebo regulace musí poskytovat minimální rámec obezřetnostních standardů, které musí banky dodržovat.

Splněno.

Bankovní regulace je vyjádřena normativními právními akty, resp. právními předpisy, jejichž základem je zákon o České národní bance a zákon o bankách. Některá důležitá regulatorní pravidla jsou vyjádřena přímo jako ustanovení zákona o bankách. Jde zejména o následující ustanovení (výčet není úplný):

- povinnost banky informovat ve svých prostorách o podmínkách poskytování úvěrů v českém jazyce podle § 11 zákona o bankách;
- povinnost banky postupovat obezřetně podle § 12 zákona o bankách;
- zákaz členství banky v komanditní společnosti nebo veřejné obchodní společnosti podle § 12 zákona o bankách;
- zákaz uzavírat smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek pro banku podle § 12 zákona o bankách;
- povinnost dodržovat limity úvěrové angažovanosti podle § 13 zákona o bankách;
- zákaz výkonu kontroly nad jinou právnickou osobou a stanovení limitů pro majetkové účasti banky podle § 17 zákona o bankách;
- omezení pro osoby se zvláštním vztahem k bance podle § 18 zákona o bankách;
- ustanovení zákona o bankách, která se týkají udělování předchozího souhlasu České národní banky k uzavření smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části (§ 16 odst. 1 písm. a)), k rozhodnutí valné hromady o zrušení banky (§ 16 odst. 1 písm. b)), k fúzi banky (§ 16 odst. 1 písm. c)), ke snížení základního kapitálu banky, nejedná-li se o snížení základního kapitálu k úhradě ztráty (§ 16 odst. 1 písm. d)), k usnesení valné hromady podle § 7a odst. 1 písm. c), tj. k rozhodnutí, že banka nebude nadále vykonávat činnost, ke které je třeba bankovní licence, dále souhlasu před nabytím kvalifikované účasti na bance nebo před zvýšením kvalifikované účasti na bance tak, že dosáhne alespoň 20%, 33% nebo 50% základního kapitálu nebo hlasovacích práv, souhlasu s osobou uzavírající s bankou ovládací smlouvu jako osoba řídící nebo provádějící jiný právní úkon směřující k ovládnutí banky (§ 20 odst. 3), odsouhlasení výpisu všech akcionářů a správců z registru emitenta zaknihovaných akcií před konáním valné hromady (§ 20a odst. 3), k rozhodnutím nuceného správce o věcech v působnosti valné hromady (§ 29 odst. 2), k rozhodnutí nuceného správce částečně nebo úplně pozastavit nakládání vkladatelů s jejich vklady v bance (§ 29 odst. 3),
- potvrzení auditora vybraného bankou (§ 22 odst. 3).

Většina regulačních pravidel je však vyjádřena normativními akty nižší právní síly, tj. vyhláškami České národní banky a opatřeními České národní banky.

Vyhláška České národní banky je podzákonný, obecně závazný právní předpis (to znamená, že její působnost je širší než u opatření České národní banky a stanoví obecně závazná pravidla i pro nebankovní subjekty), který je vydáván Českou národní bankou na základě a v rozsahu zmocnění

stanoveného zvláštním zákonem. Česká národní banka je k vydání vyhlášky zmocněna v zákonech (zákon o České národní bance, zákon o bankách, devizový zákon, zákon o platebním styku). Vyhláška České národní banky se vyhláší ve Sbírce zákonů.

Opatření České národní banky je podzákonný předpis, který je Česká národní banka oprávněna vydávat na základě zmocnění obsaženého v § 49b zákona o České národní bance. Opatření je závazné pro banky a pobočky zahraničních bank a vyhláší se ve Věstníku České národní banky.

3. Existuje definovaný mechanismus koordinace činností institucí zodpovědných za bankovní dohled a existují i důkazy pro to, že se tento mechanismus v praxi využívá.

Irelevantní, pouze Česká národní banka vykonává bankovní dohled.

Poznámka: Aktivity bank na kapitálovém trhu jsou rovněž dohlíženy Komisí pro cenné papíry. Spolupráci s Komisí upravuje třístranná Dohoda o spolupráci mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru (viz též princip č. 1 část 1(6)).

4. Bankovní dohled se účastní rozhodování, kdy a jak řádně řešit problémové situace bank (zavření banky, restrukturalizace, fúze se silnější institucí).

Splněno.

Česká národní banka se účastní na řešení problémových situací bank, a to prostředky, které jsou jí dány zákonem o bankách. K těmto prostředkům patří: uložení opatření k nápravě, zavedení nucené správy, odejmutí licence, konzultace pro investory ohledně regulačního prostředí, schvalování významných investorů vstupujících do bank (viz princip č. 4). Opatření uložena k nápravě mohou mít i restrukturalizační charakter (zvýšení základního kapitálu banky, omezení nabývání určitých druhů aktiv, omezení provádění určitých druhů operací apod.).

Poznámka: V současnosti se upravují procedurální pravidla pro řešení problémových situací bank. Jde o procedurální pravidla pro:

- a) výstup bank ze sektoru, tj. tzv. řízená likvidace,
- b) ozdravení (systémově významné) banky v rámci nucené správy apod.

Ad a) Návrh pravidel řízené likvidace banky v paragrafovém znění schválila bankovní rada České národní banky v červenci 2001 a Česká národní banka jej postoupila Ministerstvu spravedlnosti České republiky k zapracování do návrhu nového úpadkového zákona. Tento zákon by měl obsahovat speciální úpravu úpadku bank a jiných finančních institucí.

Ad b) Bankovní rada České národní banky projednala materiál o institutu nucené správy. Na materiálu se dále pracuje. Základní problém v této oblasti spočívá v otázce aplikace práva ES pro poskytování veřejné podpory při ozdravení takové banky.

5. Zákony týkající se bank se mění tak často, jak je to nutné z hlediska efektivnosti a změn v bankovníctví i v regulatorních praktikách.

Splněno.

Zákon o bankách, který je pro regulaci bankovníctví základní normou, byl od svého vydání v roce 1992 do konce roku 2002 novelizován 14krát, přičemž 11 z těchto novel mělo značný význam pro posílení kompetencí bankovního dohledu, pro harmonizaci českého práva s právem ES nebo pro zvýšení ochrany vkladatelů. Zákon o České národní bance byl od roku 1993 novelizován 6 krát. Postupně bylo dosaženo značného pokroku v porovnání se stavem na počátku transformace takže poté, co Parlament České republiky v první polovině roku 2002 schválil veškerou legislativu, která byla připravena k harmonizaci českého zákonodárství v oblasti postavení centrální banky, komerčního bankovníctví i v oblasti platebního styku, bylo - až na velmi dílčí výjimky - v těchto oblastech toho stavu harmonizace českého práva s právem ES, jenž je požadován pro vstup České republiky do Evropské unie, dosaženo. Na základě toho lze konstatovat, že zákony, které tvoří základ právní úpravy

bankovní regulace a bankovního dohledu v současnosti již odpovídají uznávaným mezinárodním standardům.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled si stanovuje cíle a podléhá pravidelné revizi svých cílů a odpovědnosti prostřednictvím transparentního informování a vyhodnocování své činnosti.

Splněno.

Česká národní banka vypracovala na léta 2002-4 pro oblast bankovní regulace a výkonu bankovního dohledu střednědobou koncepci, kterou schválila bankovní rada České národní banky, a to ve formě koncepcí obou sekcí bankovního dohledu. Na tyto koncepce navazují roční plány každé sekce. Obsahová náplň plánu na příští rok i plnění plánu v uplynulém roce jsou každý rok hodnoceny pověřeným členem bankovní rady a vedením i zaměstnanci sekcí, jež jsou na plnění plánu hmotně zainteresováni. Pokud jde o vztah k veřejnosti, Česká národní banka každoročně vydává publikaci o bankovním dohledu, v níž se analyzuje vývoj bankovního sektoru a popisuje činnost České národní banky v oblasti bankovního dohledu a regulace. Guvernér České národní banky předkládá Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky dvakrát ročně zprávu o činnosti České národní banky. Tato zpráva zahrnuje i pasáž o bankovním sektoru a bankovním dohledu. V případě potřeby se vedení České národní banky setkává se zástupci Parlamentu České republiky častěji. Rozhodnutí v rámci licenčního řízení (udělení licence, změna licence, souhlas před nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance atd.) i ukládání nápravných opatření bankám, s výjimkou § 26 odst. 1 písm. a) zákona o bankách, se uskutečňují formou správního řízení. Všechna tato rozhodnutí ve správním řízení jsou přezkoumatelná soudem a každý subjekt jím dotčený se může k soudu dovolávat jeho přezkoumání.

Poznámka:

Česká národní banka ustavila v rámci útvarů bankovního dohledu tým, který připravuje interní hodnocení činnosti bankovního dohledu a jeho rozhodnutí. Takovýto tým funguje u řady zahraničních regulátorů, jde o tzv. Quality Assurance Unit.

2. Bankovní dohled zajistí, že jsou veřejně dostupné informace o finanční síle a výsledcích bankovního sektoru, který náleží do jeho jurisdikce.

Splněno.

Česká národní banka zveřejňuje na svých webových stránkách podrobné čtvrtletní informace o bankovním sektoru. Jde o seznam bank a poboček zahraničních bank, seznam reprezentací zahraničních bank a vývoj počtu bank v členění podle vlastnické struktury. Česká národní banka zveřejňuje i čtvrtletní informace o aktivech a pasivech bankovního sektoru, jeho podrozvahových aktivitách, ziskovosti a efektivnosti, jakož i vybrané ukazatele obezřetného podnikání za bankovní sektor. Jde zejména o ukazatele likvidity, ukazatele kapitálové přiměřenosti a údaje o ohrožených úvěrech, které jsou doplněny údaji o krytí potenciálních ztrát z ohrožených úvěrů opravnými položkami a zajištěním. Česká národní banka zveřejňuje i ukazatele o podílech skupin bank na aktivech, úvěrech a vkladech. Kromě toho jsou jednotlivé banky povinny zveřejňovat informace o své činnosti. Česká národní banka k tomuto účelu vydala opatření České národní banky č. 1/2002, které stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank.

1(2): Každá taková instituce by měla být nezávislá při výkonu dohledu a disponovat odpovídajícími zdroji.

Souhrnné vyhodnocení části 1(2):

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Podle zákona o České národní bance má Česká národní banka nezávislé postavení, které odpovídá právu ES. Tento zákon zajišťuje České národní bance operační nezávislost, personální nezávislost i finanční nezávislost, kterou Česká národní banka využívá při plnění všech svých zákonem stanovených cílů, tedy i v oblasti bankovního dohledu.

Dodatečná kritéria

Nejvyšším řídicím orgánem České národní banky je bankovní rada, jejíž členové jsou jmenováni prezidentem republiky na stanovené období, tj. na 6 let. Guvernér i ostatní členové bankovní rady mohou být odvoláni pouze v zákonem stanovených případech. Povinnost zveřejnit důvody odvolání však explicitně stanovena není.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Neexistuje v praxi žádný významný doklad o snaze vlády nebo bank ovlivnit operační nezávislost bankovního dohledu, a/nebo ovlivnit schopnost bankovního dohledu získat zdroje a rozvíjet možnosti, které potřebuje k výkonu svého mandátu.

Splněno.

Na základě zákona o České národní bance je Česká národní banka nezávislá. Operační nezávislost při výkonu bankovního dohledu je zajištěna zákonem o České národní bance, jenž v § 9 odst. 1 stanovuje, že „Česká národní banka a bankovní rada při plnění hlavního cíle České národní banky a při výkonu dalších činností nesmějí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta republiky, Parlamentu, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného subjektu“. Personální nezávislost je zajištěna způsobem jmenování, délkou funkčního období a zákonnými možnostmi odvolání guvernéra a ostatních členů bankovní rady stanovenými v § 6 zákona o České národní bance. Finanční nezávislost České národní banky je upravena v § 1 odst. 4 zmíněného zákona, jenž stanoví, že Česká národní banka hospodáří samostatně s odbornou péčí s majetkem, který jí byl svěřen státem, jakož i ustanovením § 30 odst. 2, jenž České národní bance zakazuje přímé úvěrování nebo poskytnutí jiné finanční podpory České republice, jejím orgánům, územním samosprávným celkům, veřejnoprávním subjektům i právnickým osobám pod kontrolou státu, územního samosprávného celku nebo veřejnoprávního subjektu, s výjimkou bank. Doposud nedošlo k žádné snaze ovlivnit nezávislost České národní banky, ani k tlakům, které by ovlivnily schopnost České národní banky vykonávat bankovní dohled.

2. Bankovní dohled a jeho pracovníci užívají důvěryhodnosti založené na profesionalitě a integritě.

Splněno ve velkém rozsahu.

Autorita kontrolních a regulatorních institucí je z historického hlediska v České republice poměrně nízká. S ohledem na tento fakt nelze konstatovat, že by Česká národní banka při výkonu bankovního dohledu měla v současné době plnou důvěru pracovníků komerčních bank nebo široké veřejnosti a musí na zvyšování této důvěryhodnosti a autority dále pracovat, i když se jeví, že v posledních letech došlo k pozitivní změně postoje odborné i laické veřejnosti k chápání úlohy České národní banky v oblasti výkonu bankovního dohledu.

3. Bankovní dohled je financován způsobem, který bezdůvodně neomezuje jeho autonomii nebo nezávislost a dovoluje provádět efektivní bankovní dohled. Toto zahrnuje zejména

- **platovou stupnici, která dovoluje přijímat a udržet kvalifikované pracovníky.**

Splněno.

Konkursní řízení na volná místa v České národní bance pro oblast regulace a výkonu bankovního dohledu ukazují, že zájem o práci v bankovním dohledu výrazně převyšuje nabídku volných pracovních míst. Fluktuace zaměstnanců v posledních čtyřech letech výrazně poklesla. To platí i pro kategorii vedoucích pracovníků a klíčových expertů. Do budoucna se jako výzva jeví možnost uplatnění zaměstnanců v evropských institucích (Evropská komise, Evropská centrální banka).

- **schopnost najímat externí odborníky na řešení speciálních situací.**

Splněno.

Česká národní banka disponuje dostatečnými lidskými zdroji pro kontrolní činnost, metodickou činnost, analytickou činnost i pro plnění dalších svých úkolů při výkonu bankovního dohledu (vztahy s tuzemskými a zahraničními regulátory, provozování registru úvěrů atd.). Kromě toho se útvary, které se zabývají metodickou analytickou činností i útvary pro výkon bankovního dohledu mohou opřít o rozsáhlé odborné zázemí představované dalšími útvary České národní banky. Proto je potřeba najímat externí pracovníky malá a týká se jen výjimečných případů. Využití tzv. outsourcingu základních činností při výkonu bankovního dohledu brání i legislativní překážky. Banky by mohly odmítnout poskytnout externím pracovníkům interní dokumenty a jiné informace potřebné pro výkon bankovního dohledu vzhledem k tomu, že tito by nebyli zákonem pověřenými zaměstnanci České národní banky. Česká národní banka podle potřeb využívala a využívá služeb právních expertů v souvislosti s některými složitými právními kauzami, jež vznikly při výkonu bankovního dohledu. V oblasti bankovního dohledu zejména pro implementaci práva ES do české bankovní regulace, pro vzdělávání svých zaměstnanců, kteří pracují v bankovním dohledu a pro rozvoj moderních metod výkonu bankovního dohledu, Česká národní banka opakovaně a ve významném rozsahu využívala i pomoc zahraničních expertů, a to především v rámci programů spolupráce s Evropskou unií (Phare, tzv. Twinning).

- **rozpočet na vzdělávání a program poskytující pravidelné možnosti vzdělávání.**

Splněno.

Systém vzdělávání zaměstnanců České národní banky funguje a odpovídá potřebám celoživotního vzdělávání, pokud jde o inovace v oblasti bankovníctví i v oblasti bankovního dohledu (systémy řízení rizik, novely právních předpisů, novely účetnictví, nová basilejská dohoda, posuzování modelů pro řízení rizik, zvládání inovovaného software, výuka jazyků atd.).

- **rozpočet pro počítače a ostatní vybavení je dostatečné pro výkon dohledu nad bankovním sektorem.**

Splněno.

Technické vybavení i software bankovního dohledu má úroveň, která odpovídá potřebám výkonu bankovního dohledu, analytické a metodické činnosti i všem dalším činnostem, které s výkonem dohledu souvisejí.

- **rozpočet na cesty dovolující provádět odpovídající dohlídky na místě.**

Splněno.

Dodatečná kritéria

1. Vrcholný představitel bankovního dohledu je jmenován na stanovené minimální období a může být odvolán během tohoto období pouze z důvodů stanovených zákonem.

Splněno.

Nejvyšším řídicím orgánem České národní banky je bankovní rada, která je tudíž i vrcholným řídicím orgánem pro oblast bankovního dohledu. Guvernér i ostatní členové bankovní rady jsou jmenováni prezidentem republiky na období 6 let a mohou být odvoláni jen z důvodů uvedených v § 6 zákona o České národní bance.

2. Pokud je vrcholový představitel bankovního dohledu odvolán, důvody tohoto odvolání musí být zveřejněny.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Důvody pro odvolání guvernéra i ostatních členů bankovní rady jsou dány zákonem (viz § 6 zákona o České národní bance). Zákon však výslovně nestanoví povinnost pro jejich zveřejnění v případě, že by prezident republiky o odvolání guvernéra nebo některého z dalších členů bankovní rady rozhodl. Lze ovšem předpokládat, že prezident by tak závažné rozhodnutí veřejně zdůvodnil. Proto toto kritérium není hodnoceno nejnižším stupněm, tj. nesplněno. Splnění tohoto dodatečného kritéria by vyžadovalo změnu zákona o České národní bance. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

1 (3): Za nezbytné předpoklady jsou dále považovány funkční právní rámec pro činnost bankovního dohledu, který zahrnuje opatření vztahující se k povolování bank (udělování bankovních licencí) a provádění průběžného dohledu nad nimi.

Souhrnné vyhodnocení části 1(3):

Splněno.

§ 44 zákona o České národní bance stanovuje působnost České národní banky při výkonu bankovního dohledu. Jde mj. o posouzení žádostí o bankovní licenci, dohled nad dodržováním podmínek daných licencí, ukládání nápravných opatření a sankcí (včetně odnětí licence). Česká národní banka je zmocněna vydávat podzákonné normy - opatření a vyhlášky - regulující bankovní sektor.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon určuje orgán, který je odpovědný za udělování a odnímání licencí.

Splněno

Vydáváním licence je pověřena Česká národní banka (Ministerstvo financí České republiky poskytuje stanovisko) - viz § 4 zákona o bankách (založení banky) a § 5 zákona o bankách (zřízení pobočky zahraniční banky). Náležitosti žádosti o bankovní licenci i podmínky pro její udělení jsou podrobně vymezeny ve vyhlášce České národní banky č. 166/2002 Sb. Česká národní banka rozhoduje i o odnětí bankovní licence, při kterém si opět vyžádá stanovisko Ministerstva financí České republiky. Odnětí licence je upraveno v §§ 33 - 34 zákona o bankách.

2. Zákon zmocňuje bankovní dohled vydávat obezřetnostní pravidla, aniž by to vyžadovalo novelizace zákonů.

Splněno.

Zákon o České národní bance a zákon o bankách zmocňují Českou národní banku k tomu, aby opatřením stanovila pravidla obezřetného podnikání bank a poboček zahraničních bank a vyhláškou pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob, jejichž konsolidační celky podléhají bankovnímu dohledu na konsolidovaném základě, rozsah, v jakém těmito pravidly podléhají jednotlivé typy ovládajících osob a dále způsob, rozsah a periodicitu předávání informací osobami zahrnutými do konsolidačního celku. Změna zákona není k vydání takového předpisu nutná (viz princip č. 1 část 1 (2), základní kritérium 2).

3. Zákon zmocňuje bankovní dohled požadovat informace od bank ve formě a periodicitě, kterou orgán dohledu považuje za potřebnou.

Splněno.

Dle ustanovení § 41 zákona o České národní bance je Česká národní banka pro výkon bankovního dohledu oprávněna vyžadovat od bank informace ve formě, termínech a stanoveném způsobu předkládání. Česká národní banka je oprávněna rovněž vyžadovat veškeré informace v rámci kontrol na místě. K informacím od bank předávaných bankovnímu dohledu též princip č. 1 část 1(4), základní kritérium 3, č. 7, základní kritérium č. 5 a také princip č.19, základní kritérium č. 4.

1 (4):.....,pravomoc zabývat se souladem se zákony, jakož i bezpečností a stabilitou bankovního systému.

Souhrnné vyhodnocení části 1(4):

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Podle zákona o České národní bance působí Česká národní banka v oblasti výkonu bankovního dohledu (i v některých jiných oblastech, např. při devizové kontrole) jako správní orgán a je oprávněna mj. i k tomu, aby zjišťovala soulad činnosti bank se zákony tam, kde ji k tomu zákon zmocňuje. Jde tedy zejména o soulad činnosti bank se zákonem o bankách (ale např. i soulad činnosti bank i nebankovních subjektů s devizovým zákonem atd.). Totéž platí i o podzákonných právních předpisech, tj. vyhláškách a opatřeních České národní banky. V případě, že Česká národní banka zjistí porušení zákona nebo podzákonného právního předpisu, je oprávněna k tomu, aby uložila nápravné opatření nebo pokutu. Zákon o České národní bance přímo ukládá, aby Česká národní banka pečovala o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice. Při výkonu bankovního dohledu je Česká národní banka oprávněna využívat i kvalitativní úsudky, které se opírají o řadu kvalitativních standardů pro podnikání bank obsažených v opatřeních České národní banky a tuto pravomoc také využívá. Systém standardů, které regulují kvalitativní stránku činnosti bank, bude dobudován do podoby tzv. komplexního (sloučeného) opatření k řízení rizik. Toto opatření České národní banky bude kompatibilní s právem ES i s doporučeními Basilejského výboru pro bankovní dohled, která v této oblasti představují mezinárodně uznávaný standard.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon umožňuje bankovnímu dohledu, aby se zabýval se souladem se zákony, bezpečností a zdravím (safety and soundness) bank.

Splněno.

Česká národní banka má ze zákona povinnost vykonávat dohled nad prováděním bankovních činností a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice. Podle dikce zákona o České národní bance výkon bankovního dohledu zahrnuje: a) posuzování žádosti o bankovní licenci, b) dohled nad dodržováním podmínek stanovených tímto povolením, c) kontrolu dodržování právních předpisů a opatření vydaných Českou národní bankou a dalších zákonů, pokud je k tomu Česká národní banka zmocněna, d) ukládání opatření k nápravě a pokut (§ 44 odst. 2). V souvislosti s bodem c) je třeba poznamenat, že § 12 zákona o bankách uvádí, že banka je povinna při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky.

2. Zákon dovoluje bankovnímu dohledu, aby použil kvalitativní posouzení při vytváření svého názoru.

Splněno ve velkém rozsahu.

Pravomoc využívat kvalitativních úsudků při posuzování provádění obchodů banky včetně kvality řízení banky se odvíjí od dikce § 26 zákona o bankách, jenž v odstavci 1 zmocňuje Českou národní banku k aplikaci nápravných opatření v případě, že zjistí nedostatky v činnosti banky. V odstavci 3 zmíněného paragrafu jsou uvedeny skutečnosti, které mají povahu nedostatku v činnosti banky. Mezi nedostatky, jejichž zjištění je založeno na kvalitativním úsudku, patří porušení podmínek stanovených v licenci či neplnění podmínek, za nichž byla udělena licence, a to všude tam, kde jsou v nich stanoveny kvalitativní požadavky na systémy řízení rizik a systém vnitřní kontroly. Do oblastí, v níž se uplatňují kvalitativní úsudky, patří dále řada činností, u nichž může být konstatováno porušení nebo obcházení zákazů (např. zákaz výkonu kontroly nad jinou právnickou osobou podle § 17 zákona

o bankách), jakož i kvalitativně formulovaných povinností obsažených v ustanoveních zákona o bankách nebo v podzákoných právních předpisech vydaných Českou národní bankou. Patří sem např. zjišťování, zda banka neprovádí obchody způsobem, který poškozuje zájmy jejích vkladatelů nebo ohrožuje její bezpečnost a stabilitu, zda není řízena osobami, které nemají dostatečnou odbornou kvalifikaci nebo nejsou důvěryhodné atd. Je zřejmé, že zjištění takovýchto nedostatků se opírá v první řadě o právní analýzu, která vyústí v kvalitativní úsudek.

Zákon o bankách v § 26 řadí mezi nedostatky v činnosti banky, resp. mezi skutečnosti opravňující k rozhodnutí o uložení nápravného opatření: nedostatečný objem rezerv a opravných položek ke krytí rizik z klasifikovaných aktiv banky, pokles kapitálu banky pod minimální výši základního kapitálu stanovenou zákonem, jakož i nedostatečnou kapitálovou přiměřenost. Konstatování těchto nedostatků vyžaduje, aby byly prokázány analýzou finanční situace dotčené banky tak, jak ji zobrazuje její účetnictví a aby byly kvantifikovány. I zde však má zásadní význam kvalitativní úsudek. To se týká zejména zdůvodnění názoru na kvalitu pohledávek, na hodnotu zajištění ve vztahu k tvorbě opravných položek atd. To vše se prostřednictvím výnosů a nákladů promítá do kapitálu a kapitálové přiměřenosti banky.

Na základě zákona o České národní bance a zákona o bankách stanovila Česká národní banka ve svých opatřeních řadu základních kvalitativních standardů pro podnikání bank. Jedná se zejména o:

- opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech řízení likvidity bank,
- opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách,
- opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách,
- opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému (účinnost od 1. července 2003).

K těmto tzv. kvalitativním opatřením patří i opatření České národní banky č. 1/2002, kterým se stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank. Zmíněná opatření pokrývají i řadu důležitých aspektů operačního rizika, ucelená soustava standardů pro tuto oblast však zatím nebyla vytvořena.

3. Bankovní dohled má neomezený přístup k dokumentům banky, aby mohl posoudit dodržování interních pravidel a limitů, jakož i vnějších zákonů a regulací, které se na banku vztahují.

Splněno ve velkém rozsahu.

Na základě zákona o České národní bance a zákona o státní kontrole mají zaměstnanci České národní banky pověření výkonem bankovního dohledu přístup ke všem dokumentům banky v průběhu dohlídky na místě. Zákonem o České národní bance (§ 41 odst. 3) je upraveno právo České národní banky stanovit, které informace a podklady je banka povinna České národní bance pravidelně předkládat. Rozsah těchto informací a podkladů může Česká národní banka v případě potřeby upravit. V právních předpisech není dostatečně upraveno právo České národní banky na přístup k dokumentům banky mimo výkon kontroly na místě. V praxi k případům odmítnutí poskytnout informace mimo výkon kontroly na místě ojediněle dochází, většinou však banky požadované informace poskytnou. Česká národní banka bude iniciovat změnu příslušných ustanovení zákona o bankách tak, aby byl přístup k dokumentům banky mimo výkon kontroly na místě jednoznačně upraven (viz též princip č. 7, základní kritérium č. 5 a také princip č. 19, základní kritérium č. 4).

4. Pokud, dle názoru bankovního dohledu, banka nedodržuje zákony a regulace nebo používá nebo pravděpodobně používá nebezpečné (unsafety and unsound) praktiky, zákon zmocňuje bankovní dohled:

- **uložit (a/nebo požadovat po bance, aby přijala) okamžité nápravné opatření,**
- **uložit sankce (včetně odejmutí licence).**

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákon o bankách, a to mimo jiné i v návaznosti na zákon o státní kontrole, vychází z toho, že k uložení nápravného opatření se přistoupí na základě kontrolního zjištění nedostatku v činnosti banky. Podle § 26 zákona o bankách má Česká národní banka právo uplatnit nápravná opatření

například v případě, že banka porušuje nebo obchází zákony, právní předpisy a opatření vydaná Českou národní bankou nebo provádí obchody způsobem, který poškozuje zájmy jejich vkladatelů nebo ohrožuje bezpečnost a stabilitu banky nebo pobočky zahraniční banky. Navíc zákon o bankách v § 12 odst. 1 stanoví, že banka je povinna při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. V odstavci 2 pak stanoví, že banka nesmí uzavírat smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek pro banku, zejména takové, které zavazují banku k hospodářsky neodůvodněnému plnění nebo plnění zjevně neodpovídajícímu poskytované protihodnotě a že smlouvy uzavřené v rozporu s tímto ustanovením jsou neplatné. K účinné aplikaci těchto ustanovení zákona přispívají především opatření České národní banky, která stanovují standardy řízení likvidity, úvěrového rizika i tržních rizik a standardy pro systém vnitřní kontroly (viz výše princip č. 1 část 1(4), základní kritérium 2).

1(5): ..... a právní ochrana osob vykonávajících dohled nad bankami.

Souhrnné vyhodnocení části 1(5):

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Ochrana zaměstnanců České národní banky pověřených výkonem bankovního dohledu je zajištěna trestním zákonem jako u jiných pracovníků kontrolních orgánů veřejné správy a v principu je garantována ústavně zakotvenou nezávislostí soudní moci. Ponecháme-li stranou institut diplomatické imunity vyplývající z mezinárodně právních závazků České republiky, pak vyšší ochranu (institut imunity) požívají jen vybrané osoby, resp. skupiny osob (prezident republiky, poslanci a senátoři Parlamentu České republiky, soudci a do jisté míry i veřejný ochránce lidských práv).

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon poskytuje instituci bankovního dohledu a jejím zaměstnancům ochranu před stíháním za činy, které v dobré víře vykonali při plnění svých povinností.

Splněno ve velkém rozsahu.

V České republice platí, že všichni občané mohou být trestně stíháni za své činy až na zákonem specifikované výjimky. Trestněprávní ochrana je zajištěna následovně: inspektor, případně jiný zaměstnanec České národní banky, má při výkonu činnosti postavení veřejného činitele, pokud přitom používá pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena (např. může vydávat správní rozhodnutí nebo provádět správní dozor). Na druhou stranu z toho může vyplývat i případná trestněprávní odpovědnost (např. zneužívání pravomoci veřejného činitele). Pokud je proti zaměstnanci České národní banky vedeno řízení ve věci trestného činu, kterého se měl dopustit v souvislosti s výkonem bankovního dohledu, je jeho postavení v trestním řízení stejné jako postavení kteréhokoliv jiného občana, který se měl dopustit trestného činu. Zvýšená ochrana by v takovýchto případech byla z mravního hlediska nepatřičná a z právního hlediska by odporovala ústavnímu pořádku České republiky (trestněprávní imunity požívají v České republice ve větší či menší míře pouze prezident republiky, poslanci, senátoři, soudci ústavního soudu a veřejný ochránce práv).

Odpovědnost za (případnou) škodu způsobenou při výkonu bankovního dohledu (tedy při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem) je upravena zákonem o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Tuto odpovědnost nese primárně stát, nikoliv jednotlivá instituce (Česká národní banka) nebo fyzická osoba - zaměstnanec. Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci stanovuje podmínky, za nichž stát odpovídá za škodu při výkonu veřejné moci atd., a v § 6 odst. 4 stanovuje, že Česká národní banka zastupuje stát ve věcech týkajících se jejích rozhodnutí ve správních řízeních, resp. jejího nesprávného úředního postupu. Pokud stát škodu nahradí, bude ji v plné výši požadovat od České národní banky. To znamená, že jednání zaměstnanců České národní banky provádějících výkon bankovního dohledu, jakož i rozhodnutí, která přijali při výkonu bankovního dohledu, se přičítá České národní bance. Česká národní banka má právo regresu (regresu) vůči oprávněným osobám, které se podílely na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu a které zaviněně porušily své právní povinnosti (musí prokázat ten, kdo regresní úhradu požaduje). Vůči všem zaměstnancům České národní banky je výše této regresní úhrady limitována zákoníkem práce max. 4,5 násobek průměrného měsíčního výdělku, ledaže byla škoda způsobena úmyslným porušením povinností – viz ustanovení §§ 172 – 186 zákoníku práce, které upravují odpovědnost zaměstnance za škodu. Přitom soud může tuto hranici snížit. K této možnosti však nelze přihlídnout, pokud byla škoda způsobena úmyslně.

Úplně naplnění kritéria, které požaduje ze zákona ochranu zaměstnancům bankovního dohledu před stíháním za činy, které v dobré víře vykonali při plnění svých povinností, by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

Poznámka: Pojem „jednání v dobré víře“ zákonná úprava odpovědnosti nepoužívá.

2. Instituce bankovního dohledu a její zaměstnanci jsou přiměřeně chráněni před náklady na (právní) ochranu činů, které vykonali při plnění svých povinností.

Splněno ve velkém rozsahu.

Česká národní banka je přiměřeně chráněna před náklady na (právní) obranu svých rozhodnutí, která přijala ve správním řízení, tím, že o úhradě těchto nákladů rozhoduje soud. Soud současně s rozhodnutím ve věci rozhodne i o tom, kdo hradí náklady na právní zastoupení atd. Zpravidla má neúspěšná strana ve sporu povinnost hradit náklady strany úspěšné (existují odůvodněné výjimky, kdy soud může rozhodnout jinak). Zaměstnanci České národní banky nenesou náklady na soudní řízení ve věcech týkajících se odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu bankovního dohledu, tedy při výkonu veřejné moci, nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Pokud by však stát, resp. Česká národní banka, byla povinna uhradit škodu a uplatnila regres vůči dotčenému zaměstnanci, může v případě svého neúspěchu nést náklady případného řízení o regresní úhradě dotčený zaměstnanec. Zaměstnanci České národní banky však nejsou *ex ante* chráněni před náklady na trestněprávní spory, pokud je vedeno trestní řízení ve věci zneužití pravomoci veřejného činitele. V tomto případě záleží na výsledku procesu.

Úplné naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

1(6): Dohody (uspořádání) upravující výměnu informací mezi orgány dohledu a ochranu důvěrnosti takových informací by měly rovněž existovat.

Souhrnné vyhodnocení části 1(6):

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Spolupráce a výměna informací mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky je upravena Dohodou o spolupráci mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru nad finančním trhem z roku 2003, která nahradila předchozí dohodu z roku 1998. Nová dohoda vytváří prostor pro podstatné rozšíření okruhu spolupráce a odpovídá pokroku, kterého bylo při vytváření právního rámce dohledu nad finančním systémem dosaženo harmonizací českého práva s právem ES. Harmonizace českého práva s právem ES umožňuje i rozvoj spolupráce se zahraničními regulátory. Jsou uzavřeny dohody o spolupráci, tzv. Memorandum of Understanding s regulátory z Francie, Rakouska, Spolkové republiky Německa, Slovenska, USA (stát New York) a Belgie, v jednání jsou dohody s regulátory z Itálie a Nizozemska. Představitelé České národní banky byli přizváni i do příslušných subkomisí Evropské unie. Systém dohod tedy není ještě úplný a spolupráce v rámci orgánů Evropské unie byla teprve zahájena, nicméně v této oblasti bylo dosaženo zásadního pokroku. Úsilí o hlubší začlenění České národní banky do mezinárodní komunity regulátorů, a to zejména v praktické rovině každodenní spolupráce, úspěšně pokračuje. Zákon o bankách vyvažuje institut ochrany bankovního tajemství a institut mlčenlivosti chránící informace získané při výkonu bankovního dohledu s požadavky na spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, s ostatními tuzemskými regulátory i s požadavky na zahraniční spolupráci a je i v tomto ohledu harmonizován s právem ES.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Existuje systém spolupráce a výměny informací mezi domácími regulátory s odpovědností za zdraví (soundness) finančního systému.

Splněno ve velkém rozsahu.

Spolupráce a výměna informací mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky je upravena Dohodou o spolupráci mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru nad finančním trhem z roku 2003, která nahradila předchozí dohodu z roku 1998. Základní principy nové dohody jsou:

- vstřícná spolupráce stran dohody bez zbytečných formalit jako základní norma vzájemného jednání,
- povinnost informovat jinou stranu dohody o skutečnostech, které by pro ni mohly mít význam, nejsou-li jí známy,
- koordinace činností stran dohody, pokud jde o dozor nad finančním trhem jako celkem,
- pravidla pro stanovení odpovědného orgánu dozoru na konsolidovaném základě,
- povinnosti ostatních stran dohody vůči odpovědnému orgánu dozoru na konsolidovaném základě při výkonu konsolidovaného dohledu,
- spolupráce v oblasti licencování a udělování předchozích souhlasů,
- koordinace sestavování kontrolních plánů a koordinace kontrol na místě,
- možnost požádat o provedení kontroly na místě jinou stranu dohody,
- vzájemná informovanost o ukládaných opatřeních k nápravě a sankcích a o zjištěných nedostatcích v činnosti, které uložení opatření odůvodňují,
- poskytování si podkladů potřebných k vedení správních řízení,
- pravidelná výměna analytických informací za dohlížené subsektory finančního trhu,
- hlubší spolupráce při tvorbě legislativy a regulace,

- snaha o eliminaci dvojí či vícenásobné regulace obdobných vztahů a skutečností,
- koordinace spolupráce se zahraničními regulátory, orgány Evropské unie a mezinárodními institucemi,
- zmocnění vytvářet pracovní skupiny pro plnění dlouhodobých i jednorázových úkolů a k plnění závazků vyplývajících z dohody,
- vytvoření pracovní skupiny pro každý konsolidační celek ze zástupců těch stran dohody, které dohlíží alespoň jednoho člena konsolidačního celku,
- výměna informací může probíhat pouze při respektování zákonné úpravy mlčenlivosti pracovníků regulatorních orgánů,
- každá strana bude vyhotovovat výroční zprávu o situaci v jí dozorovaném subsektoru finančního trhu; možné je vydat i společnou zprávu stran dohody o situaci ve finančním sektoru,
- dohoda je zveřejněna na webových stránkách všech stran dohody.

Za zvláštní zmínku stojí článek XII. dohody, který předjímá vznik tzv. Výboru pro koordinaci dozoru nad finančním trhem (Výbor), jehož členy budou za každou stranu dohody dva vedoucí zaměstnanci. Tito členové se budou scházet podle potřeby, vždy však alespoň jednou ročně. Předmětem schůzek Výboru by mělo být především formování obecných politik, koncepcí a strategií dalšího výkonu dozoru nad finančním trhem v České republice, řešení vážných systémových problémů na finančním trhu a při výkonu dozoru nad ním, vyhodnocování plnění závazků plynoucích z dohody a řešení závažných problémů vzniklých mezi stranami dohody z této dohody.

2. Existuje systém spolupráce a výměny informací se zahraničními orgány dohledu, které mají zodpovědnost za bankovní operace, které jsou významné ve vztahu k domovskému dohledu.

Splněno ve velkém rozsahu.

Legislativním základem spolupráce se zahraničními regulátory je zákon o bankách, který v § 25 a §§ 38c až 38h opravňuje Českou národní banku k výměně informací o všech skutečnostech nezbytných pro výkon bankovního dohledu nad bankami s přeshraničními operacemi a upravuje i možnost provádění dohlídek na místě domovským orgánem bankovního dohledu v hostitelské zemi. Tato právní úprava je harmonizována s právem ES. V praxi již byly uzavřeny dohody o spolupráci při výkonu bankovního dohledu (tzv. Memorandum of Understanding) se zahraničními regulátory z Rakouska, Spolkové republiky Německa, Francie, Slovenska, USA (stát New York) a Belgie a jsou projednávány dohody s regulátory z Itálie a Holandska. Jednání o dohodách velmi posílily vzájemné kontakty pracovníků institucí a rozšířily možnosti výměny informací, které jsou daleko více využívány než v minulosti. Novela zákona o bankách, která harmonizovala náš zákon s příslušnou direktivou Evropské unie, umožnila uzavření výše uvedených dohod v rozsahu obvyklém pro regulátory ze zemí Evropské unie. Tím posílila jejich důvěru vůči České národní bance a posunula význam spolupráce na úroveň spolupráce regulátorů zemí Evropské unie.

3. Bankovní dohled

- **smí poskytovat důvěrné informace jiným regulátorům finančního sektoru.**

Splněno.

Podle ustanovení § 25a odst. 2 a 3 zákona o bankách lze poskytovat informace získané v souvislosti výkonem bankovního dohledu orgánu dohledu nad finančními institucemi nebo finančními trhy v tuzemsku nebo orgánu dohledu nad bankami, finančními institucemi nebo finančními trhy v jiném státě.

- **je od něj vyžadováno přijmout příslušné kroky k zajištění, že jakékoliv důvěrné informace poskytnuté jinému dohledu budou považovány za důvěrné stranou, která je obdržela.**

Splněno.

Zákon o České národní bance, příp. o bankách toto nevyžaduje. Vychází se totiž z předpokladu, že Česká národní banka i její zaměstnanci jsou při výkonu bankovního dohledu vázáni mlčenlivostí a že tato povinnost platí i pro orgány státního dozoru nad kapitálovým trhem a nebankovními finančními

institucemi a jejich zaměstnanci. Domácí regulátoři jsou vázáni mlčenlivostí podle § 73 zákoníku práce (základní povinnosti zaměstnanců státní správy) a dalšími zvláštními zákony (např. o pojišťovnictví), rovněž Dohoda o spolupráci mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru vyžaduje v čl. 25 zachování důvěrnosti poskytnutých informací. Ustanovení o povinnosti zachovat mlčenlivost o informacích získaných v rámci spolupráce s orgánem bankovního dohledu jiného státu je vtěleno do každé z dohod, které Česká národní banka uzavřela se zahraničním orgánem bankovního dohledu, a i do návrhů takových dohod, které jsou předmětem jednání. Subjekty musí mít alespoň stejnou úroveň povinnosti mlčenlivosti jako ČNB podle § 25a odst. 6 zákona o bankách.

- **je od něj vyžadováno přijmout příslušné kroky k zajištění, že důvěrné informace poskytnuté jinému dohledu budou využity pouze k účelům dohledu.**

Splněno. Viz výše.

Zajištěno obdobně, jako v předchozím případě.

4. Bankovní dohled může odmítnout jakoukoliv žádost o poskytnutí důvěrné informace, kterou má k dispozici (jiné než žádosti založené na soudním příkazu anebo žádosti orgánu či osoby, která je k jejímu podání zmocněna zákonem).

Splněno.

Česká národní banka je při výkonu bankovního dohledu povinna dodržovat mlčenlivost tak, jak je upravena zákonem o bankách. Podle § 25a odst. 1 zákona o bankách všechny osoby provádějící bankovní dohled nebo nucenou správu jsou povinny zachovávat mlčenlivost o všech údajích získaných v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce. Mohou poskytovat třetím osobám pouze informace v souhrnné podobě, u nichž nelze identifikovat, o kterou konkrétní banku či osobu se jedná. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení povolání, zaměstnání nebo funkce. Zákon o bankách zároveň taxativním výčtem uvádí orgány a osoby, jimž lze za zákonem stanovených podmínek informace poskytnout. Podle § 25a odst. 2 informace získané při výkonu dohledu mohou být užity pouze k plnění úkolů bankovního dohledu, nucené správy nebo v soudním řízení o žalobě proti rozhodnutí učiněnému v souvislosti s výkonem bankovního dohledu nebo v obdobném řízení před mezinárodním orgánem. Odstavec 3 téhož paragrafu umožňuje spolupráci s tuzemskými i zahraničními regulátory tím, že stanoví, že za porušení povinnosti mlčenlivosti při dodržení zákonných podmínek se nepovažuje poskytnutí informací získaných v souvislosti s výkonem bankovního dohledu orgánem dohledu nad finančními institucemi nebo finančními trhy v tuzemsku nebo orgánem dohledu nad bankami, finančními institucemi nebo finančními trhy v jiném státě. Odstavec 4 téhož paragrafu dále uvádí další orgány a osoby se sídlem v České republice a v členských státech Evropské unie, pro něž platí ustanovení analogické odstavci 3. Co se týče zákonných podmínek, jedná se o dvě následující, a to za prvé dle § 25a odst. 6 je poskytnutí důvěrných informací jiné straně možné pouze za podmínky, že pro protistranu, resp. příslušnou instituci je zaveden režim ochrany informací nejméně v rozsahu tuzemského zákona o bankách a za druhé, zproštění povinnosti mlčenlivosti guvernérem České národní banky. Souběžně s ustanoveními § 25a zákona o bankách se totiž aplikuje i ustanovení § 50 odst. 1 zákona o České národní bance určující, že zaměstnanci České národní banky jsou povinni zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech i po skončení pracovněprávního vztahu nebo jiného obdobného vztahu. Podle § 50 odst. 2 zákona o České národní bance mohou být zaměstnanci České národní banky této povinnosti zproštěni guvernérem České národní banky, pouze tehdy, jde-li o veřejný zájem.

Udělování licencí, vlastnická struktura bank a jejich majetková propojení s jinými subjekty

Princip č. 2. Přípustné činnosti institucí, které obdržely licenci a podléhají bankovnímu dohledu, musí být jasně definovány a užití slova "banka" v názvech společností by mělo být v maximální možné míře chráněno.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno.

Základní kritéria

Pojem banka je definován v zákoně o bankách. Určitým problémem je skutečná vymahatelnost dodržování zákona o bankách v oblasti ochrany názvu banka. Česká národní banka tuto záležitost nepovažuje za svou prioritu, protože v praxi zatím nenastaly žádné zásadní problémy, kdy by došlo k rozsáhlému poškození vkladatelů subjektem, který by přijímal vklady bez licence. Přípustné činnosti bank jsou v zákonu o bankách vymezeny. V zájmu sjednocení dikce bankovních licencí byly v souladu s harmonizační novelou zákona o bankách zahájeny práce na přelicensování bank.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Pojem „banka“ musí být jasně definován v zákonech nebo regulacích.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách v § 3 stanoví, že slovo "banka" nebo "spořitelna", jeho překlady nebo slova, v jejichž základě se tato slova vyskytují, smí užívat v obchodní firmě pouze právnická osoba, které byla udělena bankovní licence, pokud není zřejmé ze souvislosti, v níž se slovo "banka" nebo "spořitelna" používá, že tato osoba se nezabývá činností uvedenou v § 1 odst. 1 zákona o bankách. Ustanovení citovaného § 3 odst. 1 se nevztahuje na právnické osoby, jejichž obchodní firma nebo název jsou zavedeny nebo uznávány zákonem nebo na základě mezinárodní smlouvy. Česká národní banka může v souladu s § 46 a násl. zákona o České národní bance uložit ve správním řízení opatření směřující k nápravě zjištěných nedostatků (změna navrhované obchodní firmy) nebo pokutu podle závažnosti zjištěného nedostatku až do výše 1 mil. Kč. Řízení se zahajuje na základě návrhu či z vlastního podnětu. Praxe systematického sledování (např. denního tisku) není prozatím zavedena.

Výkon dohledu:

Pravomoci, které má Česká národní banka vůči subjektům neoprávněně užívajícím v obchodní firmě slovo „banka“ nebo „spořitelna“, jsou v praxi v řadě případů neúčinné. Prvním krokem České národní banky je obvykle výzva adresovaná dotčenému subjektu, aby změnil svou obchodní firmu. Pokud společnost takto neučiní, Česká národní banka jí může uložit pokutu ve správním řízení. V řadě případů se však ukáže, že zásilky pro danou společnost jsou nedoručitelné. V této souvislosti je třeba poznamenat, že jde o okrajový problém, žádné větší potíže nebyly zaznamenány. Další krok umožňuje § 32 obchodního zákoníku, jenž adresuje právo soudům či jiným orgánům upozornit rejstříkový soud vždy na neshodu mezi skutečným právním stavem a stavem zápisů v obchodním rejstříku. Jestliže obsah zápisu v obchodním rejstříku odporuje donucujícímu ustanovení zákona a nelze dosáhnout nápravy, vyzve rejstříkový soud osobu, jež se zápis týká, ke zjednání nápravy. Jde-li o právnickou osobu a tato osoba ve stanovené lhůtě nezjedná nápravu, může soud i bez návrhu, je-li takový postup v zájmu ochrany třetích osob, rozhodnout o jejím zrušení a likvidaci.

2. Přípustné činnosti institucí, které obdržely licenci a podléhají bankovnímu dohledu jsou jasně definovány buď dohlížecím orgánem, anebo v zákoně nebo v jiném předpisu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Činnosti, které může banka vykonávat, jsou uvedeny v § 1 zákona o bankách. Banka nesmí vykonávat jiné podnikatelské činnosti než ty, které má povoleny v licenci, nestanoví-li zákon jinak. To neplatí pro činnosti vykonávané pro jiného, pokud souvisejí se zajištěním jejího provozu a provozu bank, finančních institucí a podniků pomocných bankovních služeb, nad nimiž banka vykonává kontrolu. Problémy při udělování licence někdy způsobuje nekonzistentnost pojmů použitých v různých zákonech (např. zákon o cenných papírech a zákon o bankách).

3. Užití slova „banka“, jeho překladů a slov od nich odvozených jako např. „bankovní“ v obchodní firmě je omezeno pouze na licencované a dohlížené subjekty Českou národní bankou, pokud není zřejmé ze souvislosti, v níž se slovo "banka" používá, že tato osoba nerealizuje činnosti regulované zákonem o bankách.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákaz používat slovo „banka“ nebo „spořitelna“, jeho překlady nebo slova odvozená je upraven v zákoně o bankách v § 3. Jiné subjekty, které mohou přijímat vklady podle zvláštního zákona (zákon o spořitelních a úvěrních družstvech) nesmějí používat ve svém názvu slovo „banka“ a slov od něj odvozených. Jde o subjekty, které nejsou regulovány Českou národní bankou.

4. Sběr „pravých“ vkladů od veřejnosti je vyhrazeno institucím, které obdržely povolení a podléhají dohledu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Vklady mohou přijímat pouze banky - § 2 odst. 1 písm. a) zákona o bankách a dále úvěrová a spořitelní družstva, avšak s omezeními danými zákonem o spořitelních a úvěrových družstvech.

Poznámka:

Vedle o bankách, který upravuje licencování a podnikání bank, bankovní dohled a pojištění vkladů v bankách, platí v České republice i zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, který upravuje postavení a činnost spořitelních a úvěrních družstev (tzv. družstevních záložen), pojištění vkladů členů v družstevních záložnách a dohled nad činností a hospodařením družstevních záložen. Družstevní záložny podléhají jinému regulatornímu orgánu, kterým je Úřad pro dohled nad družstevními záložnami a jsou tímto úřadem evidovány. Instituce evidované podle zákona o spořitelních a úvěrních družstev nesmějí používat ve svém názvu slovo banka a slov z něj odvozených.

Princip č. 3. Orgán vydávající bankovní licenci musí mít právo stanovit kritéria a odmítat žádosti o založení banky, pokud tyto žádosti nevyhovují stanoveným standardům. Povolovací řízení by se mělo minimálně skládat z posouzení vlastnické struktury banky, složení představenstva a vrcholového vedení, obchodní strategie a systému vnitřní kontroly a projektované finanční situace včetně kapitálového vybavení banky; pokud navrhovaným vlastníkem nebo mateřskou organizací je zahraniční banka, měl by být požadován i předchozí souhlas orgánu, který vykonává dohled nad zahraniční bankou v zemi jejího sídla.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Současná úprava licencování splňuje standardní požadavky na subjekty, které žádají o bankovní licenci. Je posuzována vlastnická struktura banky a transparentnost majetkového a personálního propojení akcionářů banky, způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky, původ základního kapitálu, navrhovaná strategie a obchodní plán, kvalita navrhovaného vrcholového vedení, technické a organizační předpoklady provozu banky včetně funkčního řídicího a kontrolního systému banky.

Dodatečná kritéria

V rámci licenčního řízení je vyhodnocována rovněž schopnost vlastníků dodat dodatečné finanční zdroje. Při posuzování vhodnosti vedoucích zaměstnanců se bere do úvahy, za kterou oblast v bance jsou tyto vedoucí zaměstnanci odpovědní. Nové banky jsou monitorovány stejným způsobem jako ostatní banky. Česká národní banka nepovažuje za nutné mít zvláštní postupy pro monitorování nových bank, nicméně v úvodních měsících zahájení činnosti banky nebo pobočky se předpokládá častější komunikace mezi bankou/pobočkou a Českou národní bankou.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) má právo stanovit kritéria pro licencování bank; tato mohou být založena buď na kritériích daných zákonem, nebo regulací.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Základní požadavky na udělení bankovní licence pro banku nebo pro pobočku zahraniční banky jsou stanoveny zákonem o bankách v § 4 (založení banky) a § 5 (zřízení pobočky zahraniční banky). Náležitosti žádosti o bankovní licenci jsou podrobně upraveny ve vyhlášce České národní banky č. 166/2002 Sb.

2. Kritéria pro vydání licence jsou konzistentní s kritérii aplikovanými v rámci soustavného dohledu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Kritéria a postupy pro vydání licence jsou konzistentní s kritérii aplikovanými v rámci soustavného dohledu, tj. odpovídají požadavkům, které se uplatňují při výkonu dohledu a které banky musí naplňovat při své činnosti. To znamená, že při licencování i při výkonu dohledu se uplatňují prakticky shodná kritéria pro posuzování osob ve vedení banky, pro schvalování akcionářů nabývajících kvalifikovanou účast, pro hodnocení předpisové základny banky, pro hodnocení obchodní strategie banky atd. Minimální výše základního kapitálu pro založení banky je stanovena v § 4 odst. 1 zákona o bankách, a to ve výši 500 mil Kč a alespoň v této výši musí být kapitál splacen peněžitými vklady. § 12 odst. 4 zákona o bankách stanoví, že kapitál banky nesmí klesnout pod toto minimum.

3. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) má právo odmítnout licenci, pokud nejsou splněna požadovaná kritéria nebo poskytnuté informace nejsou adekvátní.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Právo odmítnout žádost o bankovní licenci vyplývá z § 4 odst. 3 a § 5 odst. 4 zákona o bankách, kde jsou stanoveny podmínky, které musí být splněny pro udělení bankovní licence. Náležitosti žádosti stanovené ve vyhlášce České národní banky č. 166/2002 Sb. dále tyto podmínky upřesňují, resp. stanovené náležitosti představují soubor dokumentů, konkrétních podkladů a informací, které je žadatel povinen doložit a na jejichž základě Česká národní banka vyhodnocuje splnění zákonných podmínek. Pokud podmínky pro vydání licence nejsou splněny, je to důvod pro nevydání bankovní licence.

4. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) vyhodnotí, zda navržené právní a řídicí struktury banky neomezují efektivní bankovní dohled.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Ze zákona o bankách vyplývá, že banka může mít pouze formu akciové společnosti (§ 1 odst. 1). Základní pravidla fungování akciové společnosti upravuje obchodní zákoník. Součástí žádosti o bankovní licenci je předložení stanov. Podle § 9 odst. 1 zákona o bankách musí být ve stanovách upravena struktura a organizace banky, pravomoc a odpovědnost vedoucích zaměstnanců banky, pravomoc a odpovědnost dalších zaměstnanců ústředí a poboček, popřípadě jiných organizačních jednotek banky oprávněných k provádění bankovních obchodů a organizační zajištění vnitřního kontrolního systému. Vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb. obsahuje požadavek předložit komentář ke struktuře a organizaci zakládané banky a zásady vnitřního řídicího a kontrolního systému zakládané banky nebo v případě pobočky zásady již existujícího řídicího a kontrolního systému, jehož bude pobočka součástí. V závěru roku 2002 vydala Česká národní banka opatření České národní banky č. 12/2002, jehož obsahem jsou požadavky na vnitřní řídicí a kontrolní systém banky. Toto opatření může být rovněž určitým návodem pro nově vznikající bankovní subjekty v procesu vytváření vnitřního řídicího a kontrolního systému.

5. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) vyhodnocuje způsobilost (suitability) hlavních akcionářů, transparentnost vlastnických struktur a zdroje základního kapitálu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Dle ustanovení §§ 4-5 zákona o bankách a dle vyhlášky České národní banky č. 166/2002 Sb. se požaduje posouzení způsobilosti osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky a posouzení důvěryhodnosti zahraniční banky. Osoba s kvalifikovanou účastí na bance musí předložit dokumenty o původu prostředků, které jsou vkládány do základního kapitálu banky, informace o svých finančních závazcích, o osobách, které nad ní vykonávají kontrolu nebo se kterými uzavřela ovládací smlouvu, údaje o svých majetkových účastech přesahující 10% základního kapitálu osoby, do které bylo investováno, a dále popis struktury s úzkým propojením (close links). Struktura s úzkým propojením je základním východiskem pro hlubší zkoumání transparentnosti struktury, ve které se budoucí banka bude nacházet. Úzké propojení v rámci skupiny nesmí bránit výkonu bankovního dohledu.

6. Pro všechny banky je stanovena minimální výše základního kapitálu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Minimální výše kapitálu banky je stanovena přímo v zákonu o bankách v § 4 odst. 1 a činí 500 mil Kč. Minimálně v této výši musí být základní kapitál tvořen peněžitými vklady.

7. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) vyhodnocuje navržené vrcholové vedení a představenstvo z hlediska odbornosti a integrity (fit and proper test), tj. (1) zkušenosti a znalosti o relevantních finančních operacích kryjících se se zamýšlenými aktivitami, které chce banka provádět, (2) čistota z hlediska trestního stíhání nebo negativního hodnocení bankovního dohledu, které by osobu činilo nezpůsobilou zastávat důležité pozice v bance.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

§ 8 odst. 2 zákona o bankách požaduje, aby statutární orgán (představenstvo) byl složen z vedoucích zaměstnanců banky. § 4 odst. 3 písm. d) a § 5 odst. 4 písm. c) zákona o bankách stanovuje pro udělení licence podmínku splnění odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob, které jsou na základě pracovní nebo jiné smlouvy navrhovány v bance na výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami (tzv. vedoucí zaměstnanci banky) nebo které jsou navrhovány do vedení pobočky zahraniční banky. Vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb. pak stanoví dokumenty, které navrhované osoby předkládají České národní bance s tím, že Česká národní banka si může odbornou způsobilost navrhovaných osob také ověřit v rámci pohovoru s touto osobou. Česká národní banka je ze zákona oprávněna vyžádat si opis z rejstříku trestů těch fyzických osob, které jsou zakladateli banky nebo jsou navrhovány na vedoucí zaměstnance banky. Osoba v minulosti pravomocně odsouzená za úmyslný trestný čin nesmí působit jako vedoucí zaměstnanec - § 4 odst. 5 zákona o bankách. Česká národní banka ke zvýšení transparentnosti svých postupů vydala v závěru roku 2002 úřední sdělení České národní banky č. 22 k posuzování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank a do vedení poboček zahraničních bank. Toto úřední sdělení upravuje základní kritéria a požadavky, jež by měly splnit osoby navrhované do vrcholových funkcí banky nebo pobočky zahraniční banky.

Poznámka:

Česká národní banka provádí posouzení způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných na výkonné řídicí funkce nebo do vedení pobočky zahraniční banky i v případě personálních změn v již existujících bankách a pobočkách zahraničních bank. Banka a pobočka zahraniční banky jsou povinny Českou národní banku informovat o návrzích personálních změn ve statutárním orgánu banky, na místech vedoucích zaměstnanců banky a ve vedení pobočky včetně předložení podkladů nezbytných pro posouzení jejich odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti. Stanovisko České národní banky k personálním změnám není rozhodnutím ve správním řízení, nýbrž má charakter doporučení. Toto doporučení je však bankami obvykle respektováno.

8. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) vyhodnocuje návrh strategických a operačních plánů banky. Toto zahrnuje prověření, že funguje vhodný systém řízení společnosti (corporate governance).

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Strategické záměry a obchodní plány jsou vyhodnocovány v souladu s § 4 odst. 3 písm. f), § 5 odst. 4 písm. e) zákona o bankách a vyhláškou České národní banky č. 166/2002 Sb. Podle vyhlášky České národní banky č. 166/2002 Sb. žadatel o bankovní licenci předkládá strategický záměr a obchodní plán na nejbližší tři roky v podrobném členění, včetně komentáře k jednotlivým položkám obchodního plánu, východiska, na nichž je obchodní plán postaven, předpokládané dopady na ziskovost banky nebo pobočky zahraniční banky, dále analýzu vhodnosti provádění jednotlivých činností s ohledem na kapitálové vybavení banky nebo pobočky zahraniční banky, dále pak strukturu a organizaci banky nebo pobočky zahraniční banky, pravomoci a odpovědnosti vedoucích zaměstnanců a dalších zaměstnanců (součást stanov banky). Při posuzování vhodnosti a funkčnosti systému řízení banky (corporate governance) Česká národní banka posuzuje, jak jsou v rámci stanov banky zajištěna základní práva akcionářů, jak je nastaven vnitřní řídicí a kontrolní systém, jakým způsobem budou poskytovány informace o závažných skutečnostech týkajících se společnosti včetně finanční situace, výkonnosti společnosti, vlastnictví a řízení společnosti.

9. Organizační struktura musí zahrnovat mimo jiné přiměřené metody a postupy, vnitřní kontrolní postupy a přiměřený dohled nad různými bankovními aktivitami. Organizační struktura musí reflektovat rozsah a stupeň sofistikovanosti navržených aktivit bank.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle § 4 odst. 3 písm. e) a § 5 odst. 4 písm. d) zákona o bankách je banka a pobočka zahraniční banky povinna vytvořit technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností a funkční řídicí a kontrolní systém banky včetně systému řízení rizik. Zákon o bankách dále v § 9 odst. 1 stanoví bance povinnost ve stanovách upravit strukturu a organizaci banky, pravomoc a odpovědnost vedoucích zaměstnanců banky, pravomoci dalších zaměstnanců ústředí a poboček a organizační zajištění vnitřního kontrolního systému. Vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb. ukládá žadatelům o bankovní licenci předložit komentář k organizační struktuře a organizaci banky včetně vymezení náplně jednotlivých útvarů, vazeb na ostatní útvary, kompetence a pravomoci těchto útvarů, dále popis materiálně technického a personálního zabezpečení jednotlivých činností, zásady vnitřního řídicího a kontrolního systému zakládané banky anebo - v případě pobočky zahraniční banky - zásady řídicího a kontrolního systému zahraniční banky a zásady pro identifikaci a řízení rizik.

10. Bankovní dohled (orgán vydávající povolení) vyhodnocuje *pro forma* finanční výkazy a projekce včetně adekvátnosti finanční síly k zajištění navržených strategických plánů a finanční informace o hlavních vlastnících banky.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách § 4 odst. 3 písm. a), c) a f) a § 5 odst. 4 písm. a), b, a e) a vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb. Osoby s kvalifikovanou účastí na bance a zahraniční banka předkládají jako součást žádosti o bankovní licenci výroční zprávy a účetní závěrky, popř. konsolidované účetní závěrky. Tyto dokumenty se využívají k posouzení adekvátnosti finanční síly těchto osob k zajištění navržených strategických záměrů a obchodních plánů banky nebo pobočky zahraniční banky.

11. Pokud je licenční orgán odlišný od bankovního dohledu, má bankovní dohled zákonné právo vyjádřit se ke každé žádosti

Irelevantní.

12. V případě založení pobočky nebo dceřiné společnosti zahraniční banky je požadován předchozí souhlas (nebo tzv. statement of no-objection) orgánu, který vykonává dohled nad zahraniční bankou v zemi jejího sídla.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Požadavek doložit vyjádření orgánu, který vykonává bankovní dohled nad zahraniční bankou v zemi jejího sídla, k záměru založit pobočku v České republice, včetně jeho prohlášení, že nad pobočkou bude vykonáván bankovní dohled, je vyjádřen přímo v zákoně o bankách - § 5 odst. 2. V případě, že by zahraniční banka zakládala v České republice dceřinou společnost nebo měla kvalifikovanou účast na bance, musí v souladu s vyhláškou České národní banky č. 166/2002 Sb. doložit stanovisko orgánu prováděcího dohled nad zahraniční bankou. Stejná povinnost platí pro nebankovní zahraniční subjekt, který podléhá jinému regulátorovi v zemi sídla tohoto subjektu v případě, že tento nabývá kvalifikovanou účast na bance se sídlem v České republice. Česká národní banka posuzuje vhodnost akcionáře banky. V případě nesouhlasu domácího regulátora k záměru založit v České republice banku nebo se na ní majetkově účastnit, nelze považovat tohoto akcionáře za vhodného, což může v konečném důsledku vést k rozhodnutí bankovní licenci nevydat.

Výkon dohledu:

Bankovní dohled České národní banky postupuje v souladu s tímto kritériem, to znamená, že vždy vyžaduje vyjádření orgánu, který vykonává dohled nad zahraniční bankou v zemi jejího sídla.

13. V případě, že orgán vydávající povolení nebo bankovní dohled zjistí, že licence byla udělena na základě záměrně nepravdivých informací, licenci lze odejmout.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Toto oprávnění je upraveno v § 34 odst. 2 písm. b) zákona o bankách. Prozatím tento případ nenastal.

Dodatečná kritéria

1. Vyhodnocení vlastníků banky by mělo zahrnovat i hodnocení jejich schopnosti dodat dodatečné finanční zdroje v případě potřeby.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Na základě § 4 odst. 3 písm. c) zákona o bankách se posuzuje způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky, tedy i jeho schopnost dodat další finanční zdroje. Obdobně platí i pro zahraniční banku, která v České republice zřizuje svou pobočku - § 5 odst. 4 písm. b) zákona o bankách.

Výkon dohledu:

Vyhodnocení schopnosti osoby s kvalifikovanou účastí na bance dodat další finanční zdroje je součástí celkového vyhodnocení finanční situace této osoby v rámci licenčního řízení.

2. Alespoň jeden představitel vrcholového vedení musí znát dostatečně každý typ aktivit, který bude banka provádět.

Splněno.

Výkon dohledu:

V rámci posuzování způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti vrcholového vedení bank za účelem zjištění jejich odborných a dalších předpokladů je vzata v úvahu i budoucí odpovědnost navrženého kandidáta do vrcholového vedení banky (z hlediska odbornosti a schopnosti identifikovat problémové záležitosti týkající se dané oblasti).

3. Bankovní dohled má postupy, které monitorují vývoj nových bank v dodržování obchodních a strategických cílů a zjistí, zda požadavky v licenci byly naplněny.

Splněno

Výkon dohledu:

Nová banka je monitorována v rámci dohledu na dálku a to zejména z hlediska dodržování obchodních a strategických cílů, popř. z hlediska toho, jak plní stanovené podmínky v licenci, pokud byly stanoveny. Licence podle zákona o bankách (§ 1 odst. 7) může obsahovat stanovení podmínek, které je banka nebo pobočka zahraniční banky povinna splnit před zahájením kterékoliv povolené činnosti, popř. je udržovat při výkonu kterékoliv povolené činnosti. Nová banka je zahrnuta i do plánu kontrol na místě. Při výkonu dohledu nad novými bankami se uplatňují standardní postupy, které jsou dostatečné a vyhovující.

Princip č. 4. Bankovní dohled musí mít pravomoc prověřovat a odmítat žádosti o převod významných majetkových podílů nebo většinových podílů v existujících bankách jiným stranám.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Zákon o bankách stanoví, že před nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance je nutný souhlas České národní banky (§ 20 odst. 3). Podle zákona o bankách souhlas České národní banky potřebuje i osoba uzavírající s bankou ovládací smlouvu jako osoba řídící nebo provádějící jiný právní úkon směřující k ovládnutí banky. Náležitosti žádosti jsou upraveny ve vyhlášce č. 166/2002 Sb. Česká národní banka má právo nevydat předchozí souhlas, pokud žadatel nesplní požadavky stanovené vyhláškou České národní banky č. 166/2002 Sb., nebo pokud by vydání povolení bylo v rozporu s mezinárodní smlouvou. Česká národní banka má rovněž právo pozastavit výkon některých akcionářských práv, pokud akcionář získal podíl na bance bez předchozího souhlasu České národní banky. Toto právo nebylo zatím v praxi realizováno.

Dodatečná kritéria

Požadavek na pravidelnou identifikaci osob s kvalifikovanou účastí na bance je naplněn, nejen schvalováním nabývání a zvyšování kvalifikovaných účastí, ale také tím, že Česká národní banka dostává před valnou hromadou ke schválení výpis všech akcionářů a správců. Povinnost mít souhlas České národní banky se vztahuje pouze na osoby, které jsou skutečnými vlastníky akcií banky, nikoliv na tzv. beneficial shareholders a custodians.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon nebo regulatorní opatření obsahují jasnou definici „významného“ majetkového podílu (significant ownership).

Splněno.

Zákony a předpisy:

V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES se za významný majetkový podíl považuje kvalifikovaná účast, která je definována v zákoně o bankách v § 17a jako přímý nebo nepřímý podíl nebo jejich součet, který představuje alespoň 10% na základním kapitálu právnické osoby nebo na hlasovacích právech v právnické osobě nebo možnost uplatňování významného vlivu na řízení této právnické osoby.

2. Musí existovat požadavek obdržet souhlas bankovního dohledu nebo zaslat okamžité vyrozumění o navrhovaných změnách, které by vyústily ve změnu vlastnictví nebo výkonu vlastnických práv nebo změnu kontrolního podílu nebo změnu podílu na hlasovacích právech ve vztahu k určitým prahovým hodnotám.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách v § 20 odst. 3 stanoví povinnost fyzické nebo právnické osoby požádat před nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na 20%, 33% a nad 50% na základním kapitálu nebo na hlasovacích právech banky o souhlas Českou národní banku. Stejnou povinnost mají i osoby jednající ve shodě. O souhlas musí rovněž požádat osoba, která uzavírá s bankou ovládací smlouvu jako osoba řídící nebo provádějící jiný právní úkon směřující k ovládnutí banky. Náležitosti žádosti jsou upraveny ve vyhlášce České národní banky č. 166/2002 Sb. Žadatelé o nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti na bance jsou posuzováni stejně jako v případě licenčního řízení, tj. v případech žádosti o bankovní licenci. Česká národní banka na základě žádosti vydává v souladu se správním řádem rozhodnutí ve věci žádosti o nabytí kvalifikované účasti na bance. Pokud osoba snižuje svou kvalifikovanou účast na bance je povinna o této skutečnosti informovat Českou národní banku. Získání nebo zvýšení

kvalifikované účasti a její snížení v rozporu s těmito pravidly nemá za následek neplatnost tohoto právního úkonu.

3. Bankovní dohled má zmocnění odmítnout jakýkoliv návrh na změnu „významného“ majetkového podílu nebo kontrolního vlivu nebo zabránit výkonu hlasovacích práv v souvislosti s těmito investicemi, pokud nejsou splněna kritéria obdobná pro licencování bank.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Česká národní banka má právo odmítnout návrhy na změnu kvalifikované účasti na bance, pokud žadatel nesplní požadavky stanované zákonem o bankách a vyhláškou České národní banky č. 166/2002 Sb. Pokud dojde ke změně kvalifikované účasti bez souhlasu České národní banky, nemá provedení tohoto právního úkonu za následek jeho neplatnost. Česká národní banka však v souladu s § 20a odst. 1 zákona o bankách může ve správním řízení pozastavit majiteli akcií výkon všech těchto akcionářských práv:

- a) účastnit se a hlasovat na valné hromadě,
- b) požádat o svolání mimořádné valné hromady,
- c) podat soudu návrh na určení neplatnosti usnesení valné hromady.

Výkon dohledu:

V praxi nejsou možnosti České národní banky vymáhat dodržování pravidel nabývání a pozbývání kvalifikované účasti dosud vyzkoušené. Některé aspekty takového kroku nejsou právně dořešeny (např. na koho převést hlasovací práva, na jak dlouho akcionář pozbývá hlasovací práva).

Splnění tohoto principu by vyžadovalo změnu zákona o bankách a takováto změna se v současné době nepřipravuje.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled obdrží, buď formou pravidelného výkazu nebo dohlídek na místě, jména a podíly všech velkých akcionářů, včetně, pokud je to možné, identity užívajících vlastníků akcií (beneficial shareholders) držení opatrovníky (custodians).

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách v § 20a ukládá bance povinnost předložit České národní bance před konáním valné hromady výpis všech akcionářů a správců z registru emitenta zaknihovaných akcií pořízeného sedm dní před konáním valné hromady, tento výpis musí být doručen České národní bance nejpozději šest dní před konáním valné hromady. Česká národní banka je rovněž podle § 20a odst. 8 zákona o bankách oprávněna si kdykoliv vyžádat výpis z registru emitenta, kterým je banka. Povinnost mít souhlas České národní banky se vztahuje pouze na osoby, které jsou skutečnými vlastníky akcií banky, nikoliv na tzv. beneficial shareholders a custodians. Zákon v současné době nerozlišuje mezi skutečnými vlastníky a beneficial shareholders a custodians, protože tyto pojmy nezná. V přípravné fázi legislativního procesu se nachází návrh zákona o podnikání na kapitálových trzích, který příslušné instituty zavádí a příslušné vztahy upravuje.

Princip č. 5. Bankovní dohled musí mít pravomoc stanovit kritéria pro prověřování důležitých nákupů majetkových podílů (akvizic) či dalších investic realizovaných bankou a kritéria zajišťující, aby majetkové propojení s podniky nebo podnikovými strukturami nevystavovalo banku nepřiměřeným rizikům a neomezovalo efektivní dohled.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Zákon o bankách v § 17 reguluje investice či akvizice do nefinančních subjektů jednotně prostřednictvím limitů a zákazu kontroly v nich. Kvalifikovaná účast banky v právnické osobě, která není bankou podle zákona o bankách, finanční institucí nebo podnikem pomocných bankovních služeb, nesmí překročit v jedné právnické osobě 15 % kapitálu banky, a to na individuálním a konsolidovaném základě, a v souhrnu vůči vašem právnickým osobám 60 % kapitálu banky, a to na individuálním i konsolidovaném základě. Banka dále podle zákona o bankách potřebuje souhlas k fúzi banky nebo k uzavření smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části. Banka je zároveň povinna informovat Českou národní banku o záměru založit právnickou osobu v zahraničí nebo se na ní majetkově podílet. Investice do finančních institucí nebo podniků pomocných bankovních služeb stejně jako akvizice těchto subjektů regulovány nejsou, ale tyto osoby podléhají konsolidovanému bankovnímu dohledu podle §§ 26c a 26d zákona o bankách. Opatřením České národní banky č. 9/2002 Česká národní banka reguluje a omezuje majetkové propojení bank s podniky a podnikovými strukturami. Omezení investic a akvizic v zákoně o bankách i v uvedeném opatření nerozlišuje investice do tuzemských a zahraničních právnických osob, takže uvedená omezení se vztahují i na právnické osoby registrované v zahraničí. Existující systém regulace investic a akvizic bank považuje Česká národní banka za dostatečný a efektivní a v současné době nepovažuje za nutné přidávat k němu další podrobná pravidla a kritéria.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony a regulace jasně definují, jaké typy a velikosti (absolutních a/nebo relativních částkách ve vztahu ke kapitálu banky) akvizic a investic vyžadují souhlas bankovního dohledu.
Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 17 zákona o bankách stanoví pravidla pro nabývání majetkových podílů na jiných právnických osobách s výjimkou bank podle zákona o bankách, finančních institucí a podniků pomocných bankovních služeb, kde účasti nejsou omezeny, a dále stanoví limity pro kvalifikované účasti banky ve vztahu ke kapitálu banky ve výši 15% pro jednu právnickou osobu a 60% pro souhrn všech účastí, a to na individuálním i konsolidovaném základě. Zákon o bankách současně stanoví výjimky pro účasti vzniklé z titulu pohledávky banky po dobu záchranné operace nebo finanční rekonstrukce nebo z titulu vydávání cenných papírů a časové limity pro držení těchto účastí. Banka je přitom povinna oznámit České národní bance bez zbytečného odkladu nabytí kvalifikované účasti na právnické osobě (§ 17 odst. 5 zákona o bankách). Dále zákon o bankách v § 12 odst. 1 zakazuje účast banky v komanditní nebo veřejné obchodní společnosti.

Opatření České národní banky č. 8/1997, které omezovalo nabývání některých druhů aktiv, bylo nahrazeno opatřením České národní banky č. 9/2002, které ve své čtvrté části upravuje nabývání některých druhů aktiv. Toto opatření zakazuje bance poskytovat úvěry nebo záruky za úvěry určené k financování nákupu účastnických cenných papírů nebo podílových listů, podílů nebo podřízených pohledávek, a dále nabývání účastnických cenných papírů, podílů nebo podřízených pohledávek bankou na právnických osobách, které jsou majetkově propojeny s bankou nebo s osobou, která má kvalifikovanou účast na bance, nebo s těmito osobami jednají ve shodě. Současně toto opatření umožňuje výjimku u účastnických cenných papírů v případě, že banka pro konkrétní titul vystupuje jako tvůrce trhu, toto postavení prokáže a splní další podmínky stanovené v § 12 odst. 2 opatření.

Česká národní banka takto koncipovanou regulaci považuje za efektivnější než schvalování jednotlivých případů. Česká národní banka vychází z toho, že primárním zájmem samotných bank a jejího vrcholového vedení je efektivnost investic nebo akvizic.

V minulosti zákon o bankách vyžadoval schvalování účastí nad určitou výší, avšak vzhledem k problémům s posuzováním žádostí Česká národní banka navrhla zrušení této pravomoci. Česká národní banka může obecně uplatnit § 12 odst. 1 zákona o bankách, který požaduje, aby banka při výkonu své činnosti postupovala obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. S tím souvisí i uzavření ovládací smlouvy, na jejímž základě by se banka stala osobou řídící. Uzavření této smlouvy by bylo v rozporu s § 12 odst. 1 zákona o bankách, jak je stanoveno v úředním sdělení České národní banky ze dne 31. ledna 2002 k problematice uzavírání ovládacích smluv bankami.

2. Zákony a regulace poskytují kritéria, na jejichž základě budou posuzovány individuální návrhy.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách stanoví podmínky a limity pro investice a akvizice do právnických osob, opatření České národní banky č. 9/2002 stanoví omezení pro nabývání některých druhů aktiv. Banky ve svých záměrech musí tyto limity a omezení dodržovat, proto případné individuální návrhy bank nejsou posuzovány a kritéria pro takovéto posuzování nejsou stanovena. Existující systém regulace investic a akvizic bank je dostatečný a efektivní a v současné době není nutné přidávat k němu další podrobná pravidla a kritéria.

3. Konzistentně s požadavky na udělení licence patří mezi klíčová kritéria uplatňovaná regulátorem resp. dohledem, to, aby žádná nová akvizice nebo investice nevystavovala banku nepřiměřeným rizikům anebo nezabraňovala účinnému dohledu. Regulátor vyhodnotí, zda banka má, a sice od samotného počátku, dostatečné finanční a organizační zdroje k nakládání s akvizicí resp. investicí.

Splněno.

Výkon dohledu:

Investice bank jsou § 17 zákona o bankách omezeny. Podle § 16 zákona o bankách je banka povinna vyžádat si předchozí souhlas České národní banky k uzavření smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části a k fúzi banky. Při rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu Česká národní banka vyhodnotí, zda banka má již v počáteční fázi odpovídající finanční a organizační zdroje pro akvizici resp. investici. ČNB zároveň posuzuje dopad plánované akvizice či investice na finanční situaci banky a na plnění příslušných vyhlášek a opatření, která stanovují limity a standardy pro obezřetné podnikání bank.

S odvoláním na text uvedený k základnímu kritériu 2 kritéria pro prověřování nákupu majetkových podílů či dalších investic stanovena nebyla. Avšak v rámci kontrol na místě je prověřována strategie banky pro investování do majetkových účastí včetně dodržování obezřetnostních kritérií v souvislosti s § 12 zákona o bankách. Česká národní banka má právo požadovat kdykoliv nápravu, pokud shledá jakoukoliv investici či akvizici za neobezřetnou.

4. Zákon nebo regulatorní opatření jasně definují, pro které případy je postačující následné oznámení o majetkové účasti. Jde o případy vztahující se k bankovním nebo investičním operacím, které jsou z hlediska dopadu na výši bankovního kapitálu nepříliš významné.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle zákona o bankách § 17 odst. 5 se následná oznámení vztahují na všechny kvalifikované účasti. Výkazy o majetkových účastech banky předkládají České národní bance čtvrtletně.

Obezřetnostní pravidla a požadavky

Princip č. 6. Bankovní dohled musí stanovit požadavky na minimální kapitálové vybavení, které zohledňují rizika, jimž banky budou vystaveny, a musí definovat jednotlivé složky kapitálu majíce na paměti jeho schopnost absorbovat případné ztráty. Pokud jde o banky s mezinárodní působností, kapitálové požadavky nesmí být stanoveny níže než je uvedeno v Basle Capital Accord.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Zákon o bankách a na něj navazující opatření a vyhláška požadují, aby banky počítaly a soustavně dodržovaly kapitálovou přiměřenost na individuálním i na konsolidovaném základě. Zákon o bankách ukládá České národní bance uložit nápravné opatření v případě, že kapitálová přiměřenost banky klesne pod stanovený limit, jenž je v současnosti jednotný pro všechny banky a činí 8%. Rizikovitost ekonomického i institucionálního prostředí podnikání bank je zohledněna v předpisech pro posuzování pohledávek a tvorbu opravných položek k nim, přičemž výše opravných položek zprostředkovaně ovlivňuje výši kapitálu bank. Zkušenosti z výkonu bankovního dohledu ukazují, že posuzování pohledávek i požadavky na tvorbu opravných položek jsou efektivním nástrojem bankovního dohledu. Kapitálová přiměřenost není v současné době stanovována na základě detailního rozboru rizikového profilu jednotlivých bank. Hodnocení kapitálové přiměřenosti banky podle jejího individuálního rizikového profilu je podstatnou součástí tzv. druhého pilíře Nové basilejské dohody. Předpokládá se, že ke konci roku 2006 budou tyto postupy vtěleny do práva ES i do české bankovní regulace. Pravidla kapitálové přiměřenosti jsou upravena v souladu s mezinárodními standardy a uplatňují se vůči všem bankám bez rozdílu.

Dodatečná kritéria

Způsob stanovení kapitálové přiměřenosti je již nyní v souladu s právem ES a odpovídá i platné Basilejské dohodě a bude plně harmonizován dnem vstupu České republiky do Evropské unie. Zákon o bankách stanovuje minimální výši základního kapitálu banky na 500 milionů Kč a nedodržení tohoto limitu je nedostatkem v činnosti banky, jež opravňuje Českou národní banku k uložení nápravného opatření. Součástí bankovní regulace jsou opatření, která stanovují požadavky na řízení likvidity banky, úvěrového rizika banky i tržních rizik banky, což vše má podstatný vztah k hodnocení kapitálové přiměřenosti banky a jejího rizikového profilu.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákony a regulace požadují, aby všechny banky počítaly a důsledně dodržovaly minimální kapitálovou přiměřenost. Alespoň na mezinárodně aktivní banky se vztahuje definice kapitálu, metoda jeho propočtu a minimální požadovaná úroveň, která není nižší, než požaduje Basle Capital Accord.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Kapitálovým vybavením a kapitálovou přiměřeností se zabývá zákon o bankách, a to v § 4 odst. 3 písm. a) a § 5 odst. 3 písm. a) v souvislosti s udělením licence. V § 12 odst. 3 zákon o bankách výslovně ukládá bankám povinnost dodržovat kapitálovou přiměřenost na individuálním i konsolidovaném základě. V § 15 zákona o bankách je ustanoveno zmocnění České národní bance k vydání opatření, jimiž vymezí, v jakém rozsahu podléhají pravidlům kapitálové přiměřenosti (i dalším pravidlům obezřetného podnikání) pobočky zahraničních bank, a zároveň se zmocňuje Česká národní banka k tomu, aby ve svém opatření vymezila pojem kapitál na individuálním i na konsolidovaném základě. V § 26c odst. 1 zákona o bankách je vymezen pojem bankovní dohled na konsolidovaném základě jako sledování a regulace rizik u konsolidačních celků, jejichž součástí je

banka, za účelem omezení rizik, kterým je banka vystavena z hlediska její účasti v konsolidačním celku a v odstavci 3 konstatuje, že tento dohled vykonává Česká národní banka. Stanovení pravidel pro kapitálovou přiměřenost na konsolidovaném základě, zjišťování souladu s těmito pravidly a ukládání nápravných opatření podle § 26h jsou - spolu s dalšími prvky - podstatné složky bankovního dohledu na konsolidovaném základě. Na základě výše uvedeného zmocnění Česká národní banka vydala dva právní předpisy:

- opatření České národní banky č. 2/2002 o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě.
- vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě.

Tyto předpisy regulují úvěrové riziko i tržní rizika, stanoví složky kapitálu i metody kalkulace rizikových vah pro účely kapitálové přiměřenosti s tím, že u tržních rizik se povoluje, aby banky využívaly pro stanovení kapitálového požadavku i vlastní modely, a to za podmínky, že tyto jsou odsouhlasené Českou národní bankou. Minimální limit kapitálové přiměřenosti činí 8%. Oba předpisy jsou zásadním způsobem v souladu s právem ES a odpovídají i platné Basilejské dohodě. K plné harmonizaci aplikovaných postupů dojde dnem vstupu České republiky do Evropské unie.

2. Požadovaná kapitálová přiměřenost reflektuje rizikový profil individuálních bank, především úvěrové riziko a tržní riziko, jak pro bilanční tak i pro mimobilanční rizika.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Opatření o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě odpovídá současným mezinárodním doporučením, tzn. že kapitálová přiměřenost je funkcí úvěrového rizika a tržních rizik. Stanovení individuální minimální kapitálové přiměřenosti na základě detailnějšího rozboru rizik, kterým je jednotlivá banka vystavena, tj. podle jejího rizikového profilu, prováděno v současné době není. V této souvislosti je třeba poznamenat, že Česká národní banka opatřením České národní banky č. 9/2002 stanovila podrobná pravidla pro kategorizaci posuzování pohledávek a tvorbu opravných položek k nim.

3. Zákony a regulace nebo bankovní dohled definují součásti kapitálu, přičemž bude zajištěno, že důraz se klade na ty součásti kapitálu, které absorbují ztráty.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 2/2002 o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě i výše uvedená vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb. o konsolidovaném dohledu stanoví poměry kapitálu Tier 1 k Tier 2, resp. Tier 2 a Tier 3 v souladu s právem ES a s platnou Basilejskou dohodou (Basle Capital Accord), tj. Tier 2 nesmí být vyšší než Tier 1, resp. součet Tier 2 a Tier 3 nesmí převýšit Tier 1).

4. Kapitálová přiměřenost musí být stanovena na konsolidovaném základě.

Splněno.

Vyhláška č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě ukládá - počínaje rokem 2003 - bankám povinnost čtvrtletně stanovit a pro účely bankovního dohledu vykázt kapitálovou přiměřenost na konsolidovaném základě. Kapitálový požadavek se i na konsolidovaném základě stanovuje jak k úvěrovému riziku, tak i k tržním rizikům. Vyhláška nahradila předchozí opatření, které plného souladu s výše uvedenými standardy nedosáhlo (kapitálový požadavek nebyl stanovován k tržním rizikům na konsolidovaném základě, ale pouze na individuálním základě, existovaly legislativní překážky vyžadovat dodržování obezřetnostních pravidel, plnění informační povinnosti, ukládat nápravná opatření ve vztahu k nebankovním společnostem v konsolidačním celku, vykazování údajů o kapitálové přiměřenosti pouze v roční periodicitě).

5. Zákony a regulace jasně zmocňují bankovní dohled k přijetí opatření, pokud kapitálová přiměřenost banky klesne pod požadovanou minimální úroveň.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách v § 26a stanoví, že jestliže klesne poměr kapitálu k rizikově váženým aktivům banky pod 2/3 poměru stanoveného Českou národní bankou, je bance uloženo jedno nebo více následujících opatření:

- zvýšit základní kapitál tak, aby bylo dosaženo poměru stanoveného Českou národní bankou,
- pořizovat pouze aktiva s rizikovou vahou nižší než 100%,
- nezískávat žádný podíl na základním kapitálu a hlasovacích právech v právnických osobách,
- neposkytovat úvěr osobě se zvláštním vztahem k bance,
- neposkytovat úrokové sazby z vkladů převyšující současné běžné úrokové sazby z vkladů srovnatelných částek a splatností,
- souběžně lze rovněž ukládat nápravná opatření dle § 26 – viz princip č. 21.

Zákon o bankách v § 34 stanovuje České národní bance povinnost odejmout bankovní licenci, jestliže poměr kapitálu k rizikově váženým aktivům banky je menší než 1/3 poměru stanoveného Českou národní bankou.

6. Bankovní dohled požaduje pravidelné (alespoň pololetní) výkazy bank o kapitálové přiměřenosti zahrnující propočet kapitálové přiměřenosti a její složení.

Splněno.

Banky zasílají České národní bance výkazy kapitálové přiměřenosti na individuálním základě měsíčně, výkazy o kapitálové přiměřenosti na konsolidovaném základě čtvrtletně.

Dodatečná kritéria

1. Pro domácí, jakož i pro mezinárodně aktivní banky, definice kapitálu je široce konzistentní s Basle Capital Accord.

Splněno (viz výše).

2. Bankovní dohled jasně popisuje opatření, která přijme, jestliže kapitál klesne pod stanovený minimální standard.

Splněno.

Zákon o bankách stanoví postup ve vztahu ke kapitálové přiměřenosti (nikoliv ve vztahu k samotnému kapitálu - viz výše uvedené základní kritérium 5). Postup v případě poklesu základního kapitálu banky pod minimální výši stanovenou zákonem je popsán níže.

3. Bankovní dohled stanoví, že banky mají vnitřní procesy pro vyhodnocení jejich celkové kapitálové přiměřenosti ve vztahu k rizikovému profilu těchto bank.

Splněno.

Česká národní banka vydala opatření, která stanovují kvalitativní požadavky na řízení rizik. Z těchto požadavků vychází i hodnocení celkové kapitálové přiměřenosti banky vzhledem k jejímu rizikovému profilu. Jde o:

- opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech řízení likvidity bank,
- opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách,
- opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách,
- opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému

Nicméně právní předpis, který by stanovil požadavky na vnitřní postupy pro stanovení kapitálové přiměřenosti vzhledem k jejímu individuálnímu rizikovému profilu, součástí tuzemské bankovní

regulace zatím není. Takovéto vnitřní postupy patří k základním stavebním kamenům zásadně nové koncepce bankovní regulace, která je vyjádřena v Nové basilejské dohodě a také v návrhu směrnice ES, která tuto koncepci začlení do práva ES. Česká národní banka zahájila a rozvíjí práce na implementaci nové koncepce do tuzemské bankovní regulace.

4. Kapitálové požadavky berou do úvahy podmínky, ve kterých bankovní sektor operuje, v této souvislosti smí být minimální požadavek vyšší než Basle Capital Accord.

Splněno ve velkém rozsahu.

Minimální kapitálová přiměřenost je stanovena jednotně pro všechny banky na 8%. Rizikovost prostředí, a to jak z hlediska makroekonomických šoků, tak i z hlediska specifických šoků pro jednotlivé banky, odráží opatření České národní banky č. 9/2002, kterým se stanoví pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv a pravidla pro nabývání některých druhů aktiv. Význam tohoto opatření je dán tím, že úvěrové riziko je největším z rizik, jimž jsou banky i bankovní sektor jako celek vystaveny. Zkušenosti ukázaly, že princip posuzování pohledávek a tvorby opravných položek skutečně rizikovost prostředí transformující se ekonomiky odrážejí a jsou účinným nástrojem bankovního dohledu. Pokud jde o vliv této regulace na kapitál a kapitálovou přiměřenost viz základní kritérium 2.

5. Ukazatele kapitálové přiměřenosti jsou počítány na konsolidovaném a individuálním základě pro bankovní subjekty v rámci bankovní skupiny.

Splněno.

Ukazatel kapitálové přiměřenosti je propočítáván na individuálním i konsolidovaném základě (viz základní kritérium 1).

6. Zákony a regulace stanovují minimální absolutní částku kapitálu pro banky.

Splněno.

Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o bankách činí minimální výše základního kapitálu banky při založení banky 500 milionů Kč a v této výši musí při založení banky být tvořen peněžitými vklady. Pokles kapitálu pod zmíněných 500 milionů Kč je podle § 26 odst. 3 písm. g) je nedostatkem v činnosti banky. Zjistí-li tedy Česká národní banka, že základní kapitál banky poklesl pod výše zmíněný limit, je oprávněna uložit nápravné opatření podle § 26 odst. 1 s tím, že konkrétní postup závisí na zvážení okolností daného případu.

Princip č. 7. Nezbytnou součástí systému dohledu je nezávislé hodnocení strategie bank, zásad a postupů vztahujících se k poskytování úvěrů a provádění investic a průběžnému řízení úvěrového a investičního portfolia.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno.

Základní kritéria

Měření, sledování a kontrola úvěrového rizika je podstatnou součástí celkové strategie banky pro řízení rizik a její aplikace v praxi. Česká národní banka stanovila opatřením požadavky na řízení úvěrového rizika v bankách s tím, že banka tyto požadavky naplňuje s ohledem na svou velikost a způsob řízení, typ, povahu a složitost činností, které vykonává. Regulatorní rámec pro řízení úvěrového a tržního rizika odpovídá mezinárodním standardům a vytváří předpoklady pro efektivní výkon bankovního dohledu a jeho naplňování je předmětem dohlídek na místě. Přitom se využívají standardizované postupy podle manuálů a důraz se klade na to, aby náplně činností, pravomoci a zodpovědnosti byly stanoveny písemnou formou tak, aby se minimalizovala možnost zneužití pravomocí a konfliktu zájmů. Opatření České národní banky o řízení úvěrového rizika v bankách významně podporuje efektivnost dohlídek na místě tím, že formou právního předpisu stanoví minimální požadavky na řízení uvedeného rizika a usnadňuje kvalifikovat skutečnost, že některé články v systému řízení rizik buď chybějí anebo nefungují, jako nedostatek v činnosti banky podle § 26 písm. b) zákona o bankách. Česká národní banka disponuje adekvátními lidskými zdroji a technickými prostředky k tomu, aby posoudila metody řízení úvěrového rizika, které banky v České republice v současné době používají.

Dodatečná kritéria

Česká národní banka v průběhu dohlídek na místě prověřuje, zda o velkých úvěrech a investicích, jakož i o vysoce rizikových akcích, rozhoduje představenstvo banky. Česká národní banka prověřuje i fungování manažerského informačního systému a celkové zadlužení dlužníků banky.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled vyžaduje a pravidelně ověřuje, že obezřetnostní kritéria pro poskytování úvěrů a pro realizace investic, dále strategie, zásady a postupy jsou schváleny, zavedeny a pravidelně revidovány vrcholovým vedením banky a představenstvem.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách zahrnuje požadavek, aby banky měly vhodnou strategii pro řízení úvěrového rizika, aby představenstvo schvalovalo strategii a ostatní nejdůležitější vnitřní předpisy, včetně zabezpečení jejich praktického naplňování, dále obsahují požadavek na informování představenstva o velikosti postupovaných rizik, na informační systém bank, požadavek na vytvoření a dodržování soustavy limitů a povinnost podchytit rizika spjatá s novými produkty.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě se pravidelně ověřuje, zda banky dodržují kritéria obezřetného podnikání pro poskytování úvěrů a pro investice, jakož i její strategie, zásady a postupy v úvěrové a investiční politice včetně toho, zda jsou podle potřeby aktualizovány. Až dosud Česká národní banka v rámci dohledu na dálku pravidelně vyhodnocovala zprávu o systémech řízení rizik na základě opatření České národní banky č. 4/1998, kterým se stanoví požadavky na zprávu o hospodaření banky (toto opatření bylo v návaznosti na harmonizační novelu zákona o bankách zrušeno opatřením České národní banky č. 6/2002), kde banka mj. popisovala systém řízení úvěrového rizika, a to včetně metod pro jeho řízení, vnitřních předpisů banky a systému poskytování úvěrů. Zpráva obsahovala i popis

postupů při obchodování s cennými papíry na vlastní účet a metod řízení tržních rizik, informovala o dodržování limitů a postupech, jimž se stanovují ceny cenných papírů, a také o pravidelnosti, přesnosti a včasnosti předkládání informací představenstvu a dozorčí radě. Ke zprávě o hospodaření banky se vyjadřoval externí auditor. Současný stav je takový, že podle § 22 odst. 1 zákona o bankách musí banka zajistit, aby auditorská společnost provedla ověření řídicího a kontrolního systému bank včetně systému řízení rizik a tuto zprávu podle stanoveného termínu předložila České národní bance, pokud Česká národní banka nevyužije svého zákonného práva ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik prominout. Požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému bank včetně systému řízení rizik stanovila Česká národní banka svým opatřením č. 11 ze dne 10. prosince 2002, kterým se stanoví požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik.

2. Bankovní dohled vyžaduje, a pravidelně ověřuje, že strategie, zásady a postupy se zakládají na vybudování přiměřeně a vhodně kontrolovaného prostředí úvěrového rizika, které zahrnuje:

- jasně a zřetelně dokumentované postupy úvěrování a investování,
- udržování přiměřené úvěrové dokumentace, procesu měření a soustavného sledování (včetně vykazování/klasifikace úvěrů a aktiv),
- zabezpečení adekvátní kontroly úvěrového rizika.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách stanovuje minimální obsah strategie řízení. To zahrnuje zejména: bankou akceptovanou míru rizika, metody řízení, soustavu limitů pro řízení rizik, zásady, jimiž se řídí vymezení povolených produktů, zemí, regionů, segmentů trhů a smluvních stran při řízení úvěrového rizika. Opatření upravují i základní požadavky na organizační strukturu banky z hlediska řízení rizik, včetně stanovení pravomocí, odpovědností a toku informací. Kromě toho stanovují i výčet činností a postupů, které musí být v předpisové základně banky upraveny.

Výkon dohledu:

Proces poskytování úvěrů a jeho dokumentace, jakož i proces hodnocení a sledování úvěrů včetně posuzování úvěrů a zabezpečení kontroly úvěrového rizika je v plné šíři prověřován při dohlídkách na místě. Zdrojem dílčích informací byla doposud zpráva o řízení rizik (zpráva o hospodaření banky). V souladu s harmonizační novelou zákona o bankách byl tento zdroj informací nahrazen zprávou auditorské společnosti o ověření vnitřního řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik.

3. Bankovní dohled vyžaduje a pravidelně ověřuje, že proces schvalování úvěrů v bance je zbaven konfliktů zájmů, nestandardních postupů (založen na tzv. arm's length basis) a nežádoucích vnějších tlaků.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách obsahuje požadavek, aby banka měla vytvořen systém pro provádění obchodů tak, aby byly minimalizovány subjektivní aspekty rozhodovacího procesu. Obchody s osobami se zvláštním vztahem k bance musí být uzavírány na základě obvyklých podmínek. Banka musí mít informace k zevrubnému posouzení každého obchodu s ohledem na jeho výši a složitost a s ohledem na zhodnocení bonity smluvní strany. Také je omezena angažovanost vůči těmto osobám. Jedním z velmi důležitých požadavků na řízení rizik je, aby banka při stanovování pravomocí a odpovědností útvarů, popř. jednotlivých pracovníků, zamezila konfliktu zájmů, který vzniká při kumulaci odpovědností a pravomocí za obchodní činnost a za řízení rizik, popř. za vypořádání obchodů. § 17 zákona o bankách bankám zakazuje vykonávat kontrolu v právnických osobách, které nejsou bankou podle zákona o bankách, finanční institucí nebo podnikem pomocných bankovních služeb. Došlo rovněž k uzákonění povinnosti oddělit aktivity úvěrové od investičního bankovníctví - § 19b zákona o bankách.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě je prověřován proces poskytování úvěrů (od žádosti o úvěr až po jeho splacení) a dodržování tohoto procesu, čímž je nepřímě ověřováno, zda nedošlo ke konfliktu zájmů, k nestandardním postupům, příp. nepřiměřeným tlakům. Komplexní realizace tohoto přístupu v praxi je však velmi obtížná (prokazatelnost negativních jevů, značná náročnost na kapacity). V případě podezření, že některá z bank je více angažována v těchto negativních jevech, může být jedním z primárních aspektů prověřování procesu schvalování úvěrů.

4. Bankovní dohled vyžaduje, aby standardy pro hodnocení a poskytování úvěrů byly známy minimálně všem pracovníkům banky, kteří jsou do procesu poskytování úvěrů zapojeni.
Splněno.

Zákony a předpisy:

V souladu s opatřením České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách musí banka zajistit, že se strategií řízení úvěrového rizika musí být seznámeni všichni pracovníci banky, jejichž činnost má vliv na řízení úvěrového rizika a kteří musí tyto činnosti vykonávat v souladu s přijatou strategií a z ní vyplývajícími postupy a limity.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě se prověřuje, zda úvěroví pracovníci mají dostatečnou kvalifikaci k této práci a zda jsou seznámeni s platnou předpisovou úvěrovou základnou banky.

5. Bankovní dohled má úplný přístup k informacím o úvěrovém a investičním portfoliu a k úvěrovým pracovníkům banky.
Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Na základě zákona o České národní bance a zákona o státní kontrole má Česká národní banka přístup ke všem dokumentům banky. Zákonem o České národní bance (§ 41 odst. 3) je upraveno právo České národní banky stanovit, které informace a podklady je banka povinna České národní bance pravidelně předkládat. Rozsah těchto požadovaných informací a podkladů může Česká národní banka v případě potřeby upravit. V právních předpisech není dostatečně upraveno právo České národní banky při výkonu bankovního dohledu na přístup k dokumentům banky mimo výkon kontroly na místě (viz princip č. 1 část 1 (3), základní kritérium 3, princip č. 1 část 1(4), základní kritérium 3 a také princip č.19, základní kritérium č. 4).

Výkon dohledu:

Banky předkládají České národní bance požadované informace ve standardizovaném formátu, který stanoví Česká národní banka, a v dostatečné periodicitě.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled vyžaduje, aby součástí strategie řízení úvěrového rizika bylo ustanovení o tom, že o všech úvěrech nebo investicích převyšujících určitou výši nebo procento kapitálu banky, rozhoduje vedení banky. Totéž platí o vysoce rizikových úvěrech nebo investicích nebo aktivitách banky, které nejsou zcela v souladu s tradičními aktivitami banky.
Splněno.

Zákony a předpisy:

V souladu s opatřením České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách musí představenstvo schvalovat strategii řízení rizik a pravidelně ji musí přehodnocovat. Strategie musí zejména obsahovat přijatelnou míru úvěrového rizika, metody pro řízení úvěrového rizika, soustavu limitů, které banka bude používat, zásady pro vymezení povolených produktů, zemí, regionů, segmentů trhů a smluvních stran a základní požadavky na organizační strukturu banky z hlediska řízení úvěrového rizika včetně stanovení pravomoci, odpovědností a toku informací.

Výkon dohledu:

Česká národní banka považuje toto kritérium za jedno ze základních pravidel obezřetného podnikání banky, proto se očekává, že banka má tato pravidla upravena ve svých interních předpisech (většinou tomu bývá tak, že úvěry či investice převyšující určitou výši musí být schváleny vedením banky) a Česká národní banka kontroluje v rámci dohlídek na místě dodržování těchto předpisů, je to jeden z hlavních aspektů kontroly úvěrové politiky banky.

2. Bankovní dohled vyžaduje, aby banky měly dostatečný informační systém pro řízení rizik obsahující podstatné detaily o podmínkách a stavu úvěrového a investičního portfolia.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách je banka povinná mít vhodný informační systém pro řízení úvěrového rizika. V tomto informačním systému musí být zahrnuty informace o všech obchodech a musí poskytovat alespoň informace o míře podstupovaného rizika, srovnání míry úvěrového rizika s interními a regulatorními limity, informace o výsledcích analýz úvěrového portfolia a výsledcích stresových testů. Doposud ve zprávě o systémech řízení rizik banka popisovala, zda informační systém zahrnuje i moduly pro podporu rozhodování vrcholových pracovníků banky. Tato zpráva byla připravována ročně a své stanovisko k ní připojoval externí auditor (tuto zprávu nahradí zpráva o ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik v souladu se § 22 zákona o bankách a opatřením České národní banky č. 11/2002 k ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik).

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě je prověřována kvalita informací, které má k dispozici vrcholové vedení pro řízení banky, nedílnou součástí je i informační systém pro řízení rizik.

3. Bankovní dohled ověřuje, že management banky monitoruje celkové zadlužení subjektů, kterým banka poskytla úvěry.

Splněno.

Výkon dohledu:

Prověřováno v rámci dohlídek na místě.

Princip č. 8. Bankovní dohled musí být ujištěn, že si banky vytvoří a budou dodržovat svoji politiku, postupy a metody pro hodnocení kvality aktiv a přiměřenosti rezerv a opravných položek na krytí ztrát z úvěrů.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno.

Základní kritéria

Podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv stanovuje opatření České národní banky č. 9/2002. Opatření definuje pojem „pohledávky z finančních činností“ tak, že do jeho rozsahu zahrnuje nejen pohledávky z úvěrů, ale i pohledávky z finančního leasingu, z akreditivů atd. a také vybrané podrozvahové položky např. poskytnuté úvěrové přísliby, poskytnuté záruky a ručení. Opatření upravuje postupy hodnocení pohledávek (postup se týká především jednotlivých pohledávek, přípustné je však i hodnocení celého portfolia malých pohledávek), stanovuje kritéria pro zařazování pohledávek do jednotlivých kategorií, jakož i pravidla pro kalkulaci opravných položek k pohledávkám, a to včetně zásad pro zohledňování zajištění při tvorbě opravných položek. O těchto skutečnostech předkládá banka České národní bance hlášení. Tato hlášení jsou analyzována a kvalita aktiv bank je hodnocena v rámci výkonu dohledu na dálku. Banka odpovídá za úplnost a správnost údajů obsažených v hlášeních. Jednou ročně, konkrétně k 31.12., jsou hlášení ověřována externím auditorem. Podle opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách je banka povinna mít strategii a postupy pro řízení úvěrového rizika, linie pravomoci a zodpovědnosti v této oblasti musí být jasně vymezeny a banka je také povinna vytvořit funkční a efektivní systém vnitřní kontroly řízení úvěrového rizika. Zmíněné opatření výslovně ukládá, aby banka stanovila vnitřní postupy pro hodnocení pohledávek z finančních činností, pro hodnocení zajištění těchto pohledávek, pro tvorbu rezerv a opravných položek, jakož i pro vymáhání pohledávek, a to včetně ohrožených pohledávek. Dodržování ustanovení obou opatření je - zpravidla jednou za 2 až 3 roky - předmětem dohlídek na místě.

Dodatečná kritéria

Kritéria pro posuzování úvěrů stanoví opatření České národní banky č. 9/2002. Při nedodržení režimu splatnosti (zpoždění o 30, 90 atd. dní) je banka povinna jednotlivé pohledávky zařadit do kategorie sledovaných či ohrožených pohledávek. Při zařazování pohledávek do kategorií se nezohledňuje jen doba po splatnosti, ale i další kritéria, zejména finanční situace dlužníka. Banky jsou povinny posuzovat větší úvěry jednotlivě. Pouze u objemově méně významných úvěrů, tj. úvěrů do výše 5 milionů Kč nebo jedné promile z aktiv banky, může banka namísto toho posuzovat snížení rozvahové hodnoty celého portfolia pohledávek, a to s využitím statistických modelů.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon, resp. regulace či bankovní dohled stanoví pravidla, podle nichž banky periodicky hodnotí jednotlivé úvěry, klasifikaci aktiv a tvorbu opravných položek anebo zákon, resp. regulace stanoví všeobecný rámec pro tyto postupy a ukládá bankám, aby měly pro řešení problémových úvěrů svou vlastní politiku.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 7 odst. 1 zákona o účetnictví uvádí, že účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem. Na tento zákon navazuje vyhláška Ministerstva financí České republiky a opatření Ministerstva financí České republiky, které stanovuje účetní postupy pro banky. Tyto však - na rozdíl od mezinárodních účetních standardů - obsahují pouze obecné zásady tvorby a použití opravných položek. Podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv stanovuje opatření České národní banky č. 9/2002. Opatření definuje pojem „pohledávky z finančních činností“ tak, že do jeho rozsahu zahrnuje nejen pohledávky z úvěrů ale i pohledávky z finančního

leasingu, pohledávky z vkladu, pohledávky ze záruk, pohledávky z akreditivů, pohledávky z faktoringu, pohledávky související s obchody s cennými papíry s lhůtou splatnosti delší než 30 dnů atd., a také vybrané podrozvahové položky např. poskytnuté úvěrové přísliby, poskytnuté záruky a ručení. Opatření upravuje způsoby, které je možné použít při zjišťování, zda došlo ke snížení hodnoty pohledávek, a to buď podle jednotlivých pohledávek, nebo za portfolio pohledávek, stanovuje kritéria pro posuzování pohledávek, jakož i pravidla pro kalkulaci opravných položek k pohledávkám, a to včetně zásad pro zohledňování zajištění při tvorbě opravných položek. Banka předkládá České národní bance měsíčně „Hlášení o pohledávkách podle jejich klasifikace“ a čtvrtletně „Hlášení o změně stavu úvěrů“, která obsahují informace o klasifikaci pohledávek, tvorbě opravných položek a rezerv ke klasifikovaným pohledávkám i o migraci pohledávek z hlediska jejich klasifikace. Banka je povinna ověřit úplnost a správnost údajů obsažených v tomto hlášení. Hlášení jsou analyzována a kvalita aktiv bank je hodnocena v rámci dohledu na dálku.

Poznámka:

Historicky první opatření České národní banky o klasifikaci pohledávek z úvěrů a tvorbě rezerv a opravných položek k těmto pohledávkám bylo vydáno v roce 1994 a nahradilo zásady pro tvorbu rezerv a opravek k rizikovým aktivům bank, které předtím vydala Státní banka československá. Opatření, které je účinné v současnosti, nahradilo předchozí opatření č. 193/1998 Sb., kterým se stanoví zásady klasifikace pohledávek z úvěrů a tvorby opravných položek k těmto pohledávkám.

2. Zásady pro klasifikaci a tvorbu opravných položek banky a jejich implementace jsou pravidelně posuzovány bankovním dohledem nebo externími auditory.

Splněno.

Výkon dohledu:

Podle opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách je banka povinna mít strategii a postupy pro řízení úvěrového rizika, linie pravomoci a zodpovědnosti v této oblasti musí být jasně vymezeny a banka je také povinna vytvořit funkční a efektivní systém vnitřní kontroly řízení úvěrového rizika. Zmíněné opatření v § 5 písm. n), o) a p) výslovně bance ukládá, aby stanovila vnitřní postupy pro hodnocení pohledávek z finančních činností, zajištění těchto pohledávek i pro tvorbu rezerv a opravných položek. Dodržování tohoto opatření i opatření zmíněného výše (viz základní kritérium 1) je předmětem dohlídek na místě. Na základě ustanovení § 22 zákona o bankách je banka povinna nechat účetní výkazy i některá hlášení předávaná České národní bance jednou ročně, tj. k 31.12., ověřit externím auditorem.

3. Systém klasifikace a tvorby opravných položek (provisioning) zahrnuje i podrozvahové pohledávky.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 9/2002 specifikuje vybrané podrozvahové položky, např. poskytnuté úvěrové přísliby, poskytnuté záruky a ručení, u kterých má banka povinnost prověřovat potřebu rezerv častěji než při sestavení účetních závěrek. Provéřit dostatečnost a oprávněnost rezerv má banka posuzovat alespoň se čtvrtletní frekvencí (viz též výše princip č. 8 základní kritérium 1).

4. Bankovní dohled ukládá bankám vypracovat adekvátní politiku a postupy k zajištění tvorby opravných položek a odepisování pohledávek realisticky odrážející očekávanou návratnost pohledávek.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách musí banka zachytit svou politiku i své postupy při tvorbě opravných položek i při odepisování pohledávek z finanční činnosti ve vnitřním předpisu. Banky mohou při tvorbě opravných položek zohlednit hodnotu zajištění pohledávky (viz základní princip č. 8 kritérium 2).

5. Bankovní dohled ukládá, aby banky měly odpovídající postupy a organizační nástroje pro průběžnou kontrolu problémových úvěrů, jakož i pro vymáhání úvěrů, jež jsou po splatnosti.
Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle § 3 odst. 4 opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách zodpovídá představenstvo banky za vytvoření a fungování takové organizační a řídicí struktury banky, která umožní účinně a efektivně realizovat strategii řízení úvěrového rizika. Tato struktura musí zajišťovat, že do procesu řízení úvěrového rizika jsou bezprostředně zapojeni příslušní členové vrcholového vedení banky, a musí zohledňovat požadavky na oddělení neslučitelných funkcí. § 3 odst. 7 opatření České národní banky č. 3/2002 ukládá bance, aby měla a provozovala informační systém, který účinně podporuje fungování zmíněné organizační struktury a využití organizačních nástrojů. V § 5 se bance podrobně ukládá, aby měla předpisovou základnu, která vymezuje postupy při řízení úvěrového rizika, postupů při vymáhání úvěrů se týká písm. m). Kontroly problémových úvěrů se přímo týká zejména § 10 odst. 3, jenž bance ukládá mj. i to, aby měla takový systém měření a sledování úvěrových rizik vyplývajících z uzavřených obchodů, jenž zajistí sledování finanční a ekonomické situace smluvní strany s ohledem na typ obchodů uzavřených s touto smluvní stranou, sledování plnění podmínek smlouvy smluvní stranou, sledování ocenění hodnoty zajištění, sledování aktuálních problémů, jež vyžadují okamžitá nápravná opatření.

Výkon dohledu:

Dodržování výše zmíněných ustanovení opatření je předmětem dohlídek na místě.

6. Jestliže se bankovní dohled domnívá, že objem problémových aktiv banky zavdává podnět ke znepokojení, má právo uložit bance, aby zpřísnila postupy pro poskytování úvěrů, aby zpřísnila standardy kladené na požadovanou bonitu klienta, aby zvýšila úroveň rezerv a opravných položek a aby zvýšila svou celkovou finanční sílu.
Splněno.

Zákony a předpisy:

Postup uváděný tímto principem vychází z pravomocí daných České národní bance příslušnými ustanoveními zákona o bankách, zejména § 26. V rámci nápravných opatření může Česká národní banka požadovat odstranění nedostatků, přepracování postupů pro poskytování úvěrů, nebo omezit poskytování úvěrů, požadovat prověření kvality systému auditorem, požadovat zvýšení opravných položek a rezerv, pokud jejich výše neodpovídá riziku navýšení kapitálu v případě, že poklesl pod limit stanovený zákonem, tj. pod 8% apod.

Výkon dohledu:

Česká národní banka těchto svých pravomocí podle potřeby využívá.

7. Bankovní dohled je periodicky informován, v odpovídající míře podrobnosti, o klasifikaci úvěrů a aktiv a o tvorbě opravných položek.
Splněno.

Výkon dohledu:

Banka předkládá České národní bance pro účely výkonu bankovního dohledu měsíčně „Hlášení o pohledávkách podle jejich klasifikace“ a „Hlášení o změně stavu úvěrů“, která obsahují informace o kategorizaci pohledávek, tvorbě opravných položek a rezerv ke sledovaným a ohroženým pohledávkám, i o migraci pohledávek z hlediska jejich kategorizace. Banka je povinna ověřit úplnost a správnost údajů obsažených v tomto hlášení. Hlášení jsou vyhodnocována v rámci výkonu dohledu na dálku (viz též princip č. 8 základní kritérium 1). Prosincová hlášení jsou rovněž předmětem kontroly auditorů.

8. Bankovní dohled požaduje, aby banky měly a využívaly mechanismus kontinuálního ohodnocování kvality záruk a hodnoty zajištění.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle § 5 písm. p) opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách je banka povinna ve svých vnitřních předpisech stanovit postupy pro ocenění zajištění a pro následné úpravy tohoto ocenění. V § 6 odst. 2 písm. c) zmiňovaného opatření se ukládá bankám, aby oceňování zajištění bylo prováděno nezávisle na jejich obchodních útvarech. Zmíněná ustanovení se týkají i záruk, neboť podle ustanovení § 9 odst. 1 opatření České národní banky č. 9/2002 je záruka typem, resp. druhem zajištění.

Výkon dohledu:

Dodržování výše zmíněných ustanovení opatření je předmětem dohlídek na místě.

9. Jestliže je důvod k domněnce, že jistina a (nebo) úroky z úvěru nebudou splaceny tak, jak je stanoveno v úvěrové smlouvě, musí být takovéto úvěry klasifikovány.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 5 opatření České národní banky č. 9/2002 stanovuje kritéria pro posuzování úvěrů, jestliže pohledávka z úvěru (nebo jiná finanční pohledávka) těmto (pro ziskovost banky nepříznivým) kritériím odpovídá a existuje důvod se domnívat, že pohledávka nebude řádně splacena podle úvěrové smlouvy. Opatření bance ukládá, aby takovouto pohledávku kategorizovala jako sledovanou, anebo ji zařadila do ještě rizikovější kategorie. Uplatňuje se princip posuzování podle klienta nikoliv podle pohledávky: má-li banka více pohledávek za stejným dlužníkem, zařazuje je do stejné kategorie, a to podle pohledávky, která má nejhorší hodnocení. Pouze u taxativně uvedených druhů pohledávek banka tento princip uplatnit nemusí. Banka je povinna vytvořit opravné položky ke sledovaným, a ohroženým pohledávkám ve výši, kterou určuje § 7 dotčeného opatření. Opravné položky se tvoří i k portfoliím úvěrů, které se individuálně nekategorizují. Opravné položky se v tomto případě tvoří s využitím statistických modelů, nikoliv tedy na základě individuálního posouzení každé pohledávky.

10. Vyžaduje se, aby ohodnocení zajištění úvěru odráželo čistou realizovatelnou hodnotu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. a) opatření České národní banky č. 9/2002 banka může při stanovení výše opravných položek k pohledávkám zohledňovat jejich zajištění ovšem pouze při splnění podmínek a omezení uvedených v dalších částech opatření. Odstavec 1 písm. c) dotčeného opatření stanovuje, že banka zohlední zajištění nejvýše v jeho čisté realizovatelné hodnotě, tedy pouze ve výši, která neslouží k zajištění jiných jejích aktiv nebo aktiv třetích osob, mají-li nárok na uspokojení před bankou, a nejvýše do výše ocenění pohledávky v účetnictví.

Dodatečná kritéria

1. Požaduje se, aby úvěry byly klasifikovány, pokud jsou splátky podle kontraktu po splatnosti po minimální počet dní (tj. 30, 90 dní). Refinancování formou poskytnutí nového úvěru poskytnutého na úhradu splátek takového úvěru, který by bez tohoto refinancování byl klasifikovaným úvěrem, není důvodem ke zlepšení klasifikace refinancovaného úvěru.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Kritéria pro posuzování úvěrů stanoví opatření České národní banky č. 9/2002, kterým se stanoví pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv a pravidla pro nabývání některých druhů aktiv, konkrétně § 5 tohoto opatření. Při nedodržení režimu splatnosti (zpoždění o 30, 90 atd. dní) je banka povinna jednotlivé pohledávky klasifikovat. Nutno

poznámenat, že při zařazení pohledávek do kategorií se nezohledňuje jen doba po splatnosti, ale uplatňují se i další kritéria, která jsou uvedena v § 5 odst. 3. Jedná se např. o finanční situaci dlužníka. V § 6 odst. 1 opatření se stanoví, že banka může - namísto posuzování jednotlivých úvěrů do jednotlivých kategorií (standardní, sledované, nestandardní, pochybné, ztrátové) - využít statistické modely pro posouzení snížení rozvahové hodnoty portfolií pohledávek, ovšem pouze tehdy, když ocenění každé pohledávky zařazené do portfolia nepřevýšilo k okamžiku uskutečnění účetního případu menší z těchto dvou hodnot - pět miliónů korun nebo jedno promile celkové čisté částky rozvahové hodnoty aktiv banky. Pokud jde o refinancování formou poskytnutí nového úvěru: podle § 1 písm. g) opatření jde o jeden ze způsobů restrukturalizace úvěru a § 5 odst. 12 opatření stanoví, že banka zařazuje restrukturalizovanou pohledávku v okamžiku restrukturalizace do stejné kategorie, ve které byla zařazena před restrukturalizací s tím, že jestliže je schopna prokázat, že míra rizika nesplacení této pohledávky oproti stavu před restrukturalizací poklesla, může ji zařadit do lepší kategorie.

2. Bankovní dohled ukládá, aby se při hodnocení, klasifikaci a tvorbě opravných položek k velkým úvěrům přistupovalo individuálně.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle opatření České národní banky č. 9/2002 jsou banky povinny posuzovat větší úvěry jednotlivě. Pouze u objemově méně významných úvěrů, tj. úvěrů do výše 5 milionů Kč nebo jedné promile z aktiv banky, může banka namísto toho posuzovat snížení rozvahové hodnoty celého portfolia pohledávek, a to s využitím statistických modelů (viz též princip č. 8 základní kritérium 1).

Princip č. 9. Bankovní dohled musí být přesvědčen, že banky mají manažerské informační systémy, které dovolují vedení banky identifikovat koncentrace angažovaností v rámci portfolia a bankovní dohled musí stanovit obezřetnostní limity, které omezí angažovanost bank vůči jednotlivým dlužníkům a skupinám vzájemně spjatých dlužníků.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Regulatorní rámec, který nabyt účinnosti dne 1. ledna 2003, je harmonizován s právem ES. Banky jsou povinny všechny finanční nástroje členit do bankovního portfolia a obchodního portfolia, a to v souladu se strategií, kterou schválil její statutární orgán. Tento princip je aplikován jak na individuálním základě, tak i na konsolidovaném základě. Příslušná vyhláška a příslušné opatření České národní banky vymezují pojmy hrubá a čistá úvěrová angažovanost bankovního portfolia a stanovují pro ně limity. Limity se aplikují na individuální bázi i na konsolidované bázi a platí jak vůči jednotlivé osobě, tak i vůči ekonomicky spjaté skupině osob. Vymezení ekonomicky spjaté skupiny osob je dostatečně určité a zároveň dává Česká národní banka potřebnou míru volnosti v rozhodování při schvalování regulovaných konsolidačních celků. Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách ukládá bankám, aby měly strategii řízení tohoto rizika schválenou statutárním orgánem a aby měly adekvátní systém řízení úvěrového rizika, jenž obsahuje mimo jiné i limity úvěrových angažovaností, přičemž tyto nesmí být v rozporu s limity stanovenými vyhláškou a opatřením České národní banky. Součástí systému řízení úvěrového rizika je i manažerský informační systém, jenž předává statutárnímu orgánu informace nezbytné pro kontrolu dodržování strategie banky v oblasti řízení úvěrového rizika. Regulatorní rámec tedy má podobu, která odpovídá uznávaným mezinárodním standardům i potřebám regulace bankovníctví v České republice a z tohoto hlediska jsou požadavky principu splněny. Skutečností ovšem zůstává, že v roce 2003 se teprve budou získávat zkušenosti s aplikací nové regulace kapitálové přiměřenosti a angažovanosti na konsolidovaném základě při výkonu dohledu a proto je naplnění tohoto kritéria hodnoceno o jeden stupeň níže než je nejvyšší hodnocení.

Dodatečná kritéria

Maximální limity úvěrové angažovanosti jsou stanoveny na úrovni 25% kapitálu banky vůči jedné osobě, resp. na úrovni 20 % vůči osobě se zvláštním vztahem k bance a některé další osoby. Úhrn čistých angažovaností bankovního portfolia vůči osobám, jejichž čistá angažovanost dosahuje 10 a více procent kapitálu banky, nesmí překročit 800 % kapitálu banky sníženého o využitý Tier 3. Limity se vztahují i na ekonomicky spjaté skupiny osob a aplikují se na individuální bázi i na regulovaný konsolidační celek.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. „Vzájemně spjatá skupina“ je explicitně definována tak, aby byla vyjádřena skutečná míra úvěrové angažovanosti, bankovní dohled má diskreci, která smí být stanovena v zákoně, interpretovat definici případ od případu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Pojem vzájemně spjatá skupina, tj. v dikci české bankovní regulace „ekonomicky spjatá skupina osob“, je vymezen ve vyhlášce České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě (§ 21). Část rozsahu tohoto pojmu je vymezena v § 21 odst. 1 klasickou definicí, v níž pojmovým znakem je „výkon kontroly“ ve smyslu § 17a zákona o bankách. V § 21 zmiňované vyhlášky je rozsah pojmu „ekonomicky spjatá skupina“ však zároveň rozšířen tak, že zahrnuje jakoukoliv skupinu osob, jejichž vzájemné vztahy jsou takové povahy, že finanční těžkosti jedné z osob mohou způsobit platební potíže

alespoň jedné z ostatních, přičemž příkladným výčtem jsou uvedeny znaky, které takovouto skupinu osob charakterizují. V § 21 odst. 2 vyhlášky je zmíněný pojem rozšířen o investiční společnosti a investiční fondy. Vymezení pojmu tedy poskytuje České národní bance dostatečnou volnost v rozhodování o tom, zda se v konkrétním případě jedná o ekonomicky spjatou skupinu osob či nikoliv a zároveň poskytuje regulovaným subjektům i informaci o kritériích, podle nichž Česká národní banka při posuzování vztahů mezi dotčenými osobami postupuje.

2. Zákon, resp. právní předpis či bankovní dohled stanoví obezřetnostní limity pro úvěrovou angažovanost vůči jednotlivým dlužníkům a skupinám vzájemně spjatých dlužníků, úvěrová angažovanost zahrnuje všechny pohledávky a transakce, a to jak rozvahové, tak i podrozvahové.
Splněno.

Zákony a předpisy:

V § 9 odst. 1 vyhlášky České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě, se určuje, že banka, pokud je ovládající osobou regulovaného konsolidačního celku, je povinna mít strategii pro rozdělení všech finančních nástrojů do bankovního a obchodního portfolia i to, že tuto strategii musí schválit její statutární orgán. Toto ustanovení je základnou pro výpočet dodržování limitů úvěrové angažovanosti bankovního portfolia na konsolidovaném základě. Hrubá angažovanost bankovního portfolia pro regulovaný konsolidační celek je definována v § 20 odst. 1 až 4 a zahrnuje jak rozvahové, tak i podrozvahové položky bankovního portfolia. V tomtož paragrafu v odst. 5 a 6 je definována čistá úvěrová angažovanost bankovního portfolia. V § 22 odst. 1 je stanoven limit čisté úvěrové angažovanosti vůči jedné osobě nebo ekonomicky spjaté skupině osob na 25% kapitálu banky s tím, že pro osoby uvedené v odstavci 2 (jedná se o osoby se zvláštním vztahem a některé další osoby) je stanoven limit nižší, konkrétně 20% kapitálu banky. V odstavci 3 je stanoven limit pro úhrnnou čistou angažovanost představovanou součtem angažovaností rovnajících se anebo jsoucích větší než 10% z kapitálu regulovaného konsolidačního celku sníženého o využitý Tier 3 na 800 % - přesná definice je uvedena ve zmíněném odstavci 3. Vyhláška v § 71 odst. 5 a v odst. 6 stanoví, že banka, která je ovládající osobou, vytvoří v rámci řízení rizik takový systém vlastních limitů, jenž zajistí soustavné dodržování limitů stanovených touto vyhláškou i to, že musí dodržování limitů věrohodně doložit na vyžádání České národní banky. Dle § 4 opatření České národní banky č. 2/2002, o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě, jsou stanoveny limity úvěrové angažovanosti banky. Jde o limity pro bankovní portfolio banky. Toto opatření v § 1 odst. 2 též stanoví, že banky při stanovení těchto limitů postupují podle výše zmíněné vyhlášky, pokud v opatření není stanoveno jinak. To mimo jiné znamená, že do úvěrové angažovanosti banky na individuálním základě se zahrnují jak rozvahové, tak i podrozvahové položky bankovního portfolia i to, že shora uvedené limity a kvalitativní požadavky platí jak ve vztahu k jednotlivým osobám, tak i ve vztahu k ekonomicky spjatým skupinám osob.

3. Bankovní dohled ověřuje, zda má banka manažerský informační systém, který vrcholovému vedení umožňuje včas zjistit koncentraci úvěrových angažovaností v portfoliu, včetně individuálních velkých úvěrových angažovaností. Toto se týká jak koncentrace na individuálním základě, tak i koncentrace na konsolidovaném základě.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Dle § 3 odst. 7 opatření České národní banky č. 3/2002, o řízení úvěrového rizika v bankách, banka zabezpečuje fungování informačního systému poskytujícího dostatečnou podporu pro řízení úvěrového rizika. Informační systém musí zejména poskytovat informace nezbytné pro řízení úvěrového rizika představenstvu, příslušným členům vrcholového vedení, útvarům odpovědným za řízení rizik a obchodním útvarům. V § 7 zmiňovaného opatření jsou požadavky na informační systém rozvedeny do podrobnějších ustanovení. Požadavky na informační systém zahrnují i to, aby tento poskytoval informace o angažovanosti na individuálním i konsolidovaném základě a umožnil řízení těchto angažování včetně dodržování vnitřních limitů stanovených samotnou bankou i limitů

stanovených pravidly obezřetného podnikání, která stanovila Česká národní banka v příslušné vyhlášce a v příslušném opatření (viz výše princip č. 9 základní kritérium 1 a základní kritérium 2).

Výkon dohledu:

Existence, struktura a funkčnost manažerského informačního systému jsou předmětem dohlídek na místě. Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách podporuje efektivnost dohlídek na místě tím, že vymezuje jasné požadavky na manažerský informační systém.

4. Bankovní dohled ověřuje, že management tyto limity skutečně sleduje a že nejsou překračovány ani na individuálním základu ani na konsolidovaném základu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách stanoví minimální kvalitativní požadavky na systém řízení úvěrového rizika. Tyto požadavky se týkají všech hlavních aspektů řízení úvěrového rizika a zahrnují mimo jiné i požadavek, aby představenstvo banky i ostatní zodpovědní řídicí pracovníci banky pravidelně sledovali dodržování limitů angažovanosti. Povinnosti představenstva jako statutárního orgánu banky jsou výslovně upraveny (§ 3 výše uvedeného opatření).

Výkon dohledu

Činnost představenstva i ostatních zodpovědných řídicích pracovníků banky v oblasti řízení úvěrového rizika obecně a stanovení a kontroly dodržování limitů úvěrové angažovanosti zvláště je předmětem dohlídek na místě. Opatření České národní banky č. 3/2002, o řízení úvěrového rizika v bankách, podporuje efektivnost dohlídek na místě tím, že vymezuje jasné požadavky na hlavní aspekty systému řízení angažovanosti a úvěrového rizika obecně.

5. Bankovní dohled pravidelně dostává informace, které mu umožňují kontrolu koncentrací úvěrových angažovaností v úvěrovém portfoliu banky, a to včetně úvěrových angažovaností vůči jednotlivým odvětvím a teritoriím.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu:

Banky vykazují angažovanost na individuálním základě měsíčně - výkaz BD(ČNB)3-12. V měsíční periodicitě vykazují banky i angažovanost vůči jednotlivým zemím, jde o výkaz BD(ČNB)16-12. Hlášení o angažovanosti za regulovaný celek předávají ČNB čtvrtletně, v tomto případě jde o výkaz BD(ČNB) 13-04. Informace obsažené v těchto hlášeních jsou pravidelně analyzovány v rámci výkonu dohledu na dálku. K 31.12. každého roku ověřuje zmíněné výkazy externí auditor. Dodržování metodiky a věcná správnost výkazů jsou také předmětem dohlídek na místě. Informace o angažovanosti vůči odvětvím má Česká národní banka k dispozici prostřednictvím výkazů, které banky předávají pro účely měnové politiky, ale bankovní dohled s nimi soustavně nepracuje.

Dodatečná kritéria

1. Požaduje se, aby banky přijaly následující definice:

- **velká úvěrová angažovanost znamená takovou úvěrovou angažovanost, která je rovna nebo vyšší než 10% kapitálu banky.**

Splněno.

Podle § 22 odst. 3 vyhlášky České národní banky č. 333/2002 Sb. se rozumí velkou angažovaností v zásadě čistá angažovanost, která je rovna anebo větší než 10% z kapitálu banky, přesná definice je uvedena ve zmíněném odstavci 3. Stejně pojetí regulace velkých angažovaností je uplatněno i na individuálním základě.

- **Limit úvěrové angažovanosti vůči nebankovnímu dlužníku nebo nebankovní skupině vzájemně spjatých dlužníků ze soukromého sektoru činí 25% kapitálu banky.**
Splněno.

Stanoveno opatřením České národní banky č. 2/2002, o kapitálové přiměřenosti a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě zahrnující tržní riziko. § 22 odst. 1 vyhlášky České národní banky č. 333/2002 Sb. stanoví limit čisté angažovanosti vůči jedné osobě nebo ekonomicky spjaté skupině osob na 25% kapitálu banky s tím, že pro osoby uvedené v odstavci 2 (jedná se o osoby se zvláštním vztahem a některé další osoby) je stanoven limit nižší, konkrétně 20% kapitálu banky. Limit je stanoven ve vztahu ke kapitálu banky sníženého o využitý Tier 3 a uplatňuje se jak na individuálním základě, tak i pro regulovaný konsolidovaný celek. V odstavci 3 vyhlášky je stanoven limit pro úhrnnou čistou angažovanost představovanou součtem velkých angažovaností na 800%.

Menší odchylky od těchto limitů jsou přípustné, a to zvláště v těch případech, kdy se jedná o odchylky explicitně časově omezené anebo v případech, kdy se jedná o velmi malé či o specializované banky.

Banka je povinna limity úvěrové angažovanosti dodržet, v případě jeho překročením musí tuto skutečnost neprodleně oznámit České národní bance a vypracovat postup nápravy této situace.

Princip č. 10. S cílem zabránit zneužití úvěrování osob „se zvláštním vztahem“ k bance (connected lending), bankovní dohled musí uplatňovat požadavky, že banky budou přistupovat k "blízkým" osobám (společnostem a fyzickým osobám) stejným způsobem jako k ostatním protistranám a budou jim poskytovat úvěry za běžných tržních podmínek (na tzv. arm's-length basis), takové úvěry budou efektivně sledovány a budou přijaty další příslušné kroky ke kontrole nebo zmírnění rizik.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

„Osoba se zvláštním vztahem k bance“ je taxativně definována v zákoně o bankách. Česká národní banka tak nemá diskreci rozhodnout o jednotlivých případech, které přesně neodpovídají definici. Poskytování úvěrů těmto osobám za zvláštních podmínek je zákonem zakázáno. Zákon rovněž stanovuje, aby úvěry a záruky poskytnuté těmto osobám schvalovalo představenstvo. Česká národní banka rovněž prověřuje, zda banky užívají postupy, které zabraňují neoprávněnému osobnímu prospěchu osob, jež připravují podklady pro úvěry i osob, které rozhodují o úvěru. Česká národní banka bude iniciovat změnu příslušných ustanovení zákona o bankách (toto se týká i dodatečných kritérií - viz níže).

Dodatečná kritéria

Definice „osoby se zvláštním vztahem k bance“ v zákoně o bankách je svým rozsahem užší než definice uvedená v Core Principles for Effective Banking Supervision. Druhé dodatečné kritérium je naplněno tím, že limit angažovanosti banky ve vztahu k osobě se zvláštním vztahem k bance činí 20% kapitálu banky, zatímco pro ostatní osoby je vyšší a činí 25% kapitálu banky.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Zákon a/nebo regulace definuje pojem „osoba se zvláštním vztahem k bance“ (connected or related parties). Bankovní dohled má diskreci, která může být stanovena zákonem, provádět posouzení, zda existuje spojení mezi bankou a jinými stranami.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

§ 19 zákona o bankách definuje osoby se zvláštním vztahem k bance, kterými jsou: a) členové statutárního orgánu a vedoucí zaměstnanci banky, b) členové dozorčí rady banky, c) právnické osoby mající kontrolu nad bankou, osoby s kvalifikovanou účastí na těchto osobách a členové vedení těchto osob, d) osoby blízké členům statutárního orgánu, dozorčí rady, vedoucím zaměstnancům banky a osobám majícím kontrolu nad bankou; e) právnické osoby, ve kterých některá z osob uvedených pod písm. a), b), c) má kvalifikovanou účast, f) osoby s kvalifikovanou účastí na bance a jakákoliv právnická osoba pod jejich kontrolou, g) členové bankovní rady České národní banky, h) právnické osoby, nad kterými má banka kontrolu. Z hlediska dodatečného kritéria č. 1 však tato definice není kompletní. Česká národní banka nemá právo považovat jiné osoby než stanoví zákon o bankách za „osoby se zvláštním vztahem k bance.“ Česká národní banka bude iniciovat změnu příslušných ustanovení zákona o bankách.

2. Zákon nebo regulace bankám zakazuje, aby osobám se zvláštním vztahem k bance poskytovaly úvěry za příznivějších podmínek (tj. ohodnocení bonity klienta, doba trvání úvěru, úroková sazba, splátkový kalendář, požadavky na zajištění) v porovnání s podmínkami, za nichž se obdobné úvěry poskytují jiným osobám.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 18 zákona o bankách stanoví, že banka nesmí provádět s osobami se zvláštním vztahem k bance obchody, které vzhledem ke své povaze, účelu či riziku by nebyly provedeny s ostatními klienty. Banka může poskytnout osobám se zvláštním vztahem k bance úvěry nebo zajištění závazků, jen rozhodne-li o tom statutární orgán na základě rozboru příslušného bankovního obchodu a finanční situace žadatele. Problematikou úvěrování "osob se zvláštním vztahem k bance" se zabývá opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách, které v § 9 stanoví, že obchody s osobami se zvláštním vztahem k bance (fyzickými nebo právnickými) banka uzavírá na základě obvyklých podmínek.

3. Bankovní dohled vyžaduje od bank, aby ty finanční transakce s osobami se zvláštním vztahem k bance, které převyšují určitý limit nebo jsou spojeny se zvláštními riziky, podléhaly schválení představenstvem banky.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Pro úvěry, tj. pro v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky anebo zajištění závazků, je kritérium naplněno ustanovením § 18 zákona o bankách (viz též výše základní kritérium č. 2). Kritérium však není splněno pro ostatní obchody. Česká národní banka bude iniciovat příslušnou změnu ustanovení zákona o bankách (schvalování představenstvem i v jiných než úvěrových obchodů osobám se zvláštním vztahem k bance).

4. Bankovní dohled vyžaduje od bank, aby stanovily a dodržovaly postupy, které zabrání tomu, aby se procesu přípravy podkladů, jakož i rozhodnutí o poskytnutí úvěru, zúčastnily osoby, kterým by z případného poskytnutí úvěru mohl plynout prospěch.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách stanoví, že představenstvo zodpovídá za vytvoření a fungování takové organizační a řídicí struktury banky, která musí mimo jiné respektovat požadavky na oddělení neslučitelných funkcí. Pro řízení úvěrového rizika je důležité, aby banka při stanovování pravomocí a odpovědností útvarů, popř. jednotlivých pracovníků, zamezila konfliktu zájmů, jenž může vzniknout při kumulaci odpovědností a pravomocí za obchodní činnost a za řízení rizik, popř. i za vypořádání obchodů. Limity proto musí být schvalovány nezávisle na obchodních útvarech. Totéž platí i pro schvalování systémů a metod pro oceňování zajištění. Oddělení neslučitelných funkcí platí to i pro uvolňování poskytnutých prostředků a vytváření kvantitativních a kvalitativních informací o úvěrovém riziku pro členy vrcholového vedení a představenstva. Těm členům představenstva, jimž jsou podřízeny obchodní útvary, nesmí být zároveň podřízeny útvary, které zodpovídají za řízení úvěrového rizika.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídky na místě se prověřuje, zda banka má vytvořenu takovou organizaci celého úvěrového procesu, která v maximální možné míře snižuje riziko zneužití pravomocí při poskytování úvěrů. Je zejména prověřováno adekvátní rozdělení pravomocí a systém limitů při schvalování úvěrů.

5. Zákony nebo regulace stanoví, nebo bankovní dohled má oprávnění stanovit obecně nebo případ od případu, limity pro půjčky osobám se zvláštním vztahem k bance, a zároveň zákony nebo regulace stanoví, nebo bankovní dohled má oprávnění, požadovat odečtení takovýchto úvěrů od kapitálu při propočtení kapitálové přiměřenosti banky nebo požadovat zajištění těchto úvěrů.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Angažovanost vůči osobám se zvláštním vztahem k bance se od kapitálu neodečítá. V souladu s § 26a zákona o bankách je Česká národní banka oprávněna k tomu, aby v případě, že kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě je menší než dvě třetiny poměru stanoveného Českou národní bankou, zakázala bance poskytovat úvěr jakékoliv osobě se zvláštním vztahem k bance. Ani zákon o bankách ani jiný právní předpis neopravňují Českou národní banku k tomu, aby kladla specifické požadavky na zajištění úvěru poskytnutého osobě se zvláštním vztahem k bance. Tyto úvěry jsou hodnoceny stejně jako jiné úvěry a v plné míře se na ně vztahují pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností a tvorbu opravných položek a rezerv i pravidla pro řízení úvěrového rizika uvedená u principu č. 8. Tato regulace je dostatečná.

6. Bankovní dohled ověřuje, zda má banka informační systém, který umožňuje identifikovat jednotlivé úvěry poskytnuté osobám se zvláštním vztahem k bance a zjistit jejich celkový objem a sledovat tyto úvěry prostřednictvím nezávislých postupů stanovených pro správu úvěrů.

Splněno.

Zákony a předpisy:

V opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách jsou stanoveny požadavky na informační systém pro řízení úvěrového rizika. Požadavek na identifikaci jednotlivých úvěrů poskytnutých osobám se zvláštním vztahem k bance a na zjištění jejich celkového objemu zde stanoven není, nicméně bankovní dohled České národní banky si tyto informace může v případě potřeby od banky vyžádat.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě je soulad činnosti banky s tímto kritériem prověřován.

7. Bankovní dohled dostává a kontroluje informace o půjčkách poskytnutých osobám se zvláštním vztahem k bance.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu:

Česká národní banka nevyžaduje, aby banky sestavovaly samostatný výkaz o půjčkách poskytnutých osobám se zvláštním vztahem k bance. Jestliže taková půjčka převyšuje 10% kapitálu banky, je zachycena v měsíčním výkazu o úvěrové angažovanosti na individuálním základě, resp. ve čtvrtletním výkazu o úvěrové angažovanosti pro konsolidační celek. Naplňování kritéria se prověřuje při dohlídkách na místě (viz základní kritérium č. 6).

Dodatečná kritéria

1. Zákonem nebo právním předpisem stanovená definice „osob se zvláštním vztahem k bance“ je natolik široká a obecná, aby - všeobecně řečeno - zahrnovala afilace banky (affiliated companies - přidružené společnosti, sesterské společnosti), významné akcionáře, členy představenstva, vyšší management, klíčové zaměstnance, i členy rodin zde uvedených osob, jakož i osoby se srovnatelným postavením v afilacích banky a ve společnostech kontrolovaných akcionáři banky a osobami, kterým jsou známy veřejně nepřístupné informace o bance.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

V zákoně o bankách je pojem „osoba se zvláštním vztahem k bance“ definován taxativně. Přitom do ní nejsou zahrnuty významné majetkové účasti banky (pouze společnosti pod kontrolou banky), klíčoví zaměstnanci banky (v § 19 zákona o bankách jsou pouze uvedeni členové představenstva, vedoucí zaměstnanci banky a členové dozorčí rady), členové rodin vedoucích zaměstnanců, stejně tak nejsou do definice zahrnuty osoby s odpovídajícím postavením v afilacích banky. Z osob, kterým jsou známy veřejně nepřístupné informace o bance, jsou v definici uvedeni

pouze členové bankovní rady České národní banky. Česká národní banka bude iniciovat změnu příslušných ustanovení zákona o bankách (úprava definice osoby se zvláštním vztahem k bance).

2. Limity úvěrové angažovanosti platné pro osoby se zvláštním vztahem k bance jsou minimálně stejně přísné jako limity platné pro jednotlivé dlužníky, pro skupiny dlužníků anebo pro vzájemně spjatou skupinu dlužníků.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Pro všechny osoby se zvláštním vztahem k bance činí limit úvěrové angažovanosti 20% kapitálu banky a je tedy nižší než pro ostatní osoby (25% kapitálu banky). Viz též základní kritérium č. 1.

Princip č. 11. Bankovní dohled musí být ujištěn, že banky si vytvořily politiku a postupy pro zjišťování, sledování a kontrolu rizika země a rizika transferu, uplatňované v rámci svých mezinárodních úvěrových a investičních činností, a pro udržování odpovídajících rezerv na krytí takových rizik.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno.

Základní kritéria

Riziko země a riziko transferu jsou regulována opatřením České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách. Opatření stanovuje požadavky na všechny klíčové aspekty řízení úvěrového rizika. Tyto požadavky se v plné míře vztahují i na riziko země a riziko transferu, která jsou specifickými typy úvěrového rizika. Podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv stanovuje opatření České národní banky č. 9/2002. Tato pravidla jsou popsána a zhodnocena v souvislosti s principem č. 8 a v plné míře se týkají i pohledávek z finančních činností za nerezidenty, a tudíž i rizika země a rizika transferu. Počínaje rokem 2000 je zaveden měsíční výkaz, který sleduje angažovanost bank dle zemí, tento výkaz je analyzován a hodnocen v rámci výkonu dohledu na dálku. Při dohlídkách na místě je řízení rizika země posuzováno jako součást úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance. Poruchy fungování systému řízení rizik vzhledem k riziku země anebo vzhledem k riziku transferu jsou posuzovány jako neobežřetné chování.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled ukládá, že bankovní politika a procedury pokrývají dostatečně identifikaci, sledování a kontrolu rizika země a rizika transferu. Angažovanosti jsou identifikovány a sledovány na bázi jednotlivých zemí (navíc popř. na bázi konečného dlužníka nebo konečné protistrany). Banky musí sledovat a vyhodnocovat vývoj rizika země a rizika transferu a používají přiměřená protipatření.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Riziko země a riziko transferu jsou regulována opatřením České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách. Opatření zahrnuje zejména požadavek, aby banky měly vhodnou strategii pro řízení úvěrového rizika, aby představenstvo schvalovalo strategii a ostatní nejdůležitější vnitřní předpisy pro poskytování a administraci úvěrů a aby soustavně kontrolovalo dodržování těchto předpisů v praxi. Opatření stanovuje též požadavky na systém měření a sledování úvěrového rizika a ukládá bance, aby zabezpečila fungování informačního systému poskytujícího dostatečnou podporu pro řízení úvěrového rizika, s tím, že informační systém musí zejména poskytovat informace nezbytné pro řízení úvěrového rizika představenstvu, příslušným členům vrcholového vedení, útvarům odpovědným za řízení rizik a obchodním útvarům. K dalším požadavkům patří to, aby byla stanovena a dodržována taková soustava limitů, která je přiměřená s ohledem na velikost, komplexnost, způsob řízení a kapitálovou přiměřenost banky. V závislosti na těchto faktorech opatření v § 11 požaduje, aby banka stanovila limity, např. pro jednotlivé smluvní strany, jednotlivé státy a zeměpisné oblasti či pro jednotlivé činnosti. Všechny tyto i další požadavky stanovené opatřením se v plné míře vztahují i na riziko země a riziko transferu, která jsou specifickými typy úvěrového rizika.

Výkon dohledu:

Počínaje rokem byl 2000 zaveden měsíční výkaz BD(ČNB)16-12 který sleduje angažovanost dle zemí a strukturu angažovanosti dle typů aktiv. Tento výkaz je analyzován a hodnocen v rámci dohledu na dálku. Při dohlídkách na místě je řízení rizika země posuzováno v rámci úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance. Poruchy fungování systému řízení rizik vzhledem k riziku země anebo vzhledem k riziku transferu jsou posuzovány jako neobežřetné chování.

2. Bankovní dohled ověřuje, zda má banka k dispozici informační systémy, systémy řízení rizik a systémy vnitřní kontroly zabezpečující její politiku.

Splněno.

Výkon dohledu:

Prověřováno v rámci dohlídek na místě jako součást posouzení úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance.

3. Bankovní dohled sleduje nastavení přiměřených opravných položek k pokrytí rizika země a rizika transferu. Existují různé mezinárodní praktiky, které jsou akceptovatelné, vedou-li ke smysluplným výsledkům. Mezi tyto praktiky patří:

- bankovní dohled (jiný orgán nebo instituce) rozhoduje o přiměřeném minimálním oprávkování nastaveném jako fixní procento z angažovanosti ke každé zemi;
- bankovní dohled (nebo jiná instituce) stanoví procentní intervaly pro každou zemi a banky se mohou rozhodnout, jaké procento v rámci těchto intervalů použijí na jednotlivé angažovanosti;
- banka sama (nebo jiný subjekt typu bankovní asociace) stanoví procenta nebo návody, popř. přímo rozhodne o přiměřené tvorbě opravných položek (provisioning) každého jednotlivého úvěru. Takový způsob je potom posouzen externím auditorem nebo dohledem.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podrobná pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv stanovuje opatření České národní banky č. 9/2002. Tato pravidla jsou popsána a zhodnocena v souvislosti s principem č. 8 a v plné míře se týkají i pohledávek z finančních činností za nerezidenty, a tudíž i rizika země a rizika transferu. V zásadě jde o postup uvedený ve třetí odrážce, česká regulace je však založena na vyšším standardu obezřetnosti než tento postup, protože se týká pohledávek z finančních činností, tj. širšího okruhu položek než jsou jen úvěry.

4. Bankovní dohled získává a vyhodnocuje dostatečné a včasné informace o rizicích země/transferu od jednotlivých bank.

Splněno.

Výkon dohledu:

Počínaje rokem 2000 byl zaveden měsíční výkaz BD(ČNB)16-12, který sleduje angažovanost dle zemí a strukturu angažovanosti dle typů aktiv. Tento výkaz je analyzován a hodnocen v rámci dohledu na dálku. Při dohlídkách na místě je řízení rizika země posuzováno jako součást úvěrového rizika a systému jeho řízení v bance. Poruchy fungování systému řízení rizik vzhledem k riziku země anebo vzhledem k riziku transferu jsou posuzovány jako neobežřetné chování.

Princip č. 12. Bankovní dohled musí být ujištěn, že banky uplatňují systémy, které přesně měří, sledují a náležitě kontrolují tržní rizika; dohled by měl mít pravomoc zavést zvláštní omezení a/nebo zvláštní požadavky na kapitál ve vztahu k velikosti tržního rizika, pokud to bude situace vyžadovat.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Měření, sledování a kontrola tržních rizik jsou podstatnými součástmi celkové strategie banky pro řízení rizik a její aplikace v praxi. Opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách stanovuje požadavky na řízení tržních rizik s tím, že banka tyto požadavky naplňuje s ohledem na svou velikost a způsob řízení, typ, povahu a složitost činností, které vykonává. Základním požadavkem je, aby banka měla strategii řízení tržních rizik, která je založena na principu, že řízení tržních rizik je každodenní proces. Strategie stanoví zejména přijatelnou míru tržních rizik, metody pro řízení tržních rizik, včetně měření a sledování tržních rizik, stresového testování, dále soustavu limitů, zásady pro vymezení povolených produktů, měn a trhů atd. Strategii i její změny schvaluje představenstvo. Na strategii navazují postupy a metody pro řízení tržních rizik, které je banka povinna promítnout do svých vnitřních předpisů. Představenstvo zodpovídá i za vytvoření a fungování takové organizační a řídicí struktury banky, která umožní účinně a efektivně realizovat strategii řízení tržních rizik. Tato struktura musí zajišťovat, že do procesu řízení tržních rizik jsou bezprostředně zapojeni příslušní členové vrcholového vedení banky. Struktura dále musí zohledňovat požadavky na oddělení neslučitelných funkcí. Opatření rovněž požaduje, aby se strategií a navazujícími postupy byli seznámeni všichni pracovníci banky, jejichž činnost má vliv na řízení tržních rizik.

Systém řízení tržních rizik je předmětem dohlídek na místě. Přitom se využívají standardizované postupy podle manuálů a důraz se klade na to, aby náplně činností, pravomoci a zodpovědnosti byly stanoveny písemnou formou tak, aby se minimalizovala možnost zneužití pravomoci a možnost konfliktu zájmů. Opatření o řízení tržních rizik v bankách významně podporuje efektivnost dohlídek na místě tím, že formou právního předpisu stanoví minimální požadavky na řízení tržních rizik a usnadňuje kvalifikovat skutečnost, že některé články v systému řízení rizik buď chybějí, anebo nefungují, jako nedostatek v činnosti banky podle § 26 odst. 3 písm. b) zákona o bankách.

Regulatorní rámec pro řízení tržního rizika odpovídá mezinárodním standardům a vytváří předpoklady pro efektivní výkon bankovního dohledu. Avšak vzhledem k tomu, že Česká národní banka má zatím malé praktické zkušenosti s procesem odsouhlasení modelů pro tržní rizika, hodnotíme naplňování principu č. 12 o jeden stupeň níže, než je nejvyšší hodnocení. Dalším důvodem je, že zákony neopravňují Českou národní banku k tomu, aby stanovila specifické kapitálové požadavky pro jednotlivé instituce. Pravdou však je, že tento nástroj dohledu je do značné míry suplován možností uložit nápravná opatření podle § 26 odst.1 písm. a) zákona o bankách a že se zavedením tohoto nástroje do práva ES se počítá až na konci roku 2006 v souvislosti s jeho přizpůsobením Novému konceptu kapitálové přiměřenosti.

Dodatečná kritéria

Česká národní banka zajistila rozsáhlý program vzdělávání pro své specialisty na kontrolu systémů řízení tržních rizik v bankách. Potenciál znalostí České národní banky v oblasti dohledu nad řízením tržních rizik roste i tím, že bankovní dohled České národní banky získává stále více zkušeností z dohlídek na místě. Tyto zkušenosti se analyzují a zapracovávají do manuálů pro výkon dohledu. Růst znalostí umožnil vytvořit vlastní metodiku České národní banky pro odsouhlasení modelů pro řízení tržních rizik bankami.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled ukládá, že banka má mít vhodnou politiku a procedury na identifikaci, měření, sledování a kontrolu tržních rizik.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 9 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik stanoví požadavky na měření a sledování tržních rizik. Základním požadavkem je, aby měření a sledování těchto rizik tvořilo ucelený systém, jenž poskytuje nezkreslený obraz o míře podstupovaných rizik, a to, aby byly podchyceny a správně oceněny všechny transakce a expozice, s nimiž je spojeno nějaké tržní riziko. V návaznosti na tyto základní požadavky stanoví opatření v § 9 odst. 2 písm. b) až f) konkrétní požadavky na postupy a metody měření a sledování tržních rizik.

Výkon dohledu:

Systém řízení tržních rizik je předmětem dohlídek na místě. Při dohlídkách na místě je posuzován v souvislosti s informačním systémem banky a s jejím systémem vnitřní kontroly. V oblasti tržních rizik je základním cílem dohlídky na místě zmapování všech stavů a procesů v bance, které se nějakým způsobem dotýkají tržních rizik, likvidity a rizik spjatých s obchodováním na finančních trzích, odhalení nedostatků v těchto procesech včetně těch, které by teprve v budoucnu mohly mít vliv na zhoršení finanční pozice banky. Podstatnou součástí kontroly je i posouzení systému řízení tržních rizik. Přitom se využívají standardní postupy, které jsou popsány v manuálu „Metodika pro kontrolu řízení tržních rizik při dohlídce na místě.“

2. Bankovní dohled stanoví, že banka si musí stanovit přiměřené limity na různá tržní rizika, včetně cizoměnových obchodů.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách v § 4 odst. 2 písm. c) stanoví, že součástí strategie banky pro řízení tržních rizik musí být i soustava limitů, které banka používá.

Výkon dohledu:

Dohlídky na místě v rámci posuzování systémů řízení rizik zkoumají, zda banka má stanoveny limity na pozice s tržním rizikem, na základě jakých principů byly stanoveny a zda jsou tyto limity dodržovány.

3. Bankovní dohled má oprávnění stanovit specifické kapitálové požadavky a/nebo specifické limity na expozice vůči tržnímu riziku, včetně cizoměnových obchodů.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě, a opatření České národní banky č. 2/2002 o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě stanovují postup propočtu kapitálu na krytí tržních rizik i jednotný 8% minimální limit kapitálové přiměřenosti. Zákony neopravňují Českou národní banku k tomu, aby stanovila specifické kapitálové požadavky pro jednotlivé banky. Hodnocení kapitálové přiměřenosti banky podle jejího individuálního rizikového profilu je podstatnou součástí druhého pilíře Nové kapitálové dohody (NBCA). Předpokládá se, že ke konci roku 2006 budou tyto postupy vtěleny do práva ES i do české bankovní regulace. Nicméně v současnosti je Česká národní banka podle § 26 odst. 1 písm. a) zákona o bankách oprávněna k tomu,

aby na základě zjištění bankovního dohledu žádala, aby banka omezila anebo ukončila takové obchody, které jsou Českou národní bankou při výkonu bankovního dohledu kvalifikovány jako neobežřetné ve smyslu zákona o bankách § 12 odst. 1. Toto nápravné opatření může ovlivnit kapitálovou přiměřenost banky a předpokládá se, že o jeho uložení se rozhodne na základě vyhodnocení rizikovitosti určitých transakcí nebo expozičních dotčené banky nebo kvality systému řízení rizik (úvěrového rizika nebo tržních rizik). Proto do značné míry odpovídá postupům, jež jsou součástí druhého pilíře Nového konceptu kapitálové přiměřenosti.

4. Bankovní dohled ověřuje, zda mají banky informační systémy, systémy risk managementu a systémy vnitřní kontroly k zabezpečení svých politik, a ověřuje, zda limity (ať už stanovené bankou či dohledem) jsou dodržovány.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 7 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách ukládá bance povinnost mít vhodný informační systém poskytující informace nezbytné pro řízení tržních rizik a konkrétně stanovuje základní požadavky, které musí tento informační systém naplňovat. § 4 odst. 2 písm. e) ukládá bance, aby jako součást své strategie řízení rizik stanovila základní požadavky na organizační strukturu banky z hlediska řízení tržních rizik, včetně stanovení pravomocí, odpovědností a toku informací a § 5 písm. a) ukládá bance, aby tyto požadavky zahrнула do svých vnitřních předpisů, které vymezí takovou organizační strukturu, jež zajistí efektivní realizaci strategie řízení tržních rizik a bude zahrnovat i jednoznačně vymezené pravomoci a odpovědnosti jednotlivých útvarů, pracovníků nebo výborů při řízení tržních rizik. Opatření České národní banky o řízení tržních rizik v bankách v § 4 odst. 2 písm. c) stanoví, že součástí strategie banky pro řízení tržních rizik musí být i soustava limitů, které banka používá (viz též výše základní kritérium 2).

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě se prověřuje adekvátnost a spolehlivost informačních systémů, jakož i organizace řízení rizik, včasnost a reálnost zachycení všech transakcí a expozičních.

5. Bankovní dohled musí být ujištěn, že systémy a kontroly umožňují včasné zachycení všech transakcí a že pozice bank jsou přeceňovány pravidelně, a to za využití důvěryhodných a obezřetných tržních dat.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě v § 9 odst. 1, i opatření České národní banky č. 2/2002 o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě v § 2 stanoví, že banka člení všechny finanční nástroje do obchodního portfolia nebo do bankovního portfolia v souladu se strategií schválenou jejím statutárním orgánem a podle postupů účtování, jež jsou určeny vyhláškou Ministerstva financí č. 501/2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi, a opatřením Ministerstva financí České republiky č.j.: 282/73390/2001 ze dne 15. listopadu 2001, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro banky a některé finanční instituce. Nástroje obchodního portfolia se denně oceňují reálnými hodnotami. § 7 odst. 2 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách ukládá bankám, aby v jejich informačním systému byly zahrnuty informace o všech transakcích, v jejichž důsledku je banka vystavena tržním rizikům a aby tyto informace byly vkládány a aktualizovány ve vhodné časové periodě s ohledem na povahu podstupovaného rizika.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě je prověřován systém a kontrola včasného zachycení transakcí, jakož i zda pozice bank jsou pravidelně přeceňovány a zda jsou používána důvěryhodná data.

6. Bankovní dohled ukládá, že banka provádí "scenario analysis" – analýzu scénářů, stresové testování a "contingency planning" – kontingenční plánování a pravidelnou validaci nebo testování systémů určených k měření tržních rizik.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 11 odst. 1 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách ukládá bankám, aby prováděly stresové testování pro posouzení dopadů extrémně nepříznivých tržních podmínek na banku, aby výsledky stress testů braly do úvahy při stanovování postupů a limitů pro řízení tržních rizik tak, aby ztráty, které banka utrpí v důsledku negativních prudkých změn v tržních podmínkách, nezpůsobily platební neschopnost banky či nesnížily její kapitálovou přiměřenost pod minimální hranici stanovenou příslušnými právními předpisy. Stresové testování je prováděno na základě stresových scénářů. Podle § 11 odst. 3 je banka povinna provádět stresové testování pravidelně, a to minimálně jednou za tři měsíce, a výsledky stresových testů předkládat členům vrcholového vedení banky odpovědným za řízení tržních rizik. Podle § 7 odst. 5 banka vytváří plány pro případ mimořádných situací a havarijních stavů informačního systému. Tyto plány jsou pravidelně testovány tak, aby byla zabezpečena jejich funkčnost. Validace a testování systémů na řízení tržních rizik jsou podstatným prvkem systému vnitřní kontroly. Povinnost provádět v rámci vnitřního auditu a vnitřní kontroly nezávislé ověřování systému řízení rizik, tj. i systému řízení tržního rizik, a to včetně validací a testování, výslovně ukládá opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky v § 6 a § 7 (toto opatření nabývá účinnosti dnem 1. července 2003).

Výkon dohledu:

Požadavky stanovené na stresové testování, tvorbu scénářů, kontingenční plánování a nezávislé prověřování systému řízení tržních rizik včetně validace a rekongiliace jsou předmětem dohlídek na místě. Přitom se využívají standardizované postupy obsažené v manuálech a důraz se klade na to, aby náplně činností, pravomoci a zodpovědnosti byly stanoveny písemnou formou a tak, aby se minimalizovala možnost zneužití pravomocí a konflikt zájmů.

7. Bankovní dohled má odborné schopnosti potřebné ke sledování současné úrovně komplikovanosti aktivit bank na trhu.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu:

Jednotliví zaměstnanci kontrolních týmů pro provádění dohlídek na místě se specializují na jednotlivé odborné oblasti tak, aby byl kontrolní tým schopen pokrýt všechny důležité oblasti činnosti bank. Jedná se zejména o následující oblasti: úvěrová činnost, řízení tržních rizik, informační systém a vnitřní řídicí a kontrolní systém. Česká národní banka zajistila rozsáhlý program vzdělávání pro specialisty České národní banky na kontrolu systémů řízení tržních rizik v bankách. V roce 1999 proběhlo několik školení týkajících se tržních rizik (standardní metoda, VAR), v roce 2000 proběhla další školení, mj. v rámci projektu Phare twinning (interní modely, VAR, finanční nástroje), dva zaměstnanci absolvovali dlouhodobé pracovní stáže u zahraničního regulátora (britská FSA, rakouská centrální banka). Zaměstnanci České národní banky nashromáždili značné zkušenosti přímo při dohlídkách na místě. Růst znalostí České národní banky umožnil vytvořit vlastní metodiku České národní banky pro odsouhlasení modelů pro řízení tržních rizik, které banky předloží České národní bance.

Dodatečná kritéria

1. Buď na bázi dohlídek na místě nebo pomocí interních či externích nezávislých expertů dohled prověřuje, zda vrcholové vedení rozumí tržním rizikům spojeným s obchodovanými produkty a zda pravidelně vyhodnocuje a rozumí aspektům (a omezením) informací risk managementu, které dostává.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 9 odst. 3 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách ukládá, aby banka zabezpečila, že pracovníci útvarů odpovědných za řízení tržních rizik a příslušní členové vrcholového vedení banky rozumějí předpokladům, ze kterých systém měření a sledování tržních rizik vychází, jakož i to, aby zmíněné předpoklady byly dostatečně zdokumentovány.

Výkon dohledu:

Znalosti vrcholového vedení jsou prověřovány rámcově v průběhu pohovorů s jednotlivými členy vedení banky při jejich nástupu do banky. Dodržování povinnosti uložené v § 9 odst. 3 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách je předmětem kontroly v rámci dohlídek na místě. Přitom se využívají standardizované postupy. Externí experti nejsou pro tyto účely najímáni.

2. Bankovní dohled prověřuje kvalitu informací pro řízení a formuluje názory, zda tyto informace dostatečně vyjadřují expozice banky vůči tržním rizikům. Mimo jiné vyhodnocuje východiska, která management využívá ke scénářům stresového testování (simulacím) a pohotovostnímu plánování reagujícím na takové podmínky.

Splněno ve velkém rozsahu.

Viz základní kritérium 5 a základní kritérium 6.

3. Bankovní dohled, který nemá přístup k adekvátním dovednostem a kapacitě, nemůže bankám umožnit určovat kapitálové požadavky založené na vlastních modelech, jako VAR.

Splněno ve velkém rozsahu.

Viz základní kritérium 7.

Princip č. 13. Bankovní dohled musí být ujištěn, že banky uplatňují ucelený proces řízení rizik (včetně patřičného dohledu ze strany představenstva a vrcholového vedení) s cílem zjistit, měřit, sledovat a kontrolovat všechna ostatní významná rizika a v případě potřeby udržovat kapitál na krytí těchto rizik.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Princip je zohledněn, pokud jde o úvěrové riziko, tržní rizika a riziko likvidity. V červenci 2001 nabylo účinnosti opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech řízení likvidity bank. Toto opatření stanoví hlavní principy řízení likvidity bank. Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách a opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách stanoví bankám minimální požadavky na obezřetnost v příslušné oblasti. Obě opatření nabyly účinnosti dne 1. ledna 2003. Na tato opatření by měla navázat další opatření, která stanoví minimální požadavky v dalších oblastech řízení rizik v návaznosti na Novou kapitálovou dohodu (např. operační riziko).

Již vydaná tři opatření České národní banky stanovují minimální požadavky pro obezřetné řízení úvěrového a tržních rizik a řízení likvidity bank. Banka je musí dále přizpůsobit své velikosti a způsobu řízení stejně jako typu, povaze a složitosti činností, které vykonává.

Pro některé další významné druhy rizik jsou kritéria uvedena dílčím způsobem v jiných přípisech (např. pro operační riziko v opatření o řízení úvěrového rizika a v opatření pro řízení tržních rizik). Nicméně, v rámci dohlídek na místě Česká národní banka prověřuje, zda banky mají systém řízení operačního rizika a dalších rizik a jak kvalitně jsou v praxi řízena rizika spojená s podnikáním banky. V současnosti se připravuje nové opatření o řízení rizik, které by mělo zahrnovat požadavky na řízení všech významných rizik, tedy i operačního rizika. Tím by měly být naplněny všechny požadavky, které byly k řízení rizik formulovány v doporučeních Basilejského výboru pro bankovní dohled. Novým jevem, kterému bude třeba věnovat pozornost, a to především při dohlídkách na místě, je přesun řízení rizik z tuzemské banky, která je dceřinou bankou zahraniční banky, na její mateřskou banku. Prakticky to znamená, že významná část systému řízení rizik tuzemské dceřiné banky je soustředěna do zahraniční centrály. Česká národní banka zvažuje vydání předpisu, který by stanovoval minimální požadavky na informace, které musí v takovém případě tuzemská banka předložit bankovnímu dohledu České národní banky a prokázat, že řízení rizik je prováděno obezřetně a nepředstavuje pro banku vyšší riziko, než kdyby jej prováděla banka sama.

Dodatečná kritéria

Zákon o bankách i vyhlášky a opatření České národní banky vyžadují, aby banky držely kapitál ke krytí úvěrového rizika a tržních rizik, a to jak na individuálním základě tak i z titulu svého začlenění do konsolidačního celku. Specifický kapitálový požadavek k jiným rizikům (např. operačnímu riziku) zatím stanoven není a Česká národní banka také nikdy v praxi takovýto požadavek na určitou banku nevznesla. Návrh Nové kapitálové dohody však požadavek na zajištění kapitálu na krytí operačního rizika již explicitně obsahuje a banky se budou muset na plnění tohoto požadavku v rámci přípravy na jeho implementaci připravit. Pokud jde o uveřejňování informací o řízení rizik, které banky podstupují, pak podle opatření České národní banky č. 1/2002, kterým se stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank, jsou banky povinny již v účetní závěrce za rok 2002 uveřejnit významné informace o řízení rizik. Toto opatření nabylo účinnosti k 1. 1. 2003. Podle tohoto opatření banka uveřejňuje významné kvalitativní informace o řízení rizik (tj. zejména o strategii a cílech řízení rizik, o zásadách a postupech sledování, řízení a kontrole rizik) v případě, že v kalendářním čtvrtletí dojde, ve srovnání s informacemi uvedenými v poslední výroční zprávě nebo v účetní závěrce za poslední ukončené účetní období, k jejich změně. S cílem naplnit beze zbytku požadovaná kritéria hodlá Česká národní banka vydat souhrnné opatření k řízení rizik. Toto opatření by shrnovalo obecné zásady řízení rizik v bankách s uvedením odlišností pro jednotlivé druhy rizik.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled vyžaduje od jednotlivých bank, aby měly zavedeny odpovídající postupy pro řízení rizik k identifikaci, měření, sledování a kontrole významných rizik. Tyto postupy odpovídají velikosti a povaze aktivit banky a jsou pravidelně upravovány v závislosti na měnícím se rizikovém profilu banky a rozvoji vnějšího trhu. Tyto postupy zahrnují adekvátní kontrolu ze strany představenstva a vrcholového managementu.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech likvidity bank, opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách a opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách.

Výkon dohledu:

Prověřováno v rámci dohlídek na místě.

2. Bankovní dohled ukládá, aby postupy risk managementu odrážely riziko likvidity, úrokové riziko a operační riziko, stejně jako ostatní rizika, včetně těch rizik, které jsou pokryty jinými principy (např. úvěrové a tržní riziko). Toto by zahrnovalo:

- **v oblasti likvidity: dobrý management informačního systému, centrální kontrola likvidity, analýza čistých požadavků na fondy podle alternativních scénářů, diverzifikace zdrojů financování, stresové testování a pohotovostní plánování. Řízení likvidity by mělo odděleně odrážet domácí a zahraniční měny,**
- **v oblasti úrokového rizika: dobrý management informačního systému a stresové testování,**
- **v oblasti provozního (operačního) rizika: interní audit, postupy k odhalování podvodů, zdravý obchodní plán, postupy pokrývající hlavní systémové modifikace a příprava na zásadní změny obchodního prostředí.**

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech likvidity bank stanovuje hlavní principy pro obezřetné řízení likvidity včetně požadavků na diverzifikaci zdrojů financování, na sestavení pohotovostního plánu, na informační systém pro řízení likvidity i na samostatné řízení likvidity v jednotlivých měnách. Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách stanovuje požadavky na informační systém pro řízení úvěrového rizika a ukládá bankám provádět pravidelnou analýzu jejich úvěrového portfolia. Opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách stanovují požadavky na informační systém pro řízení tržních rizik, což se týká i úrokového rizika a ukládá bankám povinnost zajistit:

- a) pravidelné provádění stresového testování, minimálně jednou za tři měsíce,
- b) pravidelné prověřování platnosti předpokladů stresových scénářů s ohledem na měnící se podmínky na trhu nebo uvnitř banky; změny předpokladů jsou podnětem pro úpravu scénářů a následné provedení stresových testů,
- c) předkládání výsledků stresových testů členům vrcholového vedení banky odpovědným za řízení tržních rizik.

Požadavky na interní audit a kontrola efektivnosti interního auditu jsou hodnoceny v principu č. 16, dodatečné kritérium č. 4. Operační riziko zatím v právních předpisech komplexně upraveno není.

Výkon dohledu

V rámci dohledu na dálku se prověřuje výkaz o likviditě, který však nerozlišuje mezi domácí měnou a zahraniční měnou. Řízení likvidity je prověřováno v rámci dohlídek na místě jako nedílná součást řízení rizik banky. V rámci dohlídek na místě se prověřuje, jakým způsobem banka řídí

úrokové riziko v rámci systému řízení rizik. Za tímto účelem je prověřován management informačního systému. V rámci dohlídek se rovněž zjišťuje, zda banka používá stresové testování.

3. Bankovní dohled vydává standardy vztažené k tématům jako riziko likvidity, úrokové riziko, měnové riziko a operační riziko.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Česká národní banka vydala opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech likvidity bank, opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách a opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách. Tato tři opatření stanoví hlavní principy pro obezřetné řízení příslušného rizika.

4. Bankovní dohled sestavuje pro banky směrnice pro řízení likvidity, které budou zahrnovat požadavek, aby pouze skutečně likvidní aktiva mohla být za taková považována, a aby se braly v úvahu i nevyčerpané přísliby a jiné podrozvahové závazky, stejně jako existující rozvahové závazky.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 2/2001 o pravidlech likvidity bank ukládá bankám v informačním systému členit aktiva, podrozvahová aktiva, pasiva a podrozvahová pasiva, tj. systém řízení likvidity zohledňuje i podrozvahové položky, opatření stanoví i definici rychle likvidních aktiv - hotovost, prostředky na běžných účtech u bank, krátkodobá depozita u bank se splatností do 7 dnů, státní pokladniční poukázky, krátkodobé poukázky centrálních bank a jiné obdobné hodnoty, volné rezervy u České národní banky.

5. Bankovní dohled ukládá, aby limity a odpovídající postupy byly k dispozici určenému personálu a aby primární zodpovědnost za dodržování limitů a procedur spadala na relevantní obchodní jednotky.

Splněno.

Zákony a předpisy:

V případě likvidity je toto požadováno ustanovením § 3 odst. 3 opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech likvidity bank. V případě úvěrového rizika je toto požadováno v § 11 opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách a v případě tržního rizika v § 10 opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik.

Výkon dohledu:

Plnění požadavků obsažených ve shora zmíněných opatřeních je prověřováno v rámci dohlídek na místě.

6. Bankovní dohled pravidelně ověřuje, že postupy risk managementu, kapitálové požadavky, postupy pro řízení likvidity a kvalitativní standardy se dodržují v praxi.

Splněno.

Výkon dohledu

Systémy a postupy pro řízení rizik, pro stanovování kapitálových požadavků, pro řízení likvidity i naplňování ostatních kvalitativních standardů je předmětem dohlídek na místě. Opatření České národní banky zmíněná v souvislosti se základním kritériem 2 významně podporují efektivnost dohlídek na místě tím, že formou právního předpisu stanoví minimální standardy usnadňující kvalifikovat skutečnost, že činnost banky těmto standardům neodpovídá, jako nedostatek v činnosti banky podle § 26 zákona o bankách.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled je oprávněn požadovat na bankách držet dostatečný kapitál na rizika jiná než úvěrová a tržní rizika.

Nesplněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách a vyhlášky a opatření České národní banky vyžadují, aby banky držely kapitál ke krytí úvěrového rizika a tržních rizik, a to jak na individuálním základě tak i z titulu svého začlenění do konsolidačního celku. Možnost stanovit specifický kapitálový požadavek k jiným rizikům není v právních předpisech připuštěna a Česká národní banka také nikdy v praxi takovýto požadavek na určitou banku nevznesla. V případě, že bankovní dohled zjistí nedostatky v činnosti banky, Česká národní banka využije ta nápravná opatření, která je oprávněna ukládat na základě zákona o bankách (viz princip č. 22). Kritérium bude naplněno v horizontu do konce roku 2006 a to implementací Direktivy ES založené na principech Nové basilejské dohody (New Basle Capital Accord).

2. Bankovní dohled povzbuzuje banky, aby se vyjádřovaly ke své politice řízení rizik a ke svým postupům ve výročních zprávách.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002, kterým se stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank, ukládá bankám i pobočkám zahraničních bank povinnost uveřejňovat, a to se čtvrtletní periodicitou, významné informace o řízení rizik (informace o strategii a cílech řízení rizik, o zásadách a postupech sledování, řízení a kontrole řízení rizik). Banky jsou povinny obdobné informace uveřejňovat i ve výročních zprávách.

3. Bankovní dohled získává dostatečné informace takové, které mu umožní identifikovat banky provádějící podstatné zahraničně měnové likvidní transformace.

Splněno.

Výkon dohledu:

Tyto informace jsou obsaženy ve výkazech, které banky zasílají České národní bance a analýzou těchto výkazů lze identifikovat banky, které provádějí velké likvidní transformace v zahraniční měně.

4. Bankovní dohled ukládá, že banky, které provádějí obchody v několika měnách, mají management, který rozumí a zabývá se relevantní problematikou. Strategie v oblasti likvidity zahraničních měn je stresově testována odděleně a výsledky testování jsou faktorem určování srovnání nesouladů (mismatches).

Splněno.

Zákony a předpisy:

Tyto požadavky jsou uloženy opatřením České národní banky č. 2/2001 o standardech likvidity bank.

Výkon dohledu:

Naplnění tohoto kritéria je prověřováno v rámci dohlídek na místě. Prověřování zahrnuje i strategii v měnové oblasti a systémy přeceňování a dodržování devizových pozic.

Princip č. 14. Bankovní dohled musí stanovit, aby banky užívaly vnitřní kontrolní mechanismy, které odpovídají povaze a rozsahu jejich činností. Tyto mechanismy by měly zahrnovat jasné uspořádání pravomocí a odpovědností, oddělení funkcí, které zahrnují oblasti vstupování banky do závazků, systém vyplácení zdrojů banky, úpravu účtování aktiv a pasiv, systém vnitřního sladění těchto procesů, systém správy aktiv bank, vhodný systém nezávislého vnitřního a vnějšího auditu a kontroly, který prověřuje dodržování vnitřních kontrolních mechanismů, jakož i platných zákonů a předpisů.

Souhrnné vyhodnocení

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Základní povinnosti představenstva akciových společností specifikuje obchodní zákoník. Zákon o bankách upravuje další požadavky na představenstvo a jeho členy. Pravomoci představenstva, dozorčí rady i pravomoci a odpovědnosti vedoucích zaměstnanců je banka povinna upravit ve stanovách. Požadavek na oddělení neslučitelných funkcí je obsažen v opatřeních České národní banky k řízení rizik i v opatření České národní banky k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému. Ve stanovách je banka povinna upravit i organizační zajištění vnitřního kontrolního systému. Zákon o bankách ukládá bance povinnost zřídit útvar vnitřního auditu. Česká národní banka prověřuje, zda útvar vnitřního auditu má nezávislé postavení v bance, zda má dostatečné zdroje a má vypracovanou metodologii, která odhaluje klíčová rizika v bance.

Dodatečná kritéria

Z hlediska našeho právní řádu jsou tato dodatečná kritéria pro Českou národní banku irelevantní.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Firemní nebo bankovní právo vymezuje odpovědnost představenstva s ohledem na principy řízení (společnosti) s cílem zajistit efektivní kontrolu nad všemi aspekty řízení rizik.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Odpovědnost představenstva je dána především ustanoveními §§ 191-196a obchodního zákoníku. § 8 zákona o bankách dále ukládá, aby pravomoci představenstva a dozorčí rady banky byly stanoveny ve stanovách banky, dále že statutární orgán (představenstvo) banky musí být nejméně tříčlenný a musí být složen z vedoucích zaměstnanců banky. Člen statutárního orgánu nesmí být současně statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu nebo dozorčí rady jiné právnické osoby, která je podnikatelem. Zákon o bankách zároveň stanovuje, že na dozorčí radu banky nesmějí být přenášeny pravomoci, které obchodní zákoník svěřuje představenstvu akciové společnosti. V souladu s § 8a zákona o bankách členové statutárního orgánu, kteří porušili své povinnosti z titulu člena statutárního orgánu banky vyplývající pro ně z právních předpisů nebo stanov, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikne věřitelům banky tím, že v důsledku porušení povinnosti těmito členy není banka schopna plnit své splatné závazky. Podle § 9 odst. 1 zákona o bankách je banka povinna ve stanovách upravit také pravomoc a odpovědnost vedoucích zaměstnanců banky a systém vnitřní kontroly. Opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému, opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách, opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách a opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech řízení likvidity bank dále rozvádějí povinnosti představenstva a vrcholového vedení v oblasti řízení rizik banky. Opatření č. 12/2002 přímo stanovuje odpovědnost představenstva za vytvoření, udržování a vyhodnocování účinného a efektivního řídicího a kontrolního systému banky, jehož nedílnou součástí je řízení rizik bankou.

2. Bankovní dohled stanoví, aby banky zavedly vnitřní kontrolní mechanismy odpovídající povaze a rozsahu jejich obchodů. Za tyto kontrolní mechanismy odpovídá představenstvo a týkají se organizační struktury, účetních postupů, "checks and balances "(princip 4 očí), zabezpečení aktiv a investic. Konkrétně se dotýkají

- **organizační struktury: vymezení povinností a odpovědností včetně jasného vymezení oprávnění (např. konkrétní limity pro schvalování úvěru), rozhodovacích postupů, oddělení kritických funkcí (např. provádění obchodů, platby, kontrola souladu údajů, řízení rizik, účetnictví, audit a dodržování předpisů),**
  - **účetních postupů: kontrola souladu účtů, kontrolních listů, informace pro vedení,**
  - **checks and balances (princip čtyř očí): oddělení povinností, křížová kontrola, dvojitá podepisování,**
  - **zabezpečení aktiv a investic: včetně fyzické kontroly**
- Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

§ 9 zákona o bankách stanoví bankám povinnost upravit ve stanovách systém vnitřní kontroly. Požadavek na zavedení vnitřních kontrolních mechanismů se prolíná v jednotlivých opatřeních České národní banky (opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému, opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách a opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik), která upravují požadavky na řízení rizik a řízení banky, včetně požadavku na vytvoření odpovídajících kontrolních mechanismů. Banka je povinna naplnit tyto požadavky s ohledem na svou velikost a způsob řízení, typ, povahu a složitost činností, které vykonává.

- Organizační struktura je prověřována v rámci licenčního řízení v souladu s § 4 a 5 zákona o bankách a vyhláškou České národní banky č. 166/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o bankovní licenci, náležitosti žádosti o souhlas České národní banky s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance, s osobou uzavírající ovládací smlouvu s bankou nebo osobou provádějící právní úkon směřující k ovládnutí banky a náležitosti oznámení o snížení kvalifikované účasti na bance. Podle § 9 zákona o bankách musí být organizační struktura vymezena ve stanovách banky. Česká národní banka má mít k dispozici platnou verzi stanov, tj. včetně platné organizační struktury. Představenstvo banky zodpovídá za schválení funkční organizační struktury, která mimo jiné jasně vymezuje odpovědnosti a pravomoci, zajišťuje oddělení neslučitelných funkcí a umožňuje efektivní komunikaci na všech úrovních banky. Představenstvo zodpovídá za pravidelné vyhodnocování funkčnosti organizační struktury.
- Účetní postupy jsou stanoveny zákonem o účetnictví a navazujícími právními předpisy (opatřeními MF ČR)
- Princip čtyř očí lze - byť i jen částečně - odvodit ze zákona o bankách, kdy představenstvo musí být minimálně 3 členné. Požadavek na oddělení neslučitelných funkcí je stanoven v opatřeních České národní banky k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému, k řízení tržních rizik v bankách a úvěrového rizika v bankách.
- Zabezpečení majetku (oběživo v tresorovém hospodářství, zařízení, budovy, ale i přístupy k informačním systémům atd.), včetně hmotného investičního majetku se zahrnutím fyzické kontroly, je součástí vnitřní kontroly. Tohoto aspektu činnosti bank se rámcově dotýká opatření České národní banky č. 12 ze dne 11. prosince 2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky (účinnost od 1. července 2003). Zabezpečení majetku bude regulováno připravovaným opatřením České národní banky o operačním riziku (viz princip č. 14 základní kritérium 1).

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě je prověřována organizační struktura a její funkčnost. Při dohlídce na místě se prověřuje uplatňování principu čtyř očí a křížové kontroly.

3. Pro dosažení silného kontrolního prostředí bankovní dohled požaduje, aby představenstvo a vedení banky chápalo podstatná rizika a bylo jak zavázané, tak i právně odpovědné za kontrolní prostředí. V důsledku toho dohled hodnotí složení představenstva a vrcholového vedení, aby zjistil, zda představenstvo a vrcholové vedení mají potřebné znalosti, pokud jde o rozměr a povahu činností banky a mohou se zabývat měnícím se rizikovým profilem banky a vývojem na vnějším trhu. Bankovní dohled má zákonnou pravomoc požadovat změny ve složení představenstva a vedení za účelem splnění těchto kritérií.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle § 12 odst. 1 zákona o bankách je banka povinna při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. Pravomoci a odpovědnosti vedoucích zaměstnanců banky musí být upraveny ve stanovách - § 9 odst. 1 zákona o bankách (vedoucí zaměstnanci banky jsou podle § 4 odst. 3 písm. d) – osoby, které jsou na základě pracovní nebo jiné smlouvy navrhovány v bance na výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami). Představenstvo musí být složeno z vedoucích zaměstnanců banky. Podle § 191 obchodního zákoníku je představenstvo statutárním orgánem, jenž řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem, rozhoduje o všech záležitostech společnosti, pokud nejsou obchodním zákoníkem vyhrazeny do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Podle zákona o bankách § 8 odst. 5 na dozorčí radu nesmějí být přenášeny pravomoci, které obchodní zákoník svěřuje představenstvu akciová společnost. Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách, opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách a opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému stanoví požadavky na povinnosti a odpovědnosti představenstva a vrcholového vedení při řízení společnosti a řízení rizik, tj. obsahují požadavek, že představenstvo musí chápat rizika, které podstupuje banka, je odpovědné za vytvoření a fungování takové organizační a řídicí struktury banky, která umožní účinně a efektivně realizovat strategii řízení rizik a která zajistí, že kontrolní činnosti jsou nedílnou součástí každodenní činnosti banky. Odbornou způsobilost, důvěryhodnost a zkušenost vedoucích zaměstnanců banky, včetně představenstva, je posuzována v rámci licenčního řízení. Později je banka povinna informovat ČNB o návrzích personálních změn v představenstvu banky a na místech vedoucích zaměstnanců včetně předložení podkladů nezbytných pro posouzení jejich odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti (§ 16 odst. 2 písm. b) zákona o bankách). Tyto pozdější změny ČNB sice neschvaluje, ale má v souladu s § 26 odst. 1 zákona o bankách pravomoc vyžadovat, aby banka nebo pobočka zahraniční banky vyměnila osoby ve vedení banky nebo pobočky zahraniční banky, pokud byly zjištěny nedostatky v činnosti banky, kterým je i řízení banky nebo pobočky zahraniční banky osobami, které nemají dostatečnou odbornou způsobilost nebo nejsou důvěryhodné. Z důvodu zjištěného nedostatku v činnosti banky je Česká národní banka oprávněna požadovat i výměnu členů dozorčí rady. V závěru roku 2002 vydala Česká národní banka úřední sdělení k posuzování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank a do vedení poboček zahraničních bank. Toto úřední sdělení upravuje základní kritéria a požadavky, jež by měly splnit osoby navrhované do vrcholových funkcí banky nebo pobočky zahraniční banky.

Výkon dohledu:

Naplnění obsahu kritéria je věnována pozornost v rámci licenčního řízení a v rámci posuzování způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných do funkcí vedoucích zaměstnanců bank. Kompetentnosti vedoucích zaměstnanců banky je věnována pozornost také v rámci dohlídek na místě a dále při jednáních s představenstvem a vrcholovým vedením banky a informativních návštěvách banky.

4. Bankovní dohled stanoví, že musí existovat dostatečný počet kvalifikovaných pracovníků v "back office" a v útvech, které vykonávají nebo se podílejí na kontrolní funkci ve vztahu k "front office" a ostatním útvarům provádějícím obchody..

Splněno.

Zákony a předpisy:

Opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách, opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách a opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému stanoví požadavek na oddělení neslučitelných funkcí.

Výkon dohledu:

Tento princip je součástí prověřování řízení rizik a rozdělení zodpovědností v rámci licenčního řízení, dále v rámci dohlídek na místě. Na neadekvátní organizaci a rozdělení odpovědností a pravomocí mezi front a back officem by měl být Česká národní banka rovněž upozorněna auditorem v rámci zprávy o ověření řídicího a kontrolního systému banky.

5. Bankovní dohled stanoví, že banky mají zavedenu odpovídající funkci vnitřního auditora odpovědného za a) zajištění, že záměry a postupy jsou dodržovány a b) ověření, zda existující záměry, zavedené postupy a kontrola jsou dostatečné a přiměřené obchodům banky. Bankovní dohled stanoví, že vnitřní auditor:

- má neomezený přístup ke všem obchodním spojením a podpůrným útvarům banky,
- má potřebnou nezávislost včetně podávání zpráv představenstvu a postavení v bance, že vrcholové vedení reaguje a jedná podle jeho doporučení,
- má dostatečné zdroje a personál, který je vyhovujícím způsobem proškolen a má odpovídající zkušenost pro pochopení a vyhodnocení obchodů, které jsou auditovány,
- využívá metodologii, která identifikuje klíčová rizika, kterým je banka vystavena, a v souladu s tím vynakládá své zdroje.

Splněno ve velkém rozsahu..

Zákony a předpisy:

§ 9 zákona o bankách stanoví bankám povinnost upravit ve stanovách systém vnitřní kontroly. Kromě toho § 8 odst. 6 zákona o bankách v explicitně stanoví bance povinnost zřídit útvar vnitřního auditu, který zkoumá a hodnotí zejména funkčnost a účinnost řídicího a kontrolního systému banky a systém řízení rizik a dodržování zásad obezřetného podnikání banky. Předložení stanov banky je součástí licenčního řízení. O změnách stanov je banka povinna informovat Českou národní banku. Aby se zabránilo konfliktu zájmů, nesmí být vedoucím útvaru vnitřního auditu člen statutárního orgánu banky, ani člen její dozorčí rady. Po oznámení statutárnímu orgánu banky je vedoucí útvaru vnitřního auditu povinen informovat o zjištěných skutečnostech dozorčí radu a v případě zjištění, která mohou záporně ovlivnit hospodaření banky, je povinen dát podnět k mimořádnému zasedání dozorčí rady. Požadavky na to, aby útvar vnitřního auditu měl odpovídající nezávislost, dostatečné zdroje a vyškolený personál a odpovídající metodologii, která odhaluje klíčová rizika v bance vyplývají z opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému (účinnost od 1. července 2003). Toto opatření dále stanoví, že jmenování a odvolání vedoucího útvaru interního auditu je možné pouze po předchozím souhlasu dozorčí rady banky. Stanoví i to, že útvar interního auditu:

- musí vykonávat svou činnost nezávisle na veškerých výkonných činnostech banky,
- musí mít zajištěn přístup ke všem dokumentům banky,
- musí pravidelně informovat o svých zjištěních dozorčí radu a výbor pro audit, pokud je zřízen.

Zásady odměňování vedoucího interního auditu stanoví dozorčí rada, pokud toto není v pravomoci valné hromady.

Výkon dohledu:

Výše uvedené požadavky prověřovány v rámci dohlídek na místě. V rámci zprávy o řízení rizik je popisován i systém vnitřního auditu. V rámci dohlídek na místě je v celé šíři prověřován vnitřní audit a vnitřní kontrolní systém jako celek.

6. Bankovní dohled má přístup ke zprávám auditora.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Podle § 22 odst. 1 zákona o bankách se zpráva o ověření účetní závěrky a ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik předkládá České národní bance ve stanovených termínech. Česká národní banka vydala opatření České národní banky k ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik a dále úřední sdělení k některým ustanovení opatření České národní banky k ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik.

Výkon dohledu:

V rámci dohlídek na místě jsou zprávy auditora zkoumány při kontrole vnitřního kontrolního systému banky. Podle zákona o bankách má bankovní dohled k dispozici zprávy o ověření vnitřního kontrolního systému včetně systému řízení rizik.

Dodatečná kritéria

1. V zemích s řídicí strukturou tvořenou jediným orgánem požaduje dohled, aby představenstvo zahrnovalo určitý počet zkušených členů (ředitelů) bez přímé řídicí pravomoci
Irelevantní.

Na základě § 8 zákona o bankách musí být představenstvo nejméně tříčlenné a musí být složeno z vedoucích zaměstnanců banky. Tento přístup byl zvolen na základě předchozích zkušeností s řízením bank.

2. Bankovní dohled vyžaduje, aby vnitřní auditor podával zprávy výboru pro audit.

Irelevantní.

Existence výboru pro audit není explicitně požadována, zřízení výboru pro audit je v kompetenci banky, o možnosti jeho zřízení pojednává standard Bankovní asociace, ale i opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky. V případě, že neexistuje výbor pro audit, vnitřní auditor podává zprávy statutárnímu orgánu a dozorčí radě.

3. V zemích s řídicí strukturou tvořenou jediným orgánem dohled vyžaduje, aby výbor pro audit zahrnoval zkušené pracovníky bez přímé řídicí pravomoci
Irelevantní.

Viz body 1 a 2 dodatečných kritérií.

Princip č. 15. Bankovní dohled musí stanovit, že banky mají mít přiměřenou politiku pro jednotlivé činnosti, postupy a metody, které zahrnují přísná pravidla typu "poznej svého klienta" a které podporují vysoce etické a profesionální standardy ve finančním sektoru a zabraňují úmyslnému či neúmyslnému zneužití banky kriminálními živly.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Oblast „praní špinavých peněz“ je upravena v zákoně č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Tento zákon je v gesci Ministerstva financí České republiky. Česká národní banka je tímto zákonem zmocněna ke kontrole naplňování některých ustanovení tohoto zákona, a to § 2 (povinnost identifikace), § 3 (povinnost uchovávat stanovené údaje) a § 9 (povinnost vypracovat a uplatňovat systém vnitřních zásad). V současné době se připravuje novelizace tohoto zákona, která by postavení České národní banky měla dále posílit.

Oblast prání špinavých peněz je z hlediska zákonného rámce ošetřena na dobré úrovni. Zatím však chybí zákonné požadavky na další blízké oblasti zejména na uplatňování zásady „poznej svého klienta“ (tato problematika bude ošetřena připravovaným opatřením České národní banky proti zneužití bank k legalizaci výnosů z trestné činnosti), etické a profesionální standardy pracovníků bank (povinnost dodržování těchto standardů upravuje opatření České národní banky č. 12/2002 o vnitřním řídicím a kontrolním systému, jež nabude účinnosti dne 1. července 2003), pravidla zaměřená proti podvodům apod. Chybí rovněž povinnost bank o zjištěných případech Českou národní banku informovat.

Dodatečná kritéria

Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti vyjadřuje mezinárodní standardy v oblasti boje proti praní peněz, zejména pak standardy obsažené ve 40 doporučeních FATF. Požadavek na pravidelné školení pracovníků bank je uveden přímo v zákoně (§ 9). Česká národní banka zahrne ty požadavky principu č. 15, které přesahují rámec zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti do opatření, jež bude obsahovat základní standardy obezřetného podnikání bank.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled stanoví, že banky mají vytvořenu odpovídající politiku, zvyklosti a postupy, které podporují vysoké etické a profesní standardy a brání, aby banka byla využívána, záměrně či nikoliv, kriminálními živly. To zahrnuje prevenci a zjišťování kriminální činnosti nebo podvodů, a informování příslušných úřadů o takových podezřelých aktivitách.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákonem je upravena pouze oblast „praní špinavých peněz.“ Neexistují zákony ani jiné právní předpisy, které by bankám ukládaly povinnost stanovit politiku, postupy a metody pro uplatňování zásady „poznej svého klienta“ a zabraňující zneužití banky kriminálními živly (vyjma výše uvedených pravidel „proti praní špinavých peněz“). Nicméně v současné době se připravuje opatření České národní banky, které bude tuto oblast regulovat. Jako potenciální možnost se jeví i aplikace úpravy dle § 167 trestního zákona, který upravuje skutkovou podstatu trestného činu „nepřekážení trestného činu“ nebo § 252a trestního zákona, jež definuje trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, případně trestný čin podílnictví podle § 252 odst. 2 trestního zákona. Dle § 167 trestního zákona se ukládá osobám, které se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin taxativně zmíněný v tomto paragrafu, tento trestný čin překazit, přičemž za překážení je považováno i oznámení takové skutečnosti státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti se dopustí nejen ten, kdo zastírá původ věci nebo majetkového prospěchu získaného trestnou činností, ale i ten, kdo jinému umožní tento původ zastříti. Podle § 252 odst. 2 je trestné i to, pokud někdo jinému z nedbalosti umožní zastříti původ nebo zjištění

původu věci získané trestnou činností. § 4 odstavce 8 opatření České národní banky č. 12/2002 o vnitřním řídicím a kontrolním systému zmiňuje též etické a profesionální standardy správného etického chování a jednání banky (ačkoliv tyto standardy nejsou nikde definovány, povinnost jejich dodržování je bankám v tomto smyslu uložena – s účinností od 1. července 2003).

„Praní špinavých peněz“

Zákony a předpisy:

Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti stanoví výše uvedené požadavky: § 2 požaduje identifikaci osob, které uzavírají obchod ve výši min. 500 tis. Kč (viz též základní kritérium 2) - zákon o bankách tuto hranici snižuje na částku 100 tisíc Kč; § 4 požaduje, aby finanční instituce (tj. i banka), pokud zjistí při své činnosti podezřelý obchod, učinila oznámení příslušné organizační složce, kterou je Finanční analytický útvar Ministerstva financí České republiky, a to nejpozději do 5 dnů od uzavření obchodu; na základě § 9 jsou finanční instituce povinny vypracovat a uplatňovat systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení legalizace výnosů jejich prostřednictvím. Součástí systému je i stanovení konkrétní osoby určené k zajišťování průběžného styku s Ministerstvem financí České republiky podle tohoto zákona, pokud jej nebude zajišťovat přímo statutární orgán. V souladu s § 2 odst. 2 se za obchod, s nímž je spojena povinnost finanční instituce identifikovat jeho účastníky, považuje zejména:

- a) jakákoliv bankovní operace, jejíž hodnota převyšuje částku 500 000 Kč,
- b) nákup, prodej nebo směna jakýchkoliv druhů cenných papírů a jakýchkoliv druhů derivátů různých emitentů stejnými smluvními stranami, jestliže cena, za kterou jsou cenné papíry nebo deriváty nakupovány nebo prodávány, nebo jejich hodnota stanovená podle zvláštního právního předpisu, přesahuje 500 000 Kč,
- c) výplata částky přesahující 500 000 Kč sázkovou kancelář, hernou nebo kasinem,
- d) výplata pojistných plnění, jejichž hodnota přesahuje částku 500 000 Kč.

Podle § 2 odst. 3 zákona č. 61/1996 Sb. je finanční instituce vždy povinna identifikovat účastníky obchodu, jedná-li se o

- a) podezřelý obchod,
- b) uzavření smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu nebo vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu,
- c) uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově v trezoru banky,
- d) obchod, který jinak podléhá identifikační povinnosti (jde o obchody přesahující částku 500 tisíc Kč) nebo psím. a), b) a c), jestliže je při něm klient zastoupen jinou osobou na základě plné moci.

Ustanovení § 8 téhož zákona stanoví, že finanční instituce, jejíž definice je pro potřeby tohoto zákona širší než v zákoně o bankách, je na požádání povinna Ministerstvu financí České republiky v jím stanovené lhůtě sdělit údaje o obchodech, na něž se vztahuje identifikační povinnost a ohledně nichž Ministerstvo financí České republiky provádí šetření, předložit doklady o těchto obchodech, nebo k nim umožnit přístup pověřeným zaměstnancům Ministerstva financí České republiky při prověřování oznámení nebo provádění kontrolní činnosti a poskytnout informace o osobách, které se jakýmkoliv způsobem účastnily takových obchodů. V zákoně sice chybí požadavek na vytvoření politiky banky v boji proti praní špinavých peněz, ale tento požadavek bude obsažen v opatření České národní banky proti zneužití bank k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Výkon dohledu:

Česká národní banka kontroluje v souladu s § 8 odst. 3 písm. a) zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, zda banky plní povinnosti stanovené tímto zákonem a zda nedochází jejich prostřednictvím k legalizaci výnosů. Stejně tak kontroluje dodržování dalších zákonů v bankách.

„Etické a profesionální standardy a pravidla proti využití banky kriminálními živly obecně“

Zákony a předpisy:

Podle § 4 odst. 8 opatření k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému představenstvo banky odpovídá za soustavné prosazování vysoké úrovně etiky a mravní integrity pracovníků banky. K tomu

účelu definuje etické principy a předpokládané modely správného etického chování a jednání pracovníků banky. Pokud jde o etické a profesionální standardy, zmiňuje se o nich dílčím způsobem zákon o cenných papírech, kdy podle § 81 osoba, která má ze svého zaměstnání, povolání, postavení, podílu na základním kapitálu nebo hlasovacích právech emitenta, funkce nebo v souvislosti s plněním svých povinností přístup k důvěrné informaci a která takovou informaci získá, nesmí tuto informaci využít ve svůj prospěch nebo ve prospěch jiné osoby, zejména nesmí nabýt nebo zcizit instrument kapitálového trhu, kterého se tato informace týká. Rovněž trestní zákon na takové jednání pamatuje a zakotvuje skutkovou podstatu trestného činu zneužívání informací v obchodním styku. Povinnost představenstva stanovit pravidla pro etické kodexy stanoví opatření České národní banky k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému

Výkon dohledu:

Etický kodex je předmětem zájmu České národní banky v rámci provádění dohlídky na místě, popis činností s ohledem na jednotlivé pozice v bance je vyžadován jednak jako součást kontroly vnitřního řídicího a kontrolního systému, jednak jako součást kontroly zaměřené na praní peněz.

2. Bankovní dohled stanoví, že banka dokumentuje a prosazuje politiku týkající se zjišťování totožnosti zákazníků a osob jednajících jejich jménem jako součást svého programu proti praní špinavých peněz. Jsou stanovena jasná pravidla, jaké údaje o zákaznickově totožnosti a jednotlivých transakcích musejí být evidovány, a doba, po kterou jsou uschovávány.
Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 37 zákona o bankách stanoví, že banka je povinna požadovat prokázání totožnosti klienta u každého obchodu, jehož hodnota převyšuje 100 tis. Kč. Zákon o bankách tedy stanoví nižší limit než zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, jenž požaduje identifikace osob, které uzavírají obchod ve výši minimálně 500 tis. Kč. Zákon č. 61/1996 Sb. upravuje povinnost získané identifikační údaje zaznamenat a uchovávat po dobu deseti let od ukončení obchodu, v tomto zákoně je rovněž upraveno, co se rozumí pojmem identifikace klienta.

3. Bankovní dohled stanoví, že banky mají formální postupy zaměřené na rozpoznání potenciálně podezřelých transakcí. Ty mohou zahrnovat dodatečné povolení pro velké vklady nebo výběry v hotovosti (nebo obdobné případy) a zvláštní postupy pro neobvyklé transakce.
Splněno.

Zákony a předpisy:

Viz základní kritérium 1. Podle § 9 zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti banka nebo finanční instituce musí mít vypracován systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení legalizace výnosů a musí hlásit každý podezřelý obchod bez ohledu na jeho výši. Definice podezřelého obchodu je uvedena v § 1 zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Výkon dohledu:

Česká národní banka provádí kontrolu shora uvedených zásad, postupů a opatření podle své interní metodiky.

4. Bankovní dohled stanoví, že banky jmenují vysokého úředníka se zřetelně vymezenou odpovědností za to, že bankovní politika a postupy jsou minimálně v souladu s místními zákonnými a regulatorními požadavky v oblasti potírání praní peněz.
Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti toto nepožaduje. Banka je povinna stanovit osobu, která zajišťuje průběžný styk s Ministerstvem financí České republiky a plnění oznamovací povinnosti. Tato osoba nemá odpovědnost, která je stanovena v kritériu.

V některých případech tyto povinnosti plní přímo statutární orgán. Dodejme, že za dodržování povinností stanovených zákony a regulatorními předpisy vždy odpovídá představenstvo banky.

Výkon dohledu:

Odpovědnost za dodržování ustanovení zákona č. 61/1996 Sb. nese představenstvo banky, v případě pobočky zahraniční banky pak její statutární orgán v České republice. Tímto statutárním orgánem je vedoucí organizační složky zahraniční banky. V některých bankách se rozšiřuje praxe delegovat agendu dodržování ustanovení zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti na určeného zaměstnance, jímž obvykle je ten, který zastává pozici zvanou „compliance officer“.

5. Bankovní dohled stanoví, aby banky sdělily všem zaměstnancům jasné postupy, týkající se povinnosti zaměstnanců podávat hlášení o podezřelých transakcích určenému vysokému úředníkovi, odpovědnému za dodržování opatření proti praní peněz.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti stanoví jednak povinnost vytvořit systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení legalizace výnosů a dále povinnost proškolit každoročně osoby, které se mohou setkat s podezřelými obchody. Česká národní banka nemá pravomoc stanovit tento požadavek, neboť ten vyplývá přímo ze zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ale je oprávněna provádět kontrolu, jak jsou tyto povinnosti bankami plněny.

Výkon dohledu:

Česká národní banka v průběhu dohlídek na místě ověřuje, zda má banka předpisově upraven proces hlášení podezřelých transakcí v rámci banky (tj. celý rozhodovací proces začínající u přepážkového pracovníka až po osobu zodpovědnou za nahlášení podezřelého obchodu na Finanční analytický útvar Ministerstva financí České republiky). Česká národní banka ověřuje, zda jsou zaměstnanci s těmito zásadami seznámeni i to, zda se dané postupy dodržují.

6. Bankovní dohled stanoví, aby banky za účelem informování o problémech souvisejících s dodržováním patnáctého principu zřídily linie komunikace s vedením banky i s osobou odpovědnou za vnitřní bezpečnost banky.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Zákony výslovně tuto povinnost neupravují. Česká národní banka připravuje opatření, které stanoví zásady identifikace klientů pro účely potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a které v souvislosti s ustanoveními opatření ČNB o vnitřním řídicím a kontrolním systému přispěje k naplnění tohoto kritéria.

7. Kromě předávání hlášení příslušným vyšetřovacím úřadům banky podávají zprávu bankovnímu dohledu o podezřelých transakcích a případech podvodů dotýkajících se bezpečnosti, bezchybného fungování nebo dobré pověsti banky.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Ohrožení bezpečnosti, resp. finančního zdraví ve smyslu poklesu kapitálové přiměřenosti pod dvě třetiny a jednu třetinu požadované minimální úrovně, musí banka sdělit České národní bance. Oznamovací povinnost se však netýká různých jednotlivých podvodů, které banku postihly. Trestním zákonem je však stanovena povinnost takové trestné činy překažit, je-li jejich příprava nebo provádění zjištěna, přičemž za překažení se považuje i jejich oznámení orgánům činným v trestním řízení, do jejichž kompetence spadá vyšetřování trestné činnosti.

8. Zákony, nařízení nebo bankovní předpisy zajistí, že zaměstnanci, kteří o podezřelých transakcích informují v dobré víře určeného vysokého úředníka banky, osobu pověřenou vnitřní bezpečností nebo přímo příslušný orgán, nemohou nést odpovědnost.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti výslovně stanoví, že splnění oznamovací povinnosti není porušením zákonné povinnosti mlčenlivosti uložené podle zvláštního zákona. Rovněž tak i zákon o bankách stanoví, že plnění oznamovací povinnosti podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti není porušením bankovního tajemství (§ 38 odst. 2 zákona o bankách).

§ 6 zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti stanoví, že finanční instituce může splnit příkaz klienta týkajícího se podezřelého obchodu nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení Ministerstvem financí České republiky, pokud hrozí nebezpečí, že bezodkladným splněním by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu z předmětné transakce. Na základě § 14 tohoto zákona splněním této povinnosti nevzniká odpovědnost toho, kdo tak učinil, nahradit škodu vzniklou v souvislosti s těmito úkony; odpovědnost za takovou škodu nese stát.

9. Bankovní dohled v pravidelných časových intervalech ověřuje, zda banka má dostatečné mechanismy pro kontrolu praní peněz, prevenci, zjišťování a ohlašování podvodného jednání. Bankovní dohled má odpovídající donucovací pravomoci (regulatorní nebo trestní stíhání) podniknout opatření vůči bance, která neplní povinnosti při potírání praní peněz.

Splněno.

Výkon dohledu:

Česká národní banka provádí kontrolu podle interní metodiky v dohodě s Ministerstvem financí České republiky. Při zjištěných nedostacích lze uplatnit nápravná opatření dle § 26 zákona o bankách.

10. Bankovní dohled může, přímo nebo zprostředkovaně, sdílet s domácími nebo zahraničními orgány, vykonávajícími dohled nad finančním sektorem, informace týkající se podezřelých nebo skutečných kriminálních aktivit.

Splněno.

Zákony a předpisy:

§ 38 zákona o bankách stanoví, že není považováno za porušení bankovního tajemství poskytnutí informací Ministerstvu financí České republiky nebo Komisi pro cenné papíry pro účely výkonu státního dozoru. Otázka spolupráce s těmito regulátory je detailně rozpracována v Dohodě o spolupráci mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru. § 38 zákona o bankách rovněž umožňuje výměnu informací se zahraničními bankovními dohledy.

11. Bankovní dohled stanoví, že banky mají prohlášení o etickém a profesionálním chování, s nímž byli všichni zaměstnanci seznámeni.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Česká národní banka tento požadavek nestanoví, v rámci výkonu dohledu však vyžaduje soustavné dodržování etických a profesionálních principů ve všech činnostech bank. Na banky, které mají licenci Komise pro cenné papíry k obchodování s cennými papíry, se vztahuje i § 47b zákona o cenných papírech, který obsahuje pravidla chování obchodníka s cennými papíry vůči zákazníkům. Toto ustanovení požaduje etický a profesionální přístup k zákazníkům. Opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému v § 4 odst. stanoví, že představenstvo zodpovídá za soustavné prosazování vysoké úrovně etiky a mravní integrity pracovníků banky.

K tomuto účelu představenstvo stanoví pravidla, která jednoznačně formulují etické principy a předpokládané modely správného etického chování a jednání pracovníků banky. Dále představenstvo zajistí, aby všichni pracovníci banky rozuměli své úloze ve vnitřním řídicím a kontrolním systému a aktivně se do tohoto systému zapojili.

Dodatečná kritéria

1. Zákony anebo nařízení vyjádří mezinárodní zvyklosti týkající se bezporuchového fungování, např. doporučení FATF 40, vydaná v roce 1990 (revidovaná v roce 1996).

Splněno.

Podle názoru Ministerstva financí České republiky (Finančního analytického útvaru) jsou doporučení FATF 40 plně promítnuta do našeho právního rámce.

2. Bankovní dohled stanoví, že zaměstnanci banky jsou odpovídajícím způsobem školeni v odhalování a prevenci proti praní peněz.

Splněno.

Viz základní kritérium 5.

3. Bankovní dohled má zákonnou povinnost informovat příslušné vyšetřovací orgány o jakýchkoliv podezřelých transakcích.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Podle § 8 odst.1 trestního řádu jsou státní orgány povinny neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Plnění této povinnosti ale není absolutní a lze ji odmítnout mimo jiné i s odkazem na státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti.

Jak vyplývá z § 1 odst. 3 zákona o České národní bance, jsou České národní bance svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Lze tedy dovozovat, že Česká národní banka má při výkonu bankovního dohledu postavení státního orgánu.

Podle § 25a odst. 1 zákona o bankách je však osobám provádějícím bankovní dohled uložena povinnost mlčenlivosti, která se týká všech údajů získaných v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce. Nicméně podle § 50 odst. 2 zákona o České národní bance mohou být zaměstnanci České národní banky a členové poradních orgánů guvernérem zproštěni povinnosti mlčenlivosti z důvodu veřejného zájmu. Jak vyplývá z § 1 trestního zákona, účelem tohoto zákona je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Z toho lze nepochybně dovozovat, že trestním zákonem chráněný zájem je zájmem veřejným. Ustanovení § 25a odst. 4 zákona o bankách umožňuje (po zproštění povinnosti mlčenlivosti) poskytnout orgánům činným v trestním řízení informace, jsou-li tyto informace poskytovány pro plnění jejich funkce. Funkcí orgánů činných v trestním řízení je náležité zjištění trestných činů a potrestání pachatelů trestných činů podle zákona.

Zjistí-li tedy Česká národní banka při výkonu bankovního dohledu skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinna (s ohledem na § 8 trestního řádu a po zproštění povinnosti mlčenlivosti guvernérem) učinit o této skutečnosti oznámení orgánům činným v trestním řízení, do jejichž působnosti vyšetřování trestných činů spadá.

Podle § 24 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, kontrolní orgány (jejich okruh je vymezen v § 2 tohoto zákona) oznamují orgánům činným v trestním řízení podezření z trestné činnosti zjištěné v průběhu kontroly. S ohledem na § 45 zákona o České národní bance se § 24 zákona o státní kontrole vztahuje též na Českou národní banku (dohled formou kontroly na místě).

Ohlašovací povinnost by měla splnit především samotná banka - v případě podezřelého obchodu musí být takový obchod oznámen ministerstvu, v případě např. úvěrového podvodu má být oznámen orgánům činným v trestním řízení. Problematiku oznamování spáchání trestného činu a nepřekážení trestného činu upravuje trestní zákon a trestní řád. Česká národní banka je povinna podle

§ 8 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů, oznámit orgánům činným v trestním řízení skutečnosti nasvědčující o spáchání trestného činu.

4. Bankovní dohled může, přímo nebo zprostředkovaně, sdílet s příslušnými justičními orgány informace týkající se podezřelých nebo skutečných kriminálních aktivit.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Informace mohou být poskytnuty za zákonem daných podmínek (§ 38, § 38a odst. 4 a § 25a zákona o bankách) a dojde-li ke zbavení příslušných pracovníků guvernérem České národní banky na základě veřejného zájmu (§ 50 odst. 2 zákona o České národní bance).

5. Bankovní dohled má vlastní zdroje týkající se odborných znalostí o finančních podvodech a povinností při potírání praní peněz, není-li tato činnost vykonávána jiným orgánem.

Splněno.

Výkon dohledu:

V rámci České národní banky se bojem proti „praní špinavých peněz“ v bankovním sektoru zabývá odbor dohledu na místě i v rámci referátu vnitřního kontrolního systému a referát nestandardních činností odboru licenčního a povolovacího. Pracovníci se účastní řady odborných školení. Hlavní zodpovědnost za tuto oblast však nese Ministerstvo financí České republiky.

Metody provádění bankovního dohledu

Princip č. 16. Efektivní systém bankovního dohledu by měl zahrnovat dohled na místě a dohlídky na dálku.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Výkon dohledu zahrnuje dohled na dálku a dohled na místě formou kontrol prováděných přímo v bankách. Česká národní banka používá při výkonu dohledu ucelený soubor metod a nástrojů. Používané metody a nástroje se postupně rozvíjejí a zdokonalují. Přesto se ne vždy dostatečně podaří identifikovat a řádně zdokumentovat nedostatky v činnosti bank. Výstupy externích auditorů jsou doplňkovým nástrojem dohledu.

Dodatečná kritéria

Česká národní banka ustavila tým, který připravuje interní hodnocení činnosti České národní banky při výkonu bankovního dohledu a jeho rozhodnutí. Při výkonu dohledu Česká národní banka užívá standardizované postupy obsažené v manuálech a metodikách pro dohled na dálku a pro dohlídky na místě. Při výkonu dohledu se využívají vedle jiných informačních zdrojů i poznatky vnitřního auditu bank. Česká národní banka však k těmto poznatkům přistupuje kriticky a sama činnost vnitřního auditu je předmětem dohlídek na místě.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. K předpokladům (efektivního) bankovního dohledu patří hluboké porozumění, pravidelné analýzy a hodnocení jednotlivých bank, se zaměřením na jejich bezpečnost a zdraví (safety and soundness) což je založeno na jednáních s managementem a na kombinaci výkonu dohlídek na místě a dohledu na dálku. Bankovní dohled má rámec, který: (1) používá dohlídku na místě (prováděnou buď vlastními silami nebo pomocí externích auditorů) jako hlavní nástroj k :

- provedení nezávislého ověření, že v jednotlivých bankách existuje přiměřená „corporate governance“ (včetně řízení rizik a vnitřního kontrolního systému),
- ujištění se, že informace poskytované bankami jsou věrohodné,
- získání doplňujících informací potřebných k hodnocení stavu banky.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Česká národní banka usiluje o to, aby při výkonu bankovního dohledu co nejhluběji porozuměla činnosti jednotlivých bank. K dosažení tohoto cíle uplatňuje:

- dohled na dálku,
- dohled na místě formou kontrol prováděných přímo v bankách,
- výstupy auditorů.

Dohled na dálku je založen na licencování a povolovací činnosti, v tomto případě jde zejména o posuzování vstupu nových akcionářů do bankovního sektoru, a dále na monitoringu a analýze činnosti bank, tj. na analýze a vyhodnocování finančních výkazů a tzv. obezřetnostních hlášení, které banky a pobočky zahraničních bank zasílají České národní bance.

Dalším nástrojem dohledu jsou informační návštěvy v bance nebo pobočce zahraniční banky (dále jen „banka“). Lze je charakterizovat jako mezistupeň mezi dohledem na dálku a dohlídkami na místě. Z právního hlediska se od dohlídek na místě podstatně liší tím, že se neopírají o pověření na základě zákona o státní kontrole. Informační návštěvy nejsou výslovně zmíněny ani v zákoně o České národní nebo v zákoně o bankách. Cílem informačních návštěv je seznámit se s podrobněji s klíčovými aspekty činnosti banky, a to prostřednictvím jednání, která probíhají na různých úrovních vrcholového vedení banky a případně i s řadovými pracovníky banky. Délka konání informační

návštěvy je odvislá od řady okolností a pohybuje se řádově od několika hodin po několik dnů. Informační návštěvy se ve velkých a středních bankách se konají alespoň jedenkrát ročně.

Významná rizika se kontrolují jednou za dva až tři roky, v případě problémových bank v kratších intervalech. Komplexní dohlídky jsou zaměřeny především na prověření kvality aktiv, prověření systému řízení tržních rizik, vnitřního kontrolního systému a informačních systémů a technologií banky. Komplexní hodnocení činnosti banky z hlediska principů a zásad řádné praxe řízení firmy (corporate governance) se neprovádí. Česká národní banka si však vytvoří názor na celkovou kvalitu řízení banky na základě výsledků kontrol výše uvedených okruhů a klíčových aspektů činnosti banky. Při dohlídce na místě se ověřuje i správnost informací poskytovaných bankou v rámci dohledu na dálku a získají se i doplňující informace k hodnocení banky. Dohlídky na místě uskutečňují specializované týmy, které se skládají z pověřených zaměstnanců České národní banky. Členem týmu je vždy i inspektor, který dohlíží příslušnou banku na dálku.

Efektivnost dohlídek na místě a také dohledu na dálku (spolehlivost informací obsažených ve výkazech pravidelně zasílaných České národní bance pro účely bankovního dohledu) podporují ta opatření České národní banky, která právně závaznou formou stanovují minimální požadavky na systém řízení rizik a na vnitřní kontrolní systém v bankách. Jde o tato opatření:

- opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky (účinnost od 1. července 2003),
- opatření České národní banky č. 11/2002, kterým se stanoví požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik,
- opatření České národní banky č. 4/2002 o řízení tržních rizik v bankách,
- opatření České národní banky č. 3/2002 o řízení úvěrového rizika v bankách,
- opatření České národní banky č. 2/2001 o standardech řízení likvidity bank.

Tato opatření (i ostatní relevantní právní předpisy) jsou důležitým nástrojem pro výkon bankovního dohledu, protože požadavky v nich obsažené zpřesňují kritéria pro kvalifikaci případných nedostatků v činnosti banky a posilují tak právní základ pro případné ukládání nápravných opatření a sankcí. Výstupy externího auditu jsou doplňkovým nástrojem dohledu a zahrnují zejména ověření správnosti obezřetnostních výkazů včetně posouzení, zda systém pro vypracování hlášení je nastaven správně a zda údaje k 31. 12. jsou správné. Pro výkon bankovního dohledu je důležitý i audit roční účetní závěrky banky.

2. .... a (2) dohled na dálku jako hlavní nástroj k :

- **posouzení a analýze finanční situace jednotlivých bank na základě hlášení o obezřetném podnikání, statistických výkazů a jiných příslušných informací, včetně veřejně přístupných informací**
- **monitorování vývoje bankovního sektoru.**

Splněno.

Výkon dohledu

Česká národní banka monitoruje hlavní parametry finanční situace (zdraví bank). Dále zpracovává pravidelné analýzy a hodnocení jednotlivých bank v rámci dohledu na dálku, a to zpravidla ve čtvrtletní periodicitě. Pro tyto účely Česká národní banka využívá obezřetnostní a další výkazy zasílané bankami, vedle toho se v rámci dohledu na dálku analyzují i další informace o bance, a to včetně veřejně přístupných informací. Česká národní banka pololetně zpracovává souhrnné analýzy bankovního sektoru, v nichž se analyzuje stav bankovního sektoru a vymezují se základní trendy jeho vývoje.

3. Bankovní dohled prověřuje plnění pravidel obezřetného podnikání a jiných zákonných požadavků pomocí dohlídek na místě a dohledu na dálku.

Splněno.

Viz základní kritéria č. 1 a č. 2.

4. Vhodná kombinace dohlídek na místě a dohledu na dálku je určena specifickými podmínkami a poměry v dané zemi. V každém případě, rámec dohledu integruje dvě funkce s cílem maximalizovat synergické efekty a vyhnout se „mezerám (gaps)“ v dohledu.

Splněno.

Výkon dohledu

Česká národní banka vykonává bankovní dohled jak formou dohledu na dálku, tak i formou dohlídek na místě. Poznatky získané v průběhu dohlídek na místě využívají při své práci inspektoři v rámci dohledu na dálku a naopak poznatky získané při dohledu na dálku se využívají pro přípravu dohlídky na místě v příslušné bance.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled používá postupy, které mu umožňují ohodnotit efektivnost funkcí dohlídek na místě a dohledu na dálku a poukázat na jakékoliv zjištěné slabiny.

Nesplněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu:

Standardizovaný postup pro hodnocení efektivnosti dohledu na dálku i na místě neexistuje. Česká národní banka ustavila v rámci bankovního dohledu tým, který připravuje interní hodnocení činnosti bankovního dohledu a jeho rozhodnutí. Takovýto tým funguje u řady zahraničních regulátorů, jde o tzv. Quality Assurance Unit. Viz princip č. 1 část 1(5).

2. Bankovní dohled má přístup ke zprávám předloženým představenstvu jak interním, tak i externím auditorem.

Splněno.

Výkon dohledu:

Zprávy externího auditora se pravidelně vyžadují v rámci kontroly na místě.

3. Bankovní dohled má metodologii pro určení a ohodnocení podstaty, důležitosti a rozsahu rizik, kterým jsou vystaveny jednotlivé banky, včetně zaměření aktivit, rizikového profilu a vnitřního kontrolního systému. Dohled na dálku a dohlídky na místě především vychází z výsledků tohoto ohodnocení.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Metodologie pro vymezení a vyhodnocení podstaty, důležitosti a rozsahu rizik, kterým jsou vystaveny jednotlivé banky je obsažena v následujících vnitřních dokumentech České národní banky:

- manuál pro výkon bankovního dohledu na dálku,
- metodika pro stanovení ratingu banky,
- manuál pro správní řízení, jenž obsahuje postupy při licencování a ukládání nápravných opatření,
- metodika pro kontrolu řízení kreditního rizika při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu řízení tržních rizik při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu vnitřního kontrolního systému a interního auditu při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu informačního systému a informačních technologií při dohlídce na místě,

Tyto interní dokumenty vymezují standardní postupy, jež jsou uplatňovány při výkonu dohledu. Aktualizují se podle potřeb a na základě zkušeností z výkonu dohledu.

4. Bankovní dohled je ze zákona povinen náležitě zacházet s tajnými informacemi získanými v rámci dohledu. Avšak podle zákona bankovní dohled může zveřejnit informaci za určitých okolností. Zákon brání zveřejňování tajných informací pokud se bankovní dohled neujistí, že příjemce informace ji nezveřejní dál, nebo pokud zveřejnění není požadováno zákonem.

Splněno.

Viz princip č. 1 část 1(6).

5. Bankovní dohled se může spoléhat na práci vnitřního auditu, která byla kompetentně a nezávisle vykonána.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Podle § 8 zákona o bankách je banka povinna zřídit útvar vnitřního auditu, který zkoumá a hodnotí zejména funkčnost a účinnost řídicího a kontrolního systému bank, systém řízení rizik a dodržování zásad obezřetného podnikání banky. Aby se zabránilo konfliktu zájmů, nesmí být vedoucím útvaru vnitřního auditu člen statutárního orgánu banky ani člen její dozorčí rady. Po oznámení statutárnímu orgánu banky je vedoucí útvaru vnitřního auditu povinen informovat o zjištěných skutečnostech dozorčí radu a v případě zjištění, která mohou záporně ovlivnit hospodaření banky, je povinen dát podnět k mimořádnému zasedání dozorčí rady. V návaznosti na zákon o bankách opatření České národní banky č. 12/2002 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky (účinnost od 1. července 2003) v § 8 odst. 3 stanoví, že jmenování a odvolání vedoucího útvaru interního auditu je možné pouze po předchozím souhlasu dozorčí rady banky a že útvar interního auditu:

- musí vykonávat svou činnost nezávisle na veškerých výkonných činnostech banky;
- musí mít zajištěn přístup ke všem dokumentům banky;
- musí pravidelně informovat o svých zjištěních dozorčí radu a výbor pro audit, pokud je zřízen.

Česká národní banka vydala v březnu 2003 úřední sdělení k ustanovení § 22 odst. 3 zákona o bankách, které obsahuje důvody pro odmítnutí auditorské společnosti, kterou banka oznámila České národní bance.

Výkon dohledu

Poznatky vnitřního auditu se při výkonu dohledu využívají. Česká národní banka považuje poznatky vnitřního auditu za významný zdroj informací především pro přípravu dohlídek na místě. Česká národní banka nepřistupuje k poznatkům vnitřního auditu nekriticky. Činnost vnitřního auditu jako jedné z klíčových složek systému vnitřní kontroly je prověřována v rámci dohlídek na místě. Interní audit v bankách se v posledních letech zlepšuje.

Princip č. 17. Bankovní dohled musí udržovat pravidelné kontakty s vedením banky a dobře znát operace dané bankovní instituce.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Informační návštěvy v bance jsou nezbytnou součástí výkonu bankovního dohledu. Cílem těchto návštěv je seznámit se podrobněji s klíčovými aspekty činnosti banky, a to prostřednictvím jednání, která probíhají na různých úrovních vrcholového vedení banky a případně i s řadovými pracovníky banky. Informační návštěvy se zpravidla konají alespoň jedenkrát ročně, a to ve velkých a středních bankách. Česká národní banka posuzuje kvalitu vrcholového vedení bank jak v rámci licenčního procesu, tak průběžně v rámci dohlídek na místě u již existujících bank. Znalost zaměstnanců bankovního dohledu České národní banky o konkrétních činnostech bank roste. Banky obvykle sdělují podstatné změny v činnostech, přestože tuto povinnost nemají zakotvenou v zákoně o bankách, a záleží především na nich, jaký postup v konkrétní situaci zvolí. Toto by vyžadovalo úpravu zákona o bankách (záležitost delšího časového období).

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. V závislosti na rizikovém profilu jednotlivých bank má bankovní dohled program pravidelných schůzek s vyšším a středním managementem (včetně členů představenstva, ředitelů, kteří členy představenstva nejsou a ostatních vedoucích jednotlivých významných útvarů) za účelem projednávání takových záležitostí jako strategie banky, struktura její finanční skupiny, corporate governance (systém řízení banky), hospodářské výsledky banky, její kapitálová přiměřenost, její likvidita, kvalita jejích aktiv, její systém řízení rizik atd.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Jednání s vrcholovým vedením bank se uskutečňuje pravidelně, a to na základě harmonogramu, jenž je součástí plánu České národní banky v oblasti výkonu bankovního dohledu, konkrétně jde o plán sekce bankovního dohledu, anebo podle aktuální potřeby. Informačních návštěv nebo jednání s vedením banky se využívá např. v případech potřeby vyjasnit určitý speciální problém, pro zjištění nebo ověření některých relevantních informací, pro vysvětlení strategie a obchodního plánu banky, pro rozbor hospodářských výsledků banky, pro hodnocení systému řízení banky (corporate governance) a pro projednání dalších otázek, které jsou předmětem oboustranného zájmu a jsou aktuální. Informační návštěvy využívá bankovní dohled i tehdy, když je zapotřebí urychleně řešit nějakou problematickou situaci, a také v mnoha dalších záležitostech, kdy to bankovní dohled považuje za nutné anebo vhodné.

Česká národní banka připravuje metodiku pro posuzování rizikového profilu banky.

2. Bankovní dohled má důkladnou znalost o aktivitách bank. Toho se dosahuje spojením dohledu na dálku, dohlídek na místě a pravidelných setkání.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Česká národní banka usiluje o to, aby dosáhla potřebnou míru znalosti o činnosti banky a aby vytvořila takový model dohledu, který efektivně kombinuje dohled na dálku, dohlídky na místě a informační návštěvy a jednání s vrcholovým vedením bank s využitím zpráv a poznatků externích a interních auditorů. Klíčovým faktorem pro naplnění tohoto kritéria je potenciál znalostí a schopností zaměstnanců České národní banky, kteří pracují v oblasti bankovního dohledu.

Z institucionálního hlediska lze konstatovat, že zefektivnění dohledu nad jednotlivými oblastmi činnosti banky podpořila změna zákona o bankách, která zmocňuje Českou národní banku

k tomu, aby po bance požadovala ověření konkrétních oblastí řízení rizik. Za tímto účelem vydala Česká národní banka opatření České národní banky č. 11/2002, kterým se stanoví požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik. Česká národní banka je ze zákona oprávněna ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik prominout nebo požadavek omezit pouze na některé jejich součásti.

3. Bankovní dohled vyžaduje, aby banky oznámily jakékoliv podstatné změny ve svých činnostech nebo jakýkoliv podstatný nepříznivý vývoj, včetně porušení zákonů a pravidel obezřetného podnikání.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Podle § 1 odst. 4 zákona o bankách banka nesmí vykonávat jiné podnikatelské činnosti než ty, které má povoleny v licenci. Pokud hodlá banka provozovat činnosti nad rámec licence, je povinna v souladu s právní úpravou požádat o změnu licence. Okruh potenciálních činností, které může banka provádět, je však omezen zákony. Zákon o bankách neupravuje povinnost banky plnit oznamovací povinnost v případě, že dochází ke změnám v činnostech, které jsou v souladu s vydanou licencí, např. zavedení nového produktu v rámci povolené činnosti. Přesto banky takovéto zásadní skutečnosti zpravidla oznamují České národní bance a to např. při jednání se vrcholovým vedením banky o strategii banky anebo je zveřejňují ve svých výročních zprávách. § 26b zákona o bankách stanoví povinnost informovat neprodleně Českou národní banku v případě, že statutární orgán nebo dozorčí rada zjistí, že banka je nebo se stane platebně neschopnou nebo že bance vznikly nebo pravděpodobně vzniknou ztráty, které způsobily nebo mohou způsobit pokles kapitálové přiměřenosti banky na individuálním základě pod 2/3 poměru stanoveného Českou národní bankou. Další explicitní požadavek, který by ukládal bance, popř. jejím orgánům, povinnost oznamovat jakékoliv zhoršení v činnosti, včetně porušení zákonů a pravidel obezřetného podnikání, však stanoven není (tímto však není dotčena povinnost předkládat potřebné informace a podklady podle § 41 odst. 2 a 3 zákona o České národní bance). V rámci opatření k nápravě může Česká národní banka uložit bance, aby oznamovala zhoršení některých činností nebo ukazatelů. Česká národní banka má rovněž možnost od banky vyžadovat pravidelné předkládání podrobných rozborů finanční situace banky. Porušení stanovených limitů a některé další informace charakterizující situaci banky jsou rovněž patrné z obsahu pravidelně předkládaných výkazů. Aby bylo toto kritérium úplně naplněno, bude Česká národní banka iniciovat změnu příslušných ustanovení zákona o bankách.

4. Jako součást licenčního procesu a jako součást běžného výkonu bankovního dohledu posuzuje kvalitu managementu.

Splněno.

Výkon dohledu

Součástí licenčního procesu je posuzování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných do vrcholných funkcí v bance nebo pro řízení pobočky zahraniční banky v souladu s § 4 odst. 3 písm. d) a § 5 odst. 4 písm. c) zákona o bankách. Vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb. pak stanoví dokumenty, které navrhované osoby předkládají České národní bance s tím, že Česká národní banka si může odbornou způsobilost navrhovaných osob také ověřit v rámci pohovoru s touto osobou. Česká národní banka je ze zákona oprávněna vyžádat si opis rejstříku trestů fyzických osob, které jsou zakladateli banky nebo jsou navrhovány na vedoucí zaměstnance banky, jejichž pravomoc a odpovědnost je vymezena ve stanovách (viz § 4 odst. 5 zákona o bankách). K zvýšení transparentnosti kritérií, které se v této oblasti uplatňují, vydala Česká národní banka v závěru roku 2002 úřední sdělení České národní banky č. 22 k posuzování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank a do vedení poboček zahraničních bank, které obsahuje základní kritéria a požadavky, která by měly splnit osoby navrhované do vrcholových funkcí banky nebo pobočky zahraniční bank. Kvalita vrcholového vedení i vedení na nižší úrovni je hodnocena především v rámci dohlídek na místě. Jestliže Česká národní banka zjistí, že některý z řídicích pracovníků je nezpůsobilý pro svoji funkci, projedná tuto skutečnost s vrcholovým vedením banky. Navíc podle § 26 odst. 1 písm. a) zákona o bankách je Česká národní

banka oprávněna v případě, že zjistí nedostatky v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky, požadovat výměnu osoby ve vedení banky nebo pobočky zahraniční banky) (viz též princip č. 3 základní kritérium č. 7).

Princip č. 18. Bankovní dohled musí mít prostředky pro sběr, hodnocení a analýzy obezřetnostních a statistických výkazů bank v rámci dohledu nad bankou jako individuální institucí (solo-basis) a v rámci konsolidovaného dohledu.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno.

Základní kritéria

Česká národní banka má k právo požadovat informace o finanční situaci bank. Banky pravidelně zasílají řadu výkazů, které podávají informace o jejich majetku, závazcích, nákladech a výnosech na individuálním základě a v této oblasti se nevyskytují žádné závažné problémy ať už rázu metodického nebo pokud jde přesnost dat. Česká národní banka nepředpokládá výskyt závažnějších problémů ani ve výkaznictví na konsolidovaném základě. Od roku 2003 jsou konsolidované výkazy předávány čtvrtletně a kapitálová přiměřenost na konsolidovaném základě již od roku 2002 zahrnuje jak úvěrové, tak tržní riziko. Pro účely výkonu dohledu na konsolidovaném základě předepisuje Česká národní banka v rámci obezřetnostních pravidel povinnost vykazovat majetek a závazky při použití mezinárodních účetních standardů. Stejně tak pro konsolidaci dat předepisuje plnou a poměrnou metodu konsolidace v souladu s mezinárodními účetními standardy.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled má zákonné právo žádat od bankovních organizací předkládání informací o finanční situaci a výsledcích banky v pravidelných intervalech jak na individuálním, tak na konsolidovaném základě. Výkazy a hlášení obsahují údaje např. o rozvahových a podrozvahových aktivech a pasívech, tvorbě zisku, kapitálové přiměřenosti, likviditě, velké angažovanosti, tvorbě opravných položek k úvěrům, tržním riziku a vkladech.

Splněno.

Výkon dohledu

Česká národní banka má všechny uvedené výkazy na individuální bázi k dispozici. Výkazy na konsolidovaném základě (rozvaha, kapitálová přiměřenost a úvěrová angažovanost) byly od r. 1999 předkládány na roční bázi. Od roku 2002 byly konsolidované výkazy rozšířeny o výsledovku a o informace o kvalifikovaných účastech, kapitálová přiměřenost již zahrnovala tržní riziko a od roku 2003 se u konsolidovaných výkazů přešlo na čtvrtletní vykazovací povinnost.

2. Zákony a pravidla stanoví nebo bankovní dohled má právo stanovit principy a normy účtování na konsolidovaném základě a zároveň účetní postupy, které mají být použity.

Splněno.

Zákony a předpisy

Účetní postupy pro konsolidační celky pro účely účetnictví vydává Ministerstvo financí České republiky. Banky mají možnost místo těchto postupů použít mezinárodní účetní standardy, a to počínaje konsolidovanou účetní závěrkou za rok 2002. Pro účely výkonu dohledu na konsolidovaném základě předepisuje Česká národní banka v rámci obezřetnostních pravidel povinnost vykazovat majetek a závazky při použití mezinárodních účetních standardů. Stejně tak pro konsolidaci dat předepisuje plnou a poměrnou metodu konsolidace v souladu s mezinárodními účetními standardy.

3. Bankovní dohled má prostředky, aby mohl vynucovat splnění požadavků na předkládání informací, a to ve stanoveném termínu a s požadovanou přesností. Bankovní dohled určuje, že příslušná úroveň vyššího managementu nese odpovědnost za přesnost hlášení určených pro bankovní dohled, může uložit pokutu za záměrné zkreslování (deliberate mis-reporting) nebo přetrvávající chyby a může vyžadovat, aby nepřesná informace byla opravena.

Splněno.

Zákony a předpisy

Dle § 41 odst. 2 zákona o České národní bance je Česká národní banka zmocněna vyžadovat od bank (a jiných osob, které vykonávají činnost podle zvláštních zákonů) informace a podklady. Česká národní banka stanoví metodiku a podmínky pro předkládání požadovaných informací a podkladů. Na to navazuje zákon o bankách § 24 odst. 1, který říká, že banky a pobočky zahraničních bank jsou povinny vypracovat a předkládat České národní bance informace a podklady, jejichž obsah, formu, členění, termíny a způsob předkládání stanoví Česká národní banka. V případě, že banka údaje nepředkládá, nebo nedodrží termíny, nebo předkládá nepřesná a nepravdivá hlášení, je toto považováno za nedostatek v činnosti banky, tzn. mohou jí být uložena nápravná opatření a sankce dle § 26 zákona o bankách (viz též princip 22). Jestliže Česká národní banka zjistí, že předkládané hlášení obsahuje chybné údaje, vyžaduje, aby tyto údaje byly opraveny. Česká národní banka však může podnikat konkrétní kroky (např. uložení pokuty apod.) vůči bance nikoli však proti jednotlivým osobám vrcholového vedení banky vyjma požadavku na výměnu osoby ve vrcholovém vedení (§ 26 zákona o bankách).

4. Požadované informace zahrnují standardizovaná hlášení obezřetného podnikání a statistické výkazy, podrobnou rozvahu a výsledovku a zároveň doplňující výkazy umožňující detailní pohled na rozvahové a podrozvahové aktivity bank a na rezervy zahrnuté do kapitálu. Rovněž se vyžadují údaje o klasifikaci pohledávek a tvorbě opravných položek.

Splněno.

Výkon dohledu

Rozvaha, výsledovka, výkazy o kapitálové přiměřenosti, úvěrové angažovanosti, klasifikaci úvěrů a o tvorbě opravných položek, likviditě a angažovanostech vůči zemím jsou požadovány na měsíční bázi, konsolidovaná rozvaha, konsolidovaná výsledovka, výkaz o konsolidované kapitálové přiměřenosti a angažovanosti a výkaz o kvalifikovaných účastech konsolidačního celku jsou od roku 2003 zasílány čtvrtletně.

5. Bankovní dohled je oprávněn vyžadovat a dostávat jakoukoliv důležitou informaci od bank stejně jako od společností, které mají vztah k bankám, bez ohledu na jejich aktivity, pokud bankovní dohled usoudí, že tato informace má význam pro posouzení finanční situace banky nebo pro hodnocení rizikovitosti banky.

Splněno.

Zákony a předpisy

Viz též princip č. 1 část 1(4). Česká národní banka má oprávnění požadovat informace od nebankovních subjektů, jež mají vztah k bance (dceřiné společnosti, přidružené společnosti, příp. další), a to podle § 26f odst. 2 zákona o bankách. Jde o společnosti, které patří do konsolidačního celku banky (viz též princip č. 20).

6. Bankovní dohled má analytický rámec, který zahrnuje použití statistických a obezřetnostních informací pro stálé monitorování podmínek a výsledků jednotlivých bank. Výsledky tohoto monitorování se rovněž používají jako součást plánování dohlídek na místě. Toto vyžaduje, aby bankovní dohled měl odpovídající informační systém.

Splněno.

Výkon dohledu

Česká národní banka má k dispozici obezřetnostní a finanční výkazy. V rámci centrální databáze České národní banky je vybudován informační systém České národní banky pro oblast výkonu bankovního dohledu, jehož výstupem jsou následující analytické úlohy umožňující analýzu banky:

- jednotný systém ekonomického hodnocení banky,
- systém sledování měnových pozic,

- systém sledování plnění limitů (velké) angažovanosti,
- signální informace,
- rating bank.

Výkazy i analytické výstupy informačního centra se využívají i pro přípravu dohlídek na místě.

7. Pro smysluplné srovnání bankovních organizací sbírá bankovní dohled informace od bank a všech jiných relevantních entit v rámci bankovní organizace na srovnatelném základě a vztahující se ke stejnému datu (stock data) a období (flow data).

Splněno.

Výkon dohledu

Výkazy bank jsou předkládány ve standardizované podobě a k pevně stanoveným termínům. Česká národní banka má právo vyžadovat informace od nebankovních subjektů, které jsou členem konsolidačního celku (viz základní kritérium č. 5). Česká národní banka sbírá informace především prostřednictvím banky (ovládající banky, případně banky, která je součástí skupiny finanční nebo smíšené holdingové společnosti) a primárně jde o konsolidovaná data, nikoliv nekonsolidovaná data jednotlivých společností.

8. Bankovní dohled sbírá údaje od bank s periodicitou (tj. měsíčně, čtvrtletně a ročně) úměrnou podstatě požadované informace a zároveň odpovídající velikosti, aktivitám a rizikosti jednotlivých bank.

Splněno.

Výkon dohledu

Viz základní kritérium č. 4 a č. 5. Výkazy jsou povinné pro všechny společnosti, které jsou zahrnuté do konsolidačního celku banky, výkazy se nepředkládají pouze v tom případě, že banka netvoří konsolidační celek anebo její dceřiné nebo přidružené společnosti jsou nevýznamné.

Princip č. 19. Bankovní dohled musí mít prostředky pro nezávislé ověření získaných informací buď prostřednictvím dohlídek na místě nebo prostřednictvím externího auditu.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Dohlídky na místě (viz princip č. 16) se konají podle ročního plánu, jenž vychází ze střednědobé koncepce sekce bankovního dohledu České národní banky. Frekvence informačních návštěv i dohlídek je stanovena na základě rozdělení bank a poboček zahraničních bank (dále jen v rámci principu č. 19 „banky“) do kategorií, a to podle jejich významu z hlediska stability bankovního sektoru, podle struktury bilance a podrovnahy bank. Přitom se přihlíží také k zjištěním, která bankovní dohled České národní banky o dané bance v minulosti konstatoval. Každá dohlídka na místě probíhá podle plánu a realizuje ji kontrolní tým, v němž má každý člen jasně stanovené cíle a pracovní úkoly. Kontrolní činnost inspektorů při dohlídce na místě využívá v široké míře standardizované postupy. Tyto jsou vtěleny do manuálů pro výkon dohlídek na místě. Manuály však zatím nejsou kompletní. Česká národní banka využívá externích auditorů pro posouzení řízení rizik a pro ověření vybraných obehzetnostních výkazů k 31. 12. každého roku. Česká národní banka má právo odmítnout externího auditora, kterého si vybrala banka. V souladu se zákonem o bankách banka zajistí, aby právnická osoba vykonávající auditorskou činnost provedla ověření účetní závěrky a ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik. Česká národní banka může ze zákona ověření systémů prominout nebo požadavek omezit pouze na některé jejich součásti. Česká národní banka vydala v závěru roku 2002 opatření, které upravuje požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik.

Dodatečná kritéria

Česká národní banka projednává s managementem bank výsledky auditu a setkává se pravidelně s auditory k projednání záležitostí společného zájmu.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled má vybudován konzistentní proces plánování a realizace dohlídek na místě, přičemž zapojuje buď vlastní inspektory bankovního dohledu nebo, pokud je to vhodné, spolupracuje s externími auditory. Musí být zabezpečeny podmínky a postupy zajišťující, aby inspektoři jednali na úplné (thorough) a konzistentní bázi s jednoznačně vymezenými zodpovědnostmi, cíli a výstupy. Bankovní dohled svolává jednání s bankami a jejich auditory za účelem projednání výsledků práce externích auditorů a za účelem dohodnutí zodpovědností za činnosti vedoucí k nápravě zjištěných nedostatků.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Dohlídky na místě vykonávají inspektoři sekce bankovního dohledu, kteří jsou k tomu pověřeni podle zákona o státní kontrole a kteří jsou organizováni do týmů. Dohlídek na místě se zúčastní i inspektor dohledu na dálku, jenž má dohlíženou banku na starosti. V případě potřeby je tým pro dohlídku posílen dalšími pověřenými zaměstnanci z obou sekcí bankovního dohledu. Navíc kontrolní tým může využít široké odborné zázemí sekcí bankovního dohledu i ostatních útvarů České národní banky pro konzultace o speciálních anebo mimořádně složitých problémech, s nimiž se v průběhu dohlídky na místě může setkat. Dohlídky na místě (viz princip č. 16) se konají podle ročního plánu, jenž vychází ze střednědobé koncepce sekce bankovního dohledu České národní banky. Frekvence dohlídek je stanovena na základě rozdělení bank a poboček zahraničních bank do kategorií, a to podle jejich významu z hlediska stability bankovního sektoru a podle struktury jejich aktiv, pasiv a podrovnahy. Přitom se přihlíží také k zjištěním, která bankovní dohled České národní banky o dané bance v minulosti konstatoval. Každá dohlídka na místě probíhá podle plánu dohlídky na místě. Tento plán určuje mj. harmonogram průběhu dohlídky na místě a složení týmu pro dohlídku. Plán také

vymezuje úkoly inspektorů, formy jejich spolupráce a komunikace. Dohlídky se zaměřuje na ty útvary, činnosti, systémy a ta portfolia finančních nástrojů, která mají klíčový význam pro finanční zdraví a stabilitu banky nebo u nichž lze očekávat, že se v nich projeví významnější nedostatky v činnosti banky. Plán dohlídky na místě je sestaven na základě analýzy banky provedené před zahájením dohlídky na místě. Plán dohlídky na místě tedy organizuje práci inspektorů tak, aby v rámci týmu jednali s jednoznačně vymezenými zodpovědnostmi, cíli a výstupy, a to včetně termínů pro jejich splnění. Plán dohlídky na místě se v případě potřeby přizpůsobí neočekávaným okolnostem např. posílením kapacity pro kontrolu určitého portfolia.

Při sestavování plánu dohlídky na místě i při samotné dohlídce se využívají standardizované postupy ověřené v minulosti a vtělené do manuálů, resp. metodik pro výkon dohlídek na místě. Jde zejména o tyto manuály:

- metodika pro kontrolu řízení kreditního rizika při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu řízení tržních rizik při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu vnitřního kontrolního systému a interního auditu při dohlídce na místě,
- metodika pro kontrolu informačního systému a informačních technologií při dohlídce na místě,

Uvedené metodiky vymezují standardní postupy, jež jsou uplatňovány při každé dohlídce na místě. Metodiky obsahují:

- vymezení problematiky (tj. obor prověřované oblasti), slovníček termínů z příslušné oblasti, odkazy na vhodnou literaturu, doporučované postupy a zákony,
- základní vymezení cílů kontroly,
- popis zdrojů informací pro přípravu kontroly a požadavků na obsah analýzy banky v příslušné oblasti prováděné z dat dostupných České národní bance a na základě podkladů, které si bankovní dohled České národní banky vyžádá před zahájením dohlídku dopisem, jímž bance zároveň oznamuje, že v ní dohlídku provede, jde o tzv. *first-day-letter*,
- kvantitativní ale především kvalitativní hraniční parametry tzv. benchmarky, které Česká národní banka pokládá za standard obezřetného přístupu k řízení daného typu rizik, kvalitativní parametry se týkají zejména organizační struktury, toků informací a cílů systémů řízení rizik;
- dotazníky, které slouží jako vodítko při kontrole na místě.

Standardizovány jsou i postupy a formy sestavení protokolu z dohlídky na místě. Pokud se Česká národní banka na základě zjištění z dohlídky na místě rozhodne uložit bance pokutu, změnit licenci, nařídit mimořádný audit, zavést nucenou správu, snížit základní kapitál, zakázat nebo omezit provádění určitých operací, postupuje podle pokynů České národní banky pro správné řízení, které jsou založeny na správním řádu. Tomu však zpravidla předchází výzva bance, aby zjedнала nápravu. Zmíněné metodiky, eventuálně manuál pro správné řízení, však zatím nepokrývají všechny významné detaily a postupy a je proto zapotřebí je doplnit. Pokud jde o spolupráci s externími auditory, jsou uskutečňována trilaterální jednání bankovního dohledu s externími auditory a bankami po dohlídce na místě, příp. další jednání, např. pokud má banka problémy. Konají se i bilaterální jednání mezi Českou národní bankou a externími auditory ve věcech společného zájmu, nikoliv však k jednotlivým bankám. Jednou ročně se rovněž koná jednání se zástupci Komory auditorů, kterého se zúčastňují i zástupci jednotlivých auditorských firem.

2. Bankovní dohled má právo sledovat kvalitu práce externích auditorů prováděnou pro účely dohledu. Bankovní dohled má právo přímo jmenovat externího auditora pro provedení úkolů dohledu a rovněž postavit se proti jmenování externího auditora, pokud jej považuje za nedostatečně způsobilého a/nebo nezávislého.

Splněno.

Česká národní banka nepoužívá externí auditory jako jediný nástroj ověřování stavu na místě. Nicméně regulatorní pravidla požadují, aby externí auditor ověřil ty výkazy předávané bankovnímu dohledu České národní banky, které odrážejí stav na konci kalendářního roku, tj. k 31.12.

Zákony a předpisy

Česká národní banka nemá zákonné právo ověřovat a ovlivňovat auditorské postupy používané auditory (auditor je nezávislý, řídí se zvláštním zákonem a auditorskými směrnici). Pokud jde o

působení auditora v bankách, podle § 22 zákona o bankách je banka povinna oznámit svého externího auditora České národní bance. Česká národní banka auditora přímo nejmenuje, ale může odmítnout auditora do 30 dnů od oznámení banky. Česká národní banka tohoto práva v praxi využívá. K posuzování externích auditorů zveřejnila Česká národní banka úřední sdělení. Banka je povinna do 15 dnů od odmítnutí oznámit nového auditora. Auditory nemohou být osoby se zvláštním vztahem k bance. Vztahy mezi bankovním dohledem a externími auditory upravuje směrnice Komory auditorů č. 51, která je závazná pouze pro auditory, nikoliv pro Českou národní banku. Banka je ze zákona povinna provést prostřednictvím externího auditora ověření řídicího a kontrolního systému. Česká národní banka může toto ověření prominout nebo omezit pouze na některé jeho součásti. Požadavky na ověření řídicího a kontrolního systému banky včetně systému řízení rizik upravila Česká národní banka opatřeními.

Výkon dohledu

Výsledky práce externího auditora porovnává bankovní dohled České národní banky s vlastními zjištěními v průběhu a v rámci dohlídek na místě. Toto porovnání se dělá nejen pro audit zmiňovaného výkaznictví, ale i pro statutární audit, tj. z hlediska posouzení celkové finanční situace banky, zejména kvality aktiv (výše opravných položek). V případě významných rozdílných názorů projednává s auditory tyto rozdíly. Současná situace je vyhovující vzhledem k tomu, že zákonné úkoly externích auditorů vůči České národní bance jsou omezené (viz princip č. 16 - výkon dohlídek na místě).

3. Bankovní dohled může rovněž využít externích auditorů při kontrole specifických aspektů bankovních operací, a to za předpokladu, že existuje dobře zavedená, profesně nezávislá auditorská a účetní praxe se schopností vykonat požadovanou práci. Konkrétní úkoly a zodpovědnosti bankovního dohledu a auditorů jsou v těchto případech jasně definovány bankovním dohledem.

Splněno.

Podle § 26 zákona o bankách je Česká národní banka oprávněna nařídit provedení mimořádného auditu na náklady banky a na základě § 22 zákona o bankách nařídit ověření kontrolních a řídicích systémů banky. Česká národní banka považuje současnou situaci za vyhovující vzhledem k tomu, že Česká národní banka má dostatečné lidské zdroje pro výkon dohledu podle svých střednědobých koncepcí i ročních plánů.

4. Bankovní dohled má zákonné právo volného přístupu ke všem bankovním záznamům, které mohou sloužit pro podporu prací na dohlídce. Bankovní dohled má v případě potřeby podobný přístup rovněž k představenstvu, vedoucím pracovníkům a zaměstnancům.

Splněno.

Podle zákona o státní kontrole má Česká národní banka při výkonu dohlídky na místě volný přístup ke všem dokumentům resp. záznamům banky a také přístup k představenstvu i vedoucím a řadovým pracovníkům kontrolované banky (srovnej princip č. 1 část 1(4), základní kritérium 3 a také princip č. 7, základní kritérium č. 5).

5. Bankovní dohled má program pro periodickou kontrolu obezřetnostních výkazů prováděných inspektory nebo externími auditory. Požadavkem je, aby určité klíčové výstupy pro potřeby dohledu, jako je např. kapitálová přiměřenost, byly ověřovány auditory nejméně jednou ročně a hlášení byla předložena bankovnímu dohledu.

Splněno.

Zákony a předpisy

Opatření české národní banky navazující na vyhlášku České národní banky č. 333/2002 Sb., popř. další opatření, např. stanoví, aby hlášení pro potřeby dohledu externí auditor jednou ročně ověřil a vypracoval zprávu o tom, zda systém pro vypracování hlášení je nastaven správně a zda údaje k 31.12. jsou správné.

Výkon dohledu

Jednou ročně vyhodnocuje Česká národní banka výstupy a činnost externího auditora. Kontrola systému obezřetnostních hlášení se prověřuje i v rámci dohlídek na místě.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled projednává každý rok s vedením a představenstvem výsledky dohlídek nebo externího auditu. Při těchto jednáních by měl mít bankovní dohled možnost separátních setkání s nezávislými členy představenstva.

Splněno.

Výkon dohledu

Protokol z dohlídky na místě, jenž zachycuje její výsledky, je po ukončení dohlídky vždy projednáván s vedením banky. Výsledky statutárního auditu jsou s vedením banky projednávány v případě potřeby, a to s ohledem na výsledky tohoto auditu, na situaci, v níž se banka nachází, a na její význam pro stabilitu bankovního sektoru.

Pozn:

Pozice nezávislých výkonných ředitelů v České republice v bankách neexistuje vzhledem k tomu, že zákon o bankách požaduje, aby se představenstvo skládalo z vrcholového vedení banky.

2. Bankovní dohled se setkává pravidelně s externími auditory k projednání záležitostí společného zájmu, které se vztahují k bankovním operacím.

Splněno.

Představitelé České národní banky pro oblast výkonu bankovního dohledu a externí auditori se setkávají jedenkrát až dvakrát ročně na jednáních o věcech společného zájmu.

Princip č. 20. Zásadním prvkem bankovního dohledu je jeho schopnost provádět konsolidovaný dohled nad bankovní skupinou.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Část osmá (§§ 26c - 26h) byla do zákona o bankách včleněna jeho tzv. harmonizační novelou č. 126/2002 Sb. s účinností od 1. května 2002 (s výjimkou ustanovení § 26e odst. 2, které nabývá účinnosti až přistoupením České republiky k Evropské unii). V návaznosti na zákon č. 442/2000 Sb., kterým byl novelizován zákon o České národní bance, rozšířila harmonizační novela dosavadní pravomoc České národní banky k výkonu bankovního dohledu nad činnostmi bank a poboček zahraničních bank samotných (tzv. dohled na individuálním základě) o výkon bankovního dohledu nad konsolidačními celky, jejichž součástí je banka se sídlem v České republice. Před harmonizační novelou vykonávala Česká národní banka dohled na konsolidovaném základě pouze v omezeném rozsahu, jak jí dovozovala tehdy platná legislativa, a to nad skupinami ovládajících bank podle opatření České národní banky č. 2/1999, kterým se stanoví podmínky pro provádění dohledu na konsolidovaném základě, přičemž Česká národní banka neměla prakticky žádnou pravomoc vůči nebankovním členům těchto skupin. Podrobné vymezení rozsahu a obsahu bankovního dohledu na konsolidovaném základě obsahuje vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě.

Na základě § 26f zákona o bankách a vyhlášky České národní banky č. 333/2002 Sb. získává Česká národní banka informace o všech členech konsolidačního celku a vazbách mezi nimi. Ovládající banka a finanční holdingová společnost jsou povinny dodržovat kapitálovou přiměřenost a pravidla angažovanosti na konsolidovaném základě. Konsolidované výkazy jsou bankami a finančními holdingovými společnostmi podávány České národní bance čtvrtletně.

Česká národní banka může za účelem výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě dohlížet nad aktivitami prováděnými pobočkami i dceřinými společnostmi banky, jejími ovládajícími osobami či jinými osobami zahrnutými do konsolidačního celku. Česká národní banka může za účelem výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě provést kontrolu na místě v osobách zahrnutých do konsolidačního celku (včetně dceřiných společností banky) nebo požádat o její provedení příslušný orgán dozoru.

V rámci výkonu konsolidovaného dohledu je Česká národní banka ze zákona oprávněna spolupracovat a vyměňovat si informace jak s domácími regulátory (Dohoda o spolupráci uzavřená mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky), tak se zahraničními, a to zpravidla na základě dohod o spolupráci se zahraničními regulátory tzv. Memorandum of Understanding, někdy též neformálně (viz též principy č. 24 a č. 25).

Česká národní banka může ze zákona, zjistí-li nedostatky v činnosti osoby zahrnuté do konsolidačního celku, která není bankou, vyžadovat, aby ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, nařídít zajištění mimořádného auditu u osoby, která je součástí konsolidačního celku, na náklady ovládající osoby, uložit této osobě pokutu do 50 mil. Kč, zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku.

Dodatečná kritéria

Česká národní banka má zmocnění prověřovat aktivity mateřských společností a podniků, které jsou spojeny s mateřskými společnostmi. Česká národní banka může bance (ovládající i ovládané) a finanční holdingové společnosti zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku (v případě banky též s osobami, které jsou s ní spjaty úzkým propojením nebo které k ní mají zvláštní vztah). Česká národní banka nemá zmocnění posuzovat členy vrcholového vedení mateřské společnosti banky z hlediska jejich integrity a odborné způsobilosti, tj. zda jsou „fit and proper.“

Základní kritéria

1. Bankovní dohled je seznámen s celkovou strukturou bankovních organizací (tj. bankou a jejími dceřinými společnostmi) nebo skupinami a rozumí aktivitám všech podstatných částí

těchto skupin včetně těch, které jsou dohlíženy přímo jinými dohledy.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Na základě § 26f zákona o bankách a vyhlášky České národní banky č. 333/2002 Sb. získává Česká národní banka komplexní informace o všech členech konsolidačního celku, tedy o ovládaných osobách a přidružených společnostech ovládající banky, finanční holdingové společnosti a smíšené holdingové společnosti, a vazbách mezi nimi, včetně grafického znázornění struktury skupiny, alespoň jednou ročně, vždy pak bez zbytečného odkladu po změně v poskytnutých informacích. Určitým zdrojem získání informací a především jejich verifikace, jsou ostatní tuzemští, případně zahraniční, regulátoři (viz dále).

2. Bankovní dohled má vybudován systém, který umožňuje vyhodnotit rizika nebankovních aktivit prováděných bankou nebo bankovní skupinou, která se mohou banky nebo bankovní skupiny dotýkat.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Zákon o bankách omezuje plošně a v určité míře rizika plynoucí z nebankovních aktivit. Banka může provádět pouze aktivity, které má uvedeny v licenci. To neplatí pro činnosti vykonávané pro jiného, pokud souvisejí se zajištěním jejího provozu a provozu jiných bank, finančních institucí a podniku pomocných bankovních služeb, nad nimiž banka vykonává kontrolu. Nabývání účasti v nebankovních a nefinančních subjektech je rovněž významně omezeno (viz princip č. 5). Zakládání finančních institucí včetně pojišťoven a penzijních fondů však z pohledu zákona o bankách nepodléhá schválení České národní banky, licenci vydává státní dozor pro pojišťovny, příp. pro penzijní fondy. Řada finančních institucí není vůbec regulována (např. leasingové společnosti). V rámci konsolidovaného dohledu získává Česká národní banka informace o činnostech skutečně prováděných členy konsolidačního celku a transakcích v rámci konsolidačního celku. Ovládající banka a finanční holdingová společnost jsou povinny dodržovat kapitálovou přiměřenost a pravidla angažovanosti na konsolidovaném základě, tj. v podstatě při zohlednění aktivit relevantních dceřiných společností a společně řízených podniků.

Výkon dohledu

Interní manuál ke konsolidovanému dohledu je rozpracován. Práce na manuálu pokračují a zohlední i praktické zkušenosti, které Česká národní banka získá při výkonu dohledu nad konsolidačními celky.

3. Bankovní dohled má právo provádět dohled nad všemi aktivitami bank, ať jsou tyto aktivity prováděny přímo (včetně těch, které jsou prováděny přeshraničními pobočkami nebo reprezentacemi) nebo nepřímo dceřinými společnostmi a přidruženými společnostmi nebo sesterskými společnostmi banky.

Splněno ve velkém rozsahu.

Viz též princip č. 23.

Zákony a předpisy

Česká národní banka může podle § 25 odst. 2 a § 26c odst. 4 zákona o bankách provádět kontrolu nad aktivitami prováděnými pobočkami i dceřinými společnostmi banky či jinými osobami zahrnutými do konsolidačního celku, pokud neexistují zákonná omezení v hostitelské zemi (příslušný zahraniční regulátor umožní provedení kontroly zpravidla na základě vzájemnosti).

Výkon dohledu

Výkon dohledu na konsolidovaném základě v plném rozsahu se teprve v praxi rozjíždí. Interní manuál k výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě se připravuje (je nutné do něj zahrnout i praktické zkušenosti a údaje získané na základě informační povinnosti).

4. Nejsou zde žádné překážky zabraňující přímému nebo nepřímému dohledu všech poboček (reprezentací), dceřiných, přidružených a sesterských společností bankovních organizací.

Splněno.

Zákony a předpisy

Přímý dohled nad pobočkami a reprezentacemi je možný, protože jde o integrální součást banky, kontroly v zahraničí zpravidla zahraniční regulátor umožní na základě vzájemnosti nebo na základě žádosti provede sám. Česká národní banka může za účelem výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě provést kontrolu na místě v osobách zahrnutých do konsolidačního celku (včetně dceřiných společností banky) nebo požádat o její provedení příslušný orgán dozoru. Potřebné informace je možné získat i prostřednictvím ovládající osoby. V podstatě není možno provést dohlídku v zahraniční osobě, která není regulovaná (bez jejího svolení). Česká národní banka se domnívá, že takovou pravomocí zasahující do jurisdikce jiného státu nedisponuje žádný regulátor na světě a ani Core Principles for Effective Banking Supervision ji neočekávají.

5. Zákony a regulace stanoví, nebo bankovní dohled má zmocnění stanovit, obezřetnostní standardy na konsolidovaném základě pro bankovní organizace. Bankovní dohled stanoví obezřetnostní standardy na konsolidovaném základě v oblastech jako je kapitálová přiměřenost, velké úvěrové angažovanosti a úvěrové limity.

Splněno.

Zákony a předpisy

§ 26f zákona o bankách zmocňuje Českou národní banku k vydání vyhlášky, kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě (zejména kapitálová přiměřenost a angažovanost). Tou je vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb.

6. Bankovní dohled sbírá konsolidovaná finanční data pro každou bankovní organizaci.

Splněno.

Výkon dohledu

Konsolidované výkazy jsou bankami a finančními holdingovými společnostmi podávány České národní bance čtvrtletně v souladu s vyhláškou České národní banky č. 333/2002 Sb.

7. Bankovní dohled má dohody s dalšími regulátory jednotlivých subjektů v rámci bankovní skupiny, pokud jsou významné, zajišťující obdržení informací o finanční situaci a adekvátnosti řízení rizik a kontrolách.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Byla uzavřena nová dohoda o spolupráci s domácími regulátory (Česká národní banka, Komise pro cenné papíry a Ministerstvo financí České republiky), která by měla plně reflektovat potřeby regulátora vykonávajícího konsolidovaný dohled (zatím nejsou zkušenosti s jejím uplatňováním v praxi). Pravidelné předávání informací o adekvátnosti rizikového řízení nebo o finanční situaci jednotlivých afilací se mezi regulátory neprovádí, resp. tyto informace se poskytují jen na žádost. Na základě dohody vzniknou pracovní skupiny tvořené zaměstnanci jednotlivých regulátorů pro každý existující konsolidační celek. Pokud jde o přeshraniční konsolidační celky, Česká národní banka uzavřela potřebná Memoranda of Understanding s bankovní regulátory:

- Slovenska,
- Francie,
- Rakouska,
- Spolkové republiky Německa,
- USA (stát New York) a

- Belgie.

Připravují se s Nizozemskem a Itálií.

Pravidelné předávání informací o adekvátnosti rizikového řízení nebo o finanční situaci jednotlivých afilací se mezi regulátory (tuzemskými i zahraničními) neprovádí, resp. tyto informace se poskytují jen na žádost.

8. Bankovní dohled má zmocnění limitovat nebo omezit rozsah aktivit konsolidované bankovní skupiny, které mohou provádět, a stanovit přeshraniční teritoria, kde tyto aktivity mohou být prováděny. Bankovní dohled v souladu s tímto zmocněním posoudí, zda aktivity jsou dostatečně dohlíženy a zda bezpečnost (safety) a zdraví (soundness) bankovních organizací není snižována.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Pokud jde o zmocnění v první větě, takovým nástrojem Česká národní banka disponuje pouze jako sankčním/nápravným opatřením (viz dále k „ring fencing“), nikoliv preventivně. Není možné předem teritoriálně omezit aktivity banky. Takováto regulace podnikání banky by byla v rozporu s právními zásadami, z nichž vychází český právní řád. Založení pobočky či dceřiné společnosti v zahraničí musí banka České národní bance oznámit. Pokud jde o druhou větu, toto právo, resp. povinnost České národní banky vyplývá ze samotného smyslu konsolidovaného dohledu, jenž definuje zákon o bankách v § 26c odst. 1 jako sledování a regulaci rizik u konsolidačních celků, jejichž součástí je banka, za účelem omezení rizik, kterým je banka vystavena z hlediska její účasti v konsolidačním celku. Mezi způsoby naplnění této pravomoci patří i vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě.

Dodatečná kritéria

1. Pro země, které povolují firemní vlastnictví bank :

- **bankovní dohled má zmocnění prověřovat aktivity mateřských společností a podniků, které jsou spojeny s mateřskými společnostmi, a využívá svého zmocnění v praxi, aby se ujistil o bezpečnosti a stabilitě banky.**

Splněno.

Zákony a předpisy

Vedle pravidelně podávaných a aktualizovaných informací za konsolidační celky a konsolidovaných výkazů ohledně dodržování obezřetnostních pravidel má Česká národní banka právo provést kontrolu na místě v jakékoliv osobě zahrnuté do konsolidačního celku nebo požádat o její provedení příslušný orgán dozoru nad danou osobou na individuálním základě. Ministerstvo financí České republiky a Komise pro cenné papíry mají ze zákona povinnost takovou kontrolu provést a podat České národní bance zprávu o jejích výsledcích. Česká národní banka má rovněž právo požádat o provedení kontroly v zahraničí (umožňováno na základě vzájemnosti, Memorandum of Understanding).

- **bankovní dohled má zmocnění přijímat nápravná opatření, včetně „ring fencing“ (zákaz operací s mateřskou společností a dceřinými společnostmi), týkající se mateřských společností a nebankovních afilací zabývajících se záležitostmi, které by mohly ovlivnit bezpečnost a stabilitu banky.**

Splněno.

Podle § 26h odst. 2 písm. d) a § 26 odst. 1 písm. zákona o bankách může Česká národní banka zakázat bance (ovládající i ovládané) a zakázat nebo omezit finanční holdingové společnosti provádění operací s osobami, které jsou součástí stejného konsolidačního celku (v případě banky též s osobami, které jsou s ní spjaty úzkým propojením nebo které k ní mají zvláštní vztah). Ve vztahu k akcionářům

s kvalifikovanou účastí na bance je možné na základě § 20a zákona o bankách zastavit výkon některých akcionářských práv.

- bankovní dohled má zmocnění vytvořit a vynucovat „fit and proper“ standardy pro vlastníky a vrcholové vedení mateřských společností.
Nesplněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

V rámci licenčního řízení posuzuje Česká národní banka vlastníky banky (viz princip č. 3), avšak závazné standardy pro fit and proper test zpracovány nejsou. Česká národní banka nemá zmocnění zabývat se vrcholovým vedením mateřských společností. Úplné naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

Princip č. 21. Bankovní dohled musí být ujištěn, že každá banka vede příslušné záznamy na náležité úrovni a v souladu s účetními pravidly a předpisy, které umožňují dohledu získat pravdivý obraz o finanční situaci banky a ziskovosti jejích aktivit, a že banka zveřejňuje pravidelně finanční výkazy, které pravdivě odrážejí její situaci.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Vrcholové vedení banky i vedení pobočky zahraniční banky je zodpovědné za správnost účetních výkazů i za správnost zveřejňovaných informací. Účetnictví bank i poboček zahraničních bank je pravidelně kontrolováno externími auditory. Česká národní banka vydala obsáhlé opatření, které podrobně vymezuje metodiku výkaznictví bank pro účely bankovního dohledu. Postupy účtování používané bankami odpovídají mezinárodním účetním standardům.

Dodatečná kritéria

Česká národní banka vyžaduje pravidelné zveřejňování informací na čtvrtletní bázi. Kromě informací o bance (kapitálu, akcionářích, struktuře konsolidačního celku, činnostech banky, vztazích s ovládajícími a ovládanými osobami a vztazích se členy dozorčí rady, členy představenstva a s dalšími vedoucími zaměstnanci banky) banka zveřejňuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty, výši pohledávek podle kategorií a opravné položky k nim, výši restrukturalizovaných pohledávek za účetní období, informace o derivátech a sadu ukazatelů zejména souvisejících s kapitálovou přiměřeností. Společně s tím zveřejňují poslední účetní závěrku. Banky vydávají také výroční zprávy. Auditóři mají zákonnou povinnost hlásit s vědomím banky bankovnímu dohledu záležitosti podstatného významu, které zjistili v rámci auditu.

Základní kritéria

1. Bankovní dohled má právo činit management zodpovědným za zajištění spolehlivosti systému finančních záznamů a z nich získaných údajů a dále za to, že hlášení požadovaná bankovním dohledem jsou předávána včas a v odpovídající formě.

Splněno.

Zákony a předpisy

Z obecně platných právních předpisů vyplývá zodpovědnost vedení banky i vedení pobočky zahraniční banky za spolehlivost účetních dat (zákon o účetnictví, zákon o bankách, obchodní zákoník). Česká národní banka může vždy postihnout banku, resp. pobočku zahraniční banky (dále jen banka) jako takovou a nemá právo sankcionovat jednotlivé členy jejího vedení (může však požadovat výměnu osoby ve vedení banky nebo pobočky zahraniční banky nebo výměnu osob v dozorčí radě). Na základě § 21 odst. 1 zákona o bankách je banka povinna vést účetnictví podle zvláštního zákona o účetnictví. Na základě § 22 zákona o bankách je banka povinna nechat účetní závěrku ověřit externím auditorem. Požadavky na informace určené pro výkon bankovního dohledu jsou upraveny opatřeními České národní banky; pokud informace nejsou předávány včas a v odpovídající formě, je to nedostatek v činnosti banky a lze aplikovat nápravná opatření podle § 26 zákona o bankách. Česká národní banka např. může požadovat po bance, aby vyměnila osoby ve svém vedení.

2. Bankovní dohled má právo činit management zodpovědným za zajištění toho, aby zprávy představenstva a finanční výkazy, které jsou pravidelně ročně předkládány veřejnosti, měly odpovídající externí ověření a výrok externího auditora.

Splněno.

Zákony a předpisy

Na základě § 22 zákona o bankách je banka povinna nechat účetní a omezitelné výkazy k 31.12. ověřit externím auditorem. Zodpovědnost vyplývá z obchodního zákoníku. Výrok externího auditora k účetní závěrce je součástí výroční zprávy, jejíž náležitosti upravuje zákon o účetnictví.

Banky jsou povinny podle zákona o účetnictví zveřejnit nejen výrok, ale i zprávu o auditu, zveřejnění mohou provést prostřednictvím výroční zprávy.

3. Bankovní dohled zajišťuje, aby byly informace získané z bankovních záznamů pravidelně ověřovány prostřednictvím dohlídek na místě a /nebo externími audity.

Splněno.

Výkon dohledu

Věrohodnost informací z bankovních záznamů se pravidelně ověřuje jak v rámci dohledu na dálku, tak i při dohlídkách na místě (viz též princip č. 16 základní kritérium 1).

4. Bankovní dohled zajišťuje, že existuje otevřená komunikace s externími auditory.

Splněno.

Výkon dohledu

Česká národní banka komunikuje s externími audity o obecných věcech společného zájmu bez problémů. Rovněž komunikuje s audity o problémech jednotlivých bank, v tomto případě však musí mít auditor souhlas příslušné banky. Rozsah komunikace považuje Česká národní banka za vyhovující.

5. Bankovní dohled podává instrukce ohledně hlášení, které jasně stanovují účetní standardy, které mají být použity pro přípravu hlášení dohledu. Tyto standardy mají být založeny na běžně mezinárodně akceptovaných účetních principech a pravidlech, které jsou zaměřeny specificky na bankovní instituce.

Splněno.

Zákony a předpisy

Česká národní banka přesně specifikuje své požadavky na strukturu a obsah obezřetnostních hlášení. Hlášení na individuálním základě jsou sestavována na základě dat z účetnictví banky, které je upravováno předpisy Ministerstva financí České republiky. Postupy uplatňované bankami odpovídají metodám obsaženým v mezinárodních účetních standardech (včetně aplikace IAS 39). Pravidla pro posuzování pohledávek a tvorbu opravných položek navíc specifikuje Česká národní banka v obezřetnostních pravidlech. Hlášení na konsolidovaném základě jsou sestavována s uplatněním mezinárodních účetních standardů (což je výslovně uvedeno ve vyhlášce České národní banky i v opatření upravujícím zpracování hlášení).

6. Bankovní dohled požaduje na bankách, aby používaly pravidla oceňování, která jsou konsistentní, odpovídající skutečnosti, a obezřetná, přičemž se tam, kde je to relevantní, zohlední současné hodnoty a zisky jsou očištěné od odpovídající opravné položky.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Banky oceňují majetek a závazky v souladu s účetními předpisy, které jsou v této oblasti srovnatelné s mezinárodními účetními standardy (včetně IAS 39). Tvorba opravných položek k pohledávkám je dána předpisem České národní banky o posuzování pohledávek a tvorbě opravných položek k nim, a to na krytí očekávaných ztrát z pohledávek.

7. Zákony a opatření stanovují, popř. bankovní dohled má pravomoc za vhodných okolností stanovit rámec a standardy, kterých musí být dosaženo při externích auditech jednotlivých bank a které činí finanční výkazy jednotlivých bank předmětem schválení bankovního dohledu před jejich zveřejněním.

Splněno.

Zákony a předpisy

Externí audit je upraven zákonem o auditorech a směrnicemi Komory auditorů České republiky. Audit účetní závěrky je výlučně v pravomoci externího auditora. Česká národní banka nepovažuje ze vhodné, aby do této výlučnosti zasahovala a považuje v bodě předběžného schvalování zveřejňovaných finančních výkazů Českou národní bankou kritérium za irelevantní.

Rámec a standardy pro externí audit bank je speciálně upraven zákonem o bankách a také opatřeními a vyhláškou České národní banky

1. Zákon o bankách v § 22 ukládá bance povinnost zajistit, aby externí auditor ověřil:

- a) účetní závěrku banky,
- b) řídicí a kontrolní systém banky včetně systému řízení rizik (dále „ověření systémů“).

Banka je povinna zajistit vypracování zprávy o ověření účetní závěrky a systémů podle písm. b) a předložit tyto zprávy České národní bance. Česká národní banka může ověření řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik prominout nebo požadavek omezit pouze na některé jejich součásti. Konkrétní požadavky na ověření systémů stanoví opatření České národní banky č. 11/2002. Některé podrobnosti týkající se ověřování řídicího a kontrolního systému jsou obsaženy i v úředním sdělení ze dne 16. prosince 2002, k některým ustanovením opatření č. 11/2002. Jde například o postup při zadávání ověření, klasifikace nedostatků nebo orientační přehled uznávaných principů, které lze najít na webové stránce České národní banky. Tento seznam je pravidelně aktualizován a obsahuje mezinárodně uznané a používané zásady vnitřního řídicího a kontrolního systému, včetně systému řízení rizik.

2. Jednotlivá opatření České národní banky stanoví, že externí auditor jedenkrát ročně, tj. k 31.12. kalendářního roku, ověřuje správnost a úplnost vybraných hlášení předávaných bankou České národní bance pro účely výkonu bankovního dohledu. Tato povinnost není stanovena pro všechna hlášení.

3. Pokud jde o dohled na konsolidovaném základě, platí vyhláška České národní banky č. 333/2002 Sb., která v § 74 odst. 3 stanoví, že ovládající osoba konsolidačního celku je povinna požádat externího auditora, aby ověřil a vypracoval ve spolupráci s auditory členů regulovaného konsolidačního celku zprávu o tom, zda:

- a) ovládající osoba dodržuje postupy a požadavky stanovené touto vyhláškou,
- b) systém pro vypracování hlášení je vybudován tak, aby věrně zobrazoval skutečné hodnoty,
- c) hlášení podle odst. 1 k 31. 12. jsou úplná a správná.

Ovládající osoba je povinna předložit České národní bance zprávu auditora k výše uvedeným záležitostem, a to každoročně nejpozději do 30. 6. běžného roku za předcházející rok.

Zveřejňování účetních závěrek je upraveno zákonem o účetnictví a náležitosti účetních závěrek stanoví vyhláška Ministerstva financí České republiky, ve které je zapracována řada požadavků. Dále na základě § 11 zákona o bankách a opatření č. 1/2002 České národní banky musí banky zveřejňovat čtvrtletně na svých webových stránkách a ve svých obchodních prostorách vybrané informace o bance (kapitálu, akcionářích, struktuře konsolidačního celku, činnostech banky, vztazích s ovládajícími a ovládanými osobami a vztazích se členy dozorčí rady, členy představenstva a s dalšími vedoucími zaměstnanci banky). Dále pak rozvahu, výkaz zisku a ztráty, výši pohledávek podle kategorií a opravné položky k nim, výši restrukturalizovaných pohledávek za účetní období, informace o derivátech a sadu ukazatelů souvisejících zejména s kapitálovou přiměřeností. Společně s tím banka zveřejňuje poslední účetní závěrku.

8. Bankovní dohled je schopen s určitými typy citlivých informací zacházet jako s důvěrnými.
Splněno.

Všechny informace o individuálních bankách, pokud je banka sama nezveřejnila, podléhají mlčenlivosti ze strany České národní banky. Pracovníci bankovního dohledu jsou jako zaměstnanci České národní banky povinni zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech podle § 50 zákona o České národní bance. Povinnosti mlčenlivosti mohou být zproštěni pouze ve veřejném zájmu guvernérem ČNB. Výjimky z povinnosti mlčenlivosti jsou upraveny zákonem o bankách (viz princip č. 1 část 1(6)).

9. Bankovní dohled požaduje, aby banky předkládaly roční auditované výkazy založené na účetních principech a pravidlech, které jsou běžně mezinárodně akceptovány a byly auditovány v souladu s mezinárodně akceptovanou auditorskou praxí a standardy.

Splněno.

Viz základní kritérium č. 5. Účetní metody podle českých předpisů používané bankami při sestavování účetních závěrek odpovídají mezinárodním účetním standardům. Pro sestavení konsolidované účetní závěrky banka namísto českých předpisů může použít IAS. Řada bank má tudíž audit i podle IAS. Postupy aplikované auditorskými firmami, které provádějí audit bank, jsou v souladu s mezinárodně auditorskou praxí a standardy, pokud jim to dovoluje zákon.

10. Bankovní dohled má právo zrušit výběr auditora, který učinila banka.

Splněno.

Viz princip č. 19.

11. V případech, kdy bankovní dohled spoléhá primárně na práci externího auditora (více než na své vlastní inspektory), jsou banky žádány, aby jmenovaly auditory, kteří jsou uznáni bankovním dohledem pro své nezbytné profesionální schopnosti a znalosti a nezávislost, které jsou potřebné pro výkon činnosti.

Irelevantní.

Česká národní banka primárně nespolečá na výsledky činnosti externího auditora a zajišťuje výkon dohledu svými zaměstnanci - inspektory bankovního dohledu, popřípadě i dalšími pověřenými zaměstnanci (viz princip č. 19).

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled podporuje pravidelné zveřejňování informací, které včas, přesně a dostatečně komplexně zabezpečují základnu pro efektivní tržní disciplinu.

Splněno.

Zákony a předpisy

Na základě § 11 zákona o bankách a opatření České národní banky č. 1/2002 musí banky zveřejňovat čtvrtletně na svých webových stránkách a ve svých obchodních prostorech vybrané informace o bance (kapitálu, akcionářích, struktuře konsolidačního celku, činnostech banky, vztazích s ovládacími a ovládanými osobami a vztazích se členy dozorčí rady, členy představenstva a s dalšími vedoucími zaměstnanci banky). Dále pak rozvalu, výkaz zisku a ztráty, výši pohledávek podle kategorií a opravné položky k nim, výši restrukturalizovaných pohledávek za účetní období, informace o derivátech a sadu ukazatelů souvisejících zejména s kapitálovou přiměřeností. Společně s tím banka zveřejňuje poslední účetní závěrku, v níž je zpracována řada požadavků Basilejského výboru k Nové basilejské dohodě.

2. Bankovní dohled disponuje návody pokrývajícími rámec a průběh auditorských programů, které zajišťují, že audity pokrývají oblasti jako je úvěrové portfolio, rezervy na ztrátové úvěry, nevýdělečná aktiva, ocenění aktiv, obchodování s cennými papíry a jiné aktivity s cennými papíry, deriváty, sekuritizaci aktiv a adekvátní systém vnitřních kontrol nad finančními hlášeními.

Irelevantní.

Česká národní banka nevyužívá auditory jako primární nástroj dohledu (viz základní kritérium č. 11). Audity bank se řídí směnicemi vydanými Komorou auditorů, tyto směrnice vycházejí z mezinárodních auditorských standardů.

3. Auditóři mají ze zákona povinnost hlásit bankovnímu dohledu záležitosti podstatného

významu, např. nedodržení licenčních kritérií, porušování zákona o bankách nebo jiných zákonů. Zákon chrání auditory před rizikem prozrazení důvěrných informací, pokud jsou tyto informace sděleny v dobré víře.

Splněno.

Zákony a předpisy

Na základě § 15 odst. 3 zákona o auditorech je auditor povinen písemně informovat Českou národní banku o závažných skutečnostech, které nasvědčují tomu, že došlo k porušení zvláštních právních předpisů upravujících podmínky její činnosti, které mají zásadní negativní vliv na její hospodaření nebo které mohou ohrozit její časově neomezené trvání nebo mohou vést k odmítnutí výroku, zápornému výroku nebo vyslovení výhrad.

4. Auditóři mají ze zákona povinnost hlásit bankovnímu dohledu záležitosti, o kterých se v kontextu dosažitelných informací mohou domnívat, že mají podstatný význam pro plnění funkcí bankovního dohledu.

Splněno.

Viz dodatečné kritérium č. 3.

Zákony a předpisy

Právní předpisy ukládají tuto povinnost přímo auditorům. Povinnost informovat Českou národní banku o názoru auditora na některé záležitosti, které mají podstatný význam pro výkon bankovního dohledu, je uložena bankám a v rámci konsolidovaného dohledu i ovládajícím osobám (bankám i nebankovním subjektům). Informace o těchto záležitostech jsou obsahem zprávy auditora a auditorské zprávy o ověření systémů. Podstatný význam pro výkon dohledu, zejména dohledu na dálku, má i ověření správnosti a úplnosti výkazů bank k 31.12. kalendářního roku (viz základní kritérium č. 7).

Výkon dohledu

Česká národní banka využívá názor externího auditora obsažený ve zprávě auditora, ve zprávě o ověření systémů i v auditorem ověřených výkazech k 31.12. kalendářního roku při výkonu dohledu nad bankami i při výkonu konsolidovaného dohledu. Česká národní banka pravidelně jedná s auditory jednotlivých bank o záležitostech společného zájmu.

Formální pravomoci dohledu

Princip č. 22. Bankovní dohled musí mít k dispozici náležitě nástroje, které umožní přijetí nápravných opatření, pokud banky nejsou schopny dodržet obezřetnostní požadavky (např. požadavky na min. kapitálovou přiměřenost), pokud jsou porušována pravidla daná bankovním dohledem nebo pokud jsou vkladatelé ohroženi jiným způsobem. V krajní situaci musí mít bankovní dohled pravomoc odejmout bance licenci nebo doporučit její odnětí.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Česká národní banka disponuje relativně velkým počtem nápravných opatření od právně nezávazných doporučení, přes požadavek na zjednání nápravy vznesený mimo správní řízení až po sankce a nápravná opatření ukládaná ve správním řízení, z nichž nejzávažnější jsou uvalení nucené správy a odejmutí licence. Česká národní banka tyto pravomoci v praxi využívá. Ne vždy se daří nápravná opatření a sankce ukládat včas, a to z důvodů pozdní identifikace problému. Nelze také garantovat, že nápravná opatření povedou k ozdravení a obnovení konkurenceschopnosti banky, která se dostala do závažných potíží.

Dodatečná kritéria

Pokud jde o platební neschopnost banky anebo hrozbu platební neschopnosti banky z titulu již nastalého anebo hrozícího velkého poklesu její kapitálové přiměřenosti, zákon o bankách nespolehá jen na to, co Česká národní banka zjistí, ale ukládá statutárnímu orgánu a dozorčí radě banky o takovéto situaci neprodleně informovat Českou národní banku. Jestliže uvedené orgány banky takto postupují, zvyšuje to pravděpodobnost včasného přijetí nápravných opatření.

Základní kritéria

1. Bankovní dohled má zmocnění, zajištěné právními sankcemi, využívat vhodná nápravná opatření a sankce vůči bankám v závislosti na závažnosti situace. Tato nápravná opatření jsou užívána k řešení problémů jako je nedodržování obezřetnostních požadavků a nedodržování regulací. Pohybují se od neformální ústní nebo písemné komunikace s vrcholovým vedením banky až k opatřením, která zahrnují odejmutí bankovní licence.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákon o bankách zmocňuje Českou národní banku k tomu, aby využívala řadu nápravných opatření a sankcí, a to podle závažnosti nedostatků zjištěných v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky (dále jen „banka“). Škála nápravných opatření a sankcí sahá od právně nezávazných doporučení, přes požadavek na zjednání nápravy vznesený mimo správní řízení až po sankce a nápravná opatření ukládaná ve správním řízení, z nichž nejzávažnější jsou uvalení nucené správy a odejmutí licence.

1. Doporučení je dopisem vyjádřený, právně nezávazný názor České národní banky na situaci v bance, v němž se upozorňuje na faktory či skutečnosti, které pravděpodobně působí nepříznivě na finanční situaci, konkurenceschopnost nebo stabilitu banky nebo pobočky zahraniční banky anebo mohou vést ke konfliktu s platnými zákony a jinými právními předpisy. Podle povahy věci se doporučení týká určitých obchodů banky, rizik spojených s expozicemi banky, organizační struktury banky, systémů řízení rizik v bance anebo i osob, které banku řídí.
2. Žádost České národní banky o zjednání nápravy je postup podle § 26 odst. 1 písm. a) zákona o bankách, jenž opravňuje Českou národní banku k tomu, aby v případě, že zjistí nedostatky v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky podle povahy zjištěného nedostatku vyžadovala, aby banka nebo pobočka zahraniční banky ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, zejména omezila některé povolené činnosti nebo ukončila nepovolené činnosti, vyměnila osoby ve vedení banky nebo pobočky zahraniční banky, vytvořila odpovídající výši opravných položek a rezerv, nebo aby banka snížila základní kapitál ve stanoveném rozsahu, vyměnila

členy dozorčí rady banky nebo použila zisk po zdanění přednostně k doplnění rezervních fondů nebo ke zvýšení základního kapitálu.

3. Dalšími postupy jsou sankce a nápravná opatření uložená ve správním řízení, k nimž patří sankce uvedené v § 26 písm. b) až g) zákona o bankách. V případě, že požadavek České národní banky (viz výše bod 2) není splněn anebo věc nesnese odkladu anebo to vyžaduje povaha zjištěného nedostatku, zákon o bankách opravňuje Českou národní banku k tomu, aby uplatnila jedno nebo více z následujících nápravných opatření:
- a) změna licence vyloučením nebo omezením některých činností v ní uvedených,
  - b) Českou národní bankou nařízený mimořádný audit na náklady banky nebo pobočky zahraniční banky,
  - c) zavedení nucené správy (nelze uplatnit vůči pobočce zahraniční banky, podrobněji upraveno dalším ustanovením zákona, viz níže),
  - d) uložení pokuty do výše 50 000 000 Kč,
  - e) snížení základního kapitálu banky o částku odpovídající ztrátě po jejím zúčtování s rezervními a dalšími fondy za předpokladu, že ztráta přesahuje 20% vlastního kapitálu banky,
  - f) zákaz nebo omezení operací s osobami, které jsou spjaty úzkým propojením s bankou nebo které jsou součástí stejného konsolidačního celku jako banka nebo mají k bance zvláštní vztah (nelze uplatnit vůči pobočce zahraniční banky).

Pokud jde o nucenou správu, tak tato je podrobněji upravena v §§ 27 až 33. Zákon o bankách v § 30 uvádí, že nucenou správu může Česká národní banka zavést za situace, kdy nedostatky v činnosti banky ohrožují stabilitu bankovního systému a akcionáři neučinili potřebné kroky k odstranění těchto nedostatků a že k zavedení nucené správy si Česká národní banka vyžádá stanovisko Ministerstva financí České republiky.

4. Nápravná opatření podle § 26a odst. 1 zákona o bankách, která Česká národní banka uloží, jestliže kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě je menší než dvě třetiny poměru stanoveného Českou národní bankou. K těmto nápravným opatřením patří:
- a) zvýšení základního kapitálu tak, aby byl dosažen ukazatel kapitálové přiměřenosti banky na individuálním základě stanovený Českou národní bankou,
  - b) nařízení pořizovat pouze aktiva s rizikovou vahou nižší než 100%,
  - c) zákaz akvizic,
  - d) zákaz poskytování úvěru osobě se zvláštním vztahem k bance,
  - e) regulace výše úrokových sazeb z vkladů.

Souběžně lze uplatňovat i nápravná opatření podle § 26 odst. 1 zákona o bankách.

5. Odnětí licence podle § 34 odst. 1 zákona o bankách při přetrvávání závažných nedostatků v činnosti banky nebo pobočky zahraniční banky. Dále odnětí licence podle § 34 odst. 2 písm. a) zákona o bankách, když banka nebo pobočka zahraniční banky nezahájila činnost do 12 měsíců ode dne udělení licence nebo jestliže po dobu 6 měsíců nepřijímá vklady od veřejnosti nebo neposkytuje úvěry, anebo jestliže licence byla získána na základě nepravdivých údajů uvedených v žádosti. A konečně odnětí licence na základě ustanovení § 34 odst. 3, tj. v případě, že kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě je menší než jedna třetina poměru stanoveného Českou národní bankou. Při rozhodování o odnětí licence si Česká národní banka vyžádá stanovisko Ministerstva financí České republiky.

Nedostatkem v činnosti se podle § 26 odst. 3 zákona o bankách rozumí:

- a) porušení podmínek stanovených v (bankovní) licenci či neplnění podmínek, za nichž byla licence udělena,
- b) porušení nebo obcházení zákona o bankách, zvláštních zákonů, jakož i právních předpisů a opatření vydaných Českou národní bankou,
- c) provádění obchodů bankou nebo pobočkou zahraniční banky způsobem, který poškozuje zájmy jejích vkladatelů nebo ohrožuje bezpečnost a stabilitu banky nebo pobočky zahraniční banky,
- d) řízení banky nebo pobočky zahraniční banky osobami, které nemají dostatečnou odbornou způsobilost nebo nejsou důvěryhodné,
- e) nedostatečné krytí rizik vyplývajících z bankou vykázaného objemu klasifikovaných aktiv rezervami a opravnými položkami,

- f) porušení právního předpisu státu, na jehož území má banka pobočku, a to při podnikání na území tohoto státu,
- g) pokles kapitálu pod minimální výši základního kapitálu, jež činí 500 milionů Kč.

Výkon dohledu

Česká národní banka v praxi využívá všechny shora uvedené postupy doporučenými počínaje a nápravnými opatřeními a sankcemi konče.

2. Rozsah možných opatření, která jsou k dispozici je široký, vedle těch uvedených výše zahrnují omezení běžných aktivit banky, odejmutí povolení k provozování nových aktivit nebo akvizic, omezení nebo pozastavení plateb akcionářům nebo možnost odkupu jejich akcií, omezení transferu aktiv, vytlačení některých osob z bankovníctví, výměna vedoucích pracovníků, členů představenstva nebo hlavních akcionářů nebo omezení jejich pravomocí, organizování převzetí banky nebo její fúzi se zdravější institucí, a uvalení nucené správy.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

- aktivity a akvizice banky je možné omezit podle § 26 zákona o bankách (viz bod 1. tohoto principu);
- z právní konstrukce licenčního řízení vyplývá, že banka o jakékoli nové aktivitě, které nejsou explicitně vymezeny v bankovní licenci, musí žádat Českou národní banku. Stávající aktivity banky je možné v licenci banky omezit;
- odejmutí plateb akcionářům ve formě dividend není přímo možné (na základě § 26 zákona o bankách - při zjištění nedostatku v činnosti banky je možné požadovat, aby banka použila zisk po zdanění přednostně k doplnění rezervních fondů nebo ke zvýšení základního jmění.). Lze však odejmout hlasovací práva akcionářům, kteří nabyli na bance podíl bez předchozího souhlasu České národní banky nebo jejich působení je na újmu řádnému a obezřetnému podnikání banky, příp. lze takové působení důvodně očekávat. Toto odejmutí zahrnuje právo účastnit se a hlasovat na valné hromadě, požádat o svolání mimořádné valné hromady, podat soudu návrh na určení neplatnosti usnesení valné hromady. Česká národní banka může bance zakázat nebo omezit provádění operací s osobami, které jsou spjaty úzkým propojením s bankou nebo které jsou součástí stejného konsolidačního celku jako banka nebo mají k bance zvláštní vztah (§ 26). Pokud poklesne kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě pod dvě třetiny poměru stanoveného Českou národní bankou, může Česká národní banka zakázat bance poskytovat úvěry osobám se zvláštním vztahem k bance (§ 26a).
- organizování převzetí banky - již popsáno v principu č. 1 část 1 (1) bod 4 - Česká národní banka se účastní na řešení situací problémových bank jako konzultant pro potenciální investory ve věci licenčních a regulatorních požadavků. Česká národní banka rovněž schvaluje investora, pokud hodlá nabýt stanovenou kvalifikovanou účast na bance (viz princip č. 3);
- převod aktiv - zákonem toto právo je dáno, v rámci uložení opatření k nápravě (§ 26 zákona o bankách) je možno vyžadovat, aby banka omezila některé povolené činnosti nebo ukončila nepovolené činnosti, tj. i převody aktiv;
- vytlačení některých osob z bankovníctví - zákonem toto právo dáno není, určitou pravomoc má Česká národní banka v rámci licenčního řízení při kterém je posuzována způsobilost osob navržených do vedoucích pozic banky, stejně tak je tato způsobilost posuzována při změnách ve vedení banky. V rámci opatření k nápravě má Česká národní banka právo požadovat výměnu vedení banky a dozorčí rady;
- nařízení prodeje účasti není možné.

Úplně naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

3. Bankovní dohled zajistí, že nápravná opatření jsou přijata včas.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

První stupeň je nápravné opatření bez správního řízení, v tomto případě Česká národní banka může požadovat sjednání nápravného opatření včas, ale nemůže toto zcela zajistit. Druhý stupeň je nápravné opatření ve správním řízení (viz výše základní kritérium). Toto nápravné opatření lze uložit relativně rychle, především mírnější nápravná opatření. Banka ho musí splnit v požadovaném termínu. Nápravná opatření jsou ukládána v souladu se zákonem, tj. podle povahy zjištěného nedostatku a v co nejkratší lhůtě poté, co Česká národní banka tento nedostatek zjistí.

4. Bankovní dohled používá sankce nejen vůči bance samotné, ale, když je to vhodné, také vůči managementu a/nebo představenstvu.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Česká národní banka může uplatňovat sankce vůči bance jako takové nikoli vůči osobám ve vrcholovém vedení banky, přesto Česká národní banka jednu možnost má, a to v zákoně o bankách. Podle § 26 může Česká národní banka žádat výměnu vedení banky. Možnost osobních pokut je možná pouze, pokud příslušné osoby neposkytnou součinnost. Navíc se musí prokázat jasná kauzalita mezi nedostatkem a osobní zodpovědností, funkční odpovědnost nelze v těchto případech uplatňovat. Úplné naplnění tohoto kritéria by vyžadovalo hluboký zásah do legislativy. Takováto změna se v současné době nepřipravuje.

Výkon dohledu

Česká národní banka používá sankce v rozsahu, které umožňuje platná legislativa.

Dodatečná kritéria

1. Zákon obsahuje ustanovení, která zmírňují riziko, že bankovní dohled přijme vhodné nápravné opatření až s nepřiměřeným zpožděním.

Splněno.

Ve vztahu k situacím, které ohrožují další působení banky (neplatí pro pobočku zahraniční banky), zákon nespočívá jen na to, co Česká národní banka zjistí. § 26b zákona o bankách ukládá statutárnímu orgánu a dozorčí radě banky neprodleně informovat Českou národní banku o platební neschopnosti nebo o závažných ztrátách nebo o pravděpodobných závažných ztrátách, které způsobily nebo mohou způsobit pokles kapitálové přiměřenosti banky na individuálním základě pod dvě třetiny poměru stanoveného Českou národní bankou. V případě, že kapitálová přiměřenost banky poklesne pod dvě třetiny požadované minimální úrovně, Česká národní banka uloží bezodkladně bance nápravná opatření podle § 26a zákona o bankách. Pokud kapitálová přiměřenost na individuálním základě je menší jedna třetina poměru stanoveného Českou národní bankou, je Česká národní banka v souladu s § 34 odst. 3 zákona o bankách povinna odejmout licenci.

2. Bankovní dohled ukládá všechna zásadní nápravná opatření v písemné formě představenstvu banky a požaduje písemné informace o krocích vedoucích k nápravě.

Splněno.

Všechny postupy uvedené v základním kritériu 1 se v praxi realizují v písemné formě.

Působení bank v hostitelských zemích (Cross-border banking)

Princip č. 23. Bankovní dohled musí provádět globální konsolidovaný dohled, tj. náležitě sledovat a aplikovat obezřetnostní normy na všechny aspekty činností banky provozované mezinárodně, především v jejich zahraničních pobočkách a dceřiných společnostech.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Česká národní banka vykonává dohled nad zahraničními transakcemi a expozicemi banky realizovanými z jejích provozoven v České republice (centrála, pobočky). Banky se sídlem v České republice nemají ve velkém rozsahu zahraniční pobočky a dceřiné společnosti (1 pobočka zahraniční banky, 2 dceřiné společnosti). Pokud ano, jsou vesměs nevýznamné. Nicméně Česká národní banka zapracuje relevantní kritéria do interních postupů. Rozsah informací, které má management centrální banky od poboček, je prověřován v rámci dohlídek na místě. Pokud jde o informace o dceřiných společnostech, toto prověřováno není. Česká národní banka může omezit činnost zahraniční pobočky omezením licence banky. Nemůže však obdobně zasáhnout proti dceřiné společnosti banky.

Dodatečná kritéria

Vzhledem k malému významu zahraničních poboček a dceřiných společností považujeme dodatečná kritéria za irelevantní. Zákon o bankách skýtá potřebnou legislativní základnu pro spolupráci se zahraničními regulátory i pro výkon dohledu nad pobočkami a dceřinými společnostmi.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Bankovní dohled má zmocnění dohlížet na přeshraniční aktivity domácích bank.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Právní předpisy, které upravují regulaci a dohled nad operacemi bank s nerezidenty jsou harmonizovány s právem ES. Tyto operace jsou regulovány podle principu rovného zacházení, to znamená, že se na ně vztahují též obezřetnostní pravidla jako na transakce s rezidenty a na expozice vůči rezidentům. Dohled nad obchody bank s nerezidenty má tři základní aspekty:

1. Dohled nad zahraničními transakcemi a expozicemi banky realizovanými z její provozovny v České republice (centrála, resp. pobočka).
2. Dohled na konsolidovaném základě. Dohled na konsolidovaném základě se týká jak dceřiných společností, tak i přidružených společností. Ustanovení zákona platí pro dceřiné a přidružené společnosti se sídlem v České republice i pro takovéto společnosti se sídlem v zahraničí. Česká národní banka podle § 2 odst. 2 písm. d) a § 44 odst. 1 písm. a) zákona o České národní bance a § 25 odst. 1 zákona o bankách vykonává bankovní dohled nad činností konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem na území České republiky. § 26c zákona o bankách základním způsobem vymezuje pravidla bankovního dohledu na konsolidovaném základě. Zmocnění se týká všech konsolidačních celků, tj. skupiny ovládající banky, skupiny finanční holdingové společnosti i skupiny smíšené holdingové společnosti. § 26e odst. 1 zákona o bankách stanoví, že Česká národní banka může upustit od výkonu bankovního dohledu na konsolidovaném základě nad konsolidačním celkem, nad nímž je vykonáván bankovní dohled nebo srovnatelný dozor na konsolidovaném základě orgánem dohledu nebo dozoru v tuzemsku nebo v jiném státě a opravňuje Českou národní banku dohodnout podmínky pro výkon konsolidovaného dohledu s tímto orgánem. Zákon však zároveň stanoví, že Česká národní banka vždy vykonává bankovní dohled na konsolidovaném základě nad skupinou ovládající banky se sídlem v České republice.
3. Dohlídka na místě v zahraničních pobočkách banky a v zahraničních dceřiných bankách. Podle

§ 25 odst. 2 zákona o bankách Česká národní banka může požádat o kontrolu na místě u zahraničních poboček tuzemských bank orgán dohledu příslušného státu. Pokud jde o dohlídky na místě v zahraničních pobočkách tuzemských bank zákon vychází z principu reciprocity, tj. stanoví, že Česká národní banka umožní provádění kontrol na místě orgánem dohledu země sídla zahraniční banky nebo finanční instituce na základě vzájemnosti. Zákon též stanoví, že Česká národní banka může vyhovět žádosti orgánu dohledu země sídla banky nebo finanční instituce o provedení kontroly na místě u jím dohlížené banky či pobočky zahraniční banky.

Výkon dohledu:

Poskytování přeshraničních služeb z tuzemské provozovny (např. poskytnutí úvěru do zahraničí centrálou anebo tuzemskou pobočkou) je předmětem dohlídek na místě a dohledu na dálku. Praktický výkon dohledu nad přeshraničními aktivitami bank uskutečňovanými prostřednictvím jejich zahraničních poboček i dohledu na konsolidovaném základě je podmíněn uzavřením dohod o spolupráci se zahraničními regulátory. V tomto ohledu bylo dosaženo významného pokroku a pokračuje úsilí o uzavření dohod s regulátory všech zemí, jejichž rezidenti (banky nebo jiné subjekty) vykonávají kontrolu nad tuzemskými bankami anebo v nichž sídlí banky, jejichž pobočky působí na tuzemském trhu anebo naopak, v nichž tuzemské banky mají své pobočky či dceřiné společnosti (viz princip č. 24 základní kritérium 1).

Pokud jde o dceřiné společnosti bank v zahraničí, pak § 16 odst. 2 písm. c) zákona o bankách stanoví informační povinnost banky v případě záměru založit právnickou osobu v zahraničí nebo se na ní majetkově podílet a povinnost nahlásit nabytí kvalifikované majetkové účasti na právnické osobě, Česká národní banka nemá právo založení takové právnické osoby přímo zakázat. Česká národní banka však může bance zakázat nabytí takový podíl v situaci, kdy kapitálová přiměřenost banky na individuálním základě klesne pod dvě třetiny stanoveného minimálního limitu. V rámci dohlídek na místě jsou zkoumány efekty činnosti dceřiných společností na situaci banky a zda banka tyto efekty sleduje.

Zákon o bankách v § 24 obecně stanoví, že banky jsou povinny o dceřiných a přidružených společnostech poskytovat podklady a informace, jejichž obsah, formu, členění, termíny a způsob Česká národní banka upravuje. Informační povinnost mají i pobočky zahraničních bank. Osoby zahrnuté do konsolidačního celku mají povinnost sdělovat České národní bance veškeré informace potřebné pro provádění dohledu na konsolidovaném základě (§ 26f zákona o bankách). Podrobnosti jsou upraveny ve vyhlášce č. 333/2002 Sb.

Pokud jde o pobočky českých bank v zahraničí, jde o organizační složku banky, proto Česká národní banka zkoumá v rámci dohlídek na místě činnost poboček a systém řízení poboček včetně toku informací z nich.

Vzhledem k tomu, že je v zahraničí má pouze jedna banka pobočku, byla konána dohlídka pouze v této pobočce. Ta však souvisela s probíhající dohlídkou na místě v mateřské bance a přesunutím některých jejích aktivit na tuto pobočku zahraniční banky.

2. Bankovní dohled se ujistí, že vrcholové vedení udržuje odpovídající dohled nad zahraničními pobočkami, joint ventures a dceřinými společnostmi. Dále se ujistí, že management přeshraničních poboček a reprezentací disponuje potřebnou kvalifikací a zkušenostmi k bezpečnému a zdravému (safe and sound) řízení jejich aktivit.

Splněno ve velkém rozsahu.

Česká národní banka od roku 2003 má k dispozici pravidelné čtvrtletní informace o vazbách banky v rámci regulovaného konsolidačního celku a o její kapitálové přiměřenosti a angažovanosti na konsolidovaném základě. Uplatňování kontroly nad zahraničními dceřinými společnostmi je předmětem dohlídek na místě a informačních návštěv. Systém řízení zahraničních poboček banky je také předmětem dohlídek na místě a informačních návštěv.

3. Bankovní dohled stanoví, že vrcholové vedení: a) má informace (reporting) o přeshraničních operacích, tyto informace jsou zasílány v odpovídajícím rozsahu a frekvenci a jsou pravidelně ověřovány; b) vyhodnocuje vhodným způsobem dodržování pravidel platných pro vnitřní kontrolu a c) zajišťuje efektivní místní dohled (oversight) nad zahraničními operacemi.
Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Česká národní banka má adekvátní informace o přeshraničních operacích banky na individuálním základě. Ziskává je jak v rámci dohledu na dálku, tak i při informačních návštěvách a dohlídkách na místě (viz princip č. 16). Totéž platí o kapitálové přiměřenosti a angažovanosti banky v rámci konsolidačního celku, do kterého patří. Efektivnost systému vnitřní kontroly banky je vyhodnocována v rámci dohlídek na místě a zahrnuje i kvalitu vnitřní kontroly nad operacemi realizovanými prostřednictvím zahraničních poboček banky. Tuzemské banky mají jen minimální počet dceřiných bank a poboček v zahraničí. Možnost dohlídky na místě v zahraničních pobočkách tuzemských bank je dána v dohodách, které byly uzavřeny se zahraničními regulátory (viz princip č. 24 základní kritérium 1).

Výkon dohledu

Česká národní banka vykonává dohled na konsolidovaném základě nad konsolidačními celky bank. V rámci dohlídek na místě se Česká národní banka zabývá obsahem informací, které má banka od své zahraniční pobočky.

4. Domovský bankovní dohled má zmocnění požadovat uzavření zahraničních provozoven, resp. afiliací, nebo omezení jejich aktivit, pokud si ověří, že dohled nad místními operacemi ze strany banky a (nebo domovského bankovního dohledu) není odpovídající ve vztahu k rizikům, které provozovna, resp. afilace představuje.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

V případě, že banka má v zahraničí dceřinou banku anebo pobočku a nastane situace, že činnost zmíněné dceřiné banky nebo pobočky ohrožuje činnost mateřské banky, je Česká národní banka oprávněna vznést požadavek na zjednaní nápravy (§ 26 odst. 1 zákon o bankách). Česká národní banka však není oprávněna nařídít uzavření zahraniční dceřiné banky anebo pobočky. Významné možnosti při výkonu dohledu nad aktivitami banky v zahraničí dává České národní bance mezinárodní spolupráce při výkonu bankovního dohledu, která je založena na příslušných dohodách se zahraničními regulátory (Memorandum of Understanding). Řada těchto dohod již byla uzavřena a další dohody se připravují.

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled má postupy pro rozhodnutí, zda je třeba provádět dohlídky na místě nebo požadovat dodatečné informace (reporting), a má právní zmocnění a zdroje podniknout takové kroky odpovídajícím způsobem a v odpovídajícím čase.

Irelevantní.

Zákony a předpisy

Zmocnění dané zákonem o bankách je v platnosti (viz základní kritérium 1).

Výkon dohledu

Taková politika neexistuje.

2. Bankovní dohled se ujistí, zda dohled (oversight) domácího managementu nad zahraničními operacemi je dostatečně přísný, pokud se zahraniční aktivity odlišují podstatně od těch, co jsou prováděny v domovské zemi, nebo jsou prováděny na teritoriích, které jsou obzvláště vzdáleny od hlavních teritorií, ve kterých banka provádí obdobné aktivity.

Irelevantní.

3. Bankovní dohled pravidelně navštěvuje zahraniční teritoria, frekvence je závislá na velikosti a rizikovém profilu přeshraničních operací. Bankovní dohled se setkává s hostitelským bankovním dohledem během svých návštěv.

Splněno

Výkon dohledu

Tuzemské banky mají jen minimální počet dceřiných bank a poboček v zahraničí. Česká národní banka zatím dohlídky na místě v zahraničí nevykonává. Možnost dohlídky na místě je dána v dohodách, které byly uzavřeny se zahraničními regulátory (viz princip č. 24 základní kritérium 1), nicméně k setkání se zahraničními regulátory dochází, včetně výměny informací.

4. Domovský bankovní dohled vyhodnocuje kvalitu dohledu prováděného v zemích, ve kterých banky provádějí podstatné operace.

Irelevantní.

Princip č. 24. Klíčovým prvkem konsolidovaného dohledu je navázání kontaktů a výměna informací s dalšími zainteresovanými orgány dohledu, především orgány v hostitelské zemi.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno ve velkém rozsahu.

Základní kritéria

Česká národní banka postupně uzavírá dohody o spolupráci se zahraničními regulátory v domovských i hostitelských zemích (viz princip č. 1 část 1(6)). Česká národní banka neschvaluje otevření pobočky domácí banky v zahraničí, banka má pouze povinnost Českou národní banku o takovém záměru informovat (§ 16a odst. 1 zákona o bankách). Po vstupu České republiky do Evropské unie bude platit pro banky se sídlem na území členského státu Evropské unie princip jednotné licence a tomu odpovídající postup. Česká národní banka jako orgán dohledu domovského státu připadá, že banka se sídlem na území ČR bude chtít využít výhod jednotné licence, bude rozhodovat o tom, zda jsou splněny podmínky stanovené právem ES. Česká národní banka má právo poskytovat informace hostitelským bankovním dohledům, v jejichž zemi působí dceřiné banky nebo pobočky bank se sídlem v České republice podle § 25a odst. 3 a § 38 odst. 2 zákona o bankách a dále poskytovat blíže definované informace v dohodách o spolupráci s hostitelským orgánem bankovního dohledu (viz princip č. 25).

Dodatečná kritéria

Naplnění požadavku, aby Česká národní banka konzultovala opatření, která přijme na základě informací od jiného orgánu bankovního dohledu, před jejich přijetím, není v rozporu se zákonem o bankách ani s textem uzavíraných dohod, i když povinnost konzultace zde není explicitně stanovena. Požadavek na výměnu informací s jinými orgány bankovního dohledu i v případě méně významných přeshraničních operací je naplněn především v případech, kdy existují dohody o spolupráci.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Pro významné přeshraniční operace bank, domovský bankovní dohled vytvoří formální a neformální dohody (např. Memorandum of Understanding) s hostitelským bankovním dohledem pro vhodné sdílení informací o finanční situaci a výsledcích takových operací v hostitelské zemi. Dohody o sdílení informací s hostitelským bankovním dohledem zahrnují sdílení informací o negativních hodnoceních takových kvalitativních aspektů operací bank, jako je např. kvalita rizikového řízení a kontroly afilací v hostitelské zemi.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Výměna informací mezi Českou národní bankou a orgány bankovního dohledu a obdobnými institucemi jiných států pouze rámcově upravena v § 38 odst. 2 a § 25a odst. 3 zákona o bankách.

Výkon dohledu

Česká národní banka uzavřela dohody o spolupráci s regulátory ze Slovenska, Rakouska, Francie, Spolkové republiky Německo, USA (stát New York) a Belgie. V jednání jsou dohody s regulátory z Holandska a Itálie. Neformální vztahy jsou navázány s britským regulátorem.

2. Bankovní dohled může zakázat bankám nebo jejich afilacím provádět operace v zemích, kde zákony vztahující se k bankovnímu tajemství a mlčenlivosti nebo další regulace neumožňují toky informací, které jsou nutné k adekvátnímu dohledu.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Z § 16a zákona o bankách explicitně vyplývá informační povinnost v případě založení pobočky nebo zastoupení banky v zahraničí, z § 16 odst. 2 zákona o bankách též i v případě založení právnické

osoby v zahraničí nebo nabytí majetkové účasti v zahraničí. Pobočka banky je její organizační složkou a nemůže proto vyvíjet činnosti, které nemá banka jako celek od České národní banky licencovány. Tato možnost neexistuje u dceřiné společnosti.

3. Domovský bankovní dohled poskytuje informace hostitelskému bankovnímu dohledu týkající se určitých afilací v hostitelské zemi, týkající se celkového rámce supervize, v nichž bankovní skupina pracuje, a pokud je to vhodné, týkající se podstatných problémů v centrále banky nebo ve skupině jako celku.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy:

Česká národní banka v pozici domovského orgánu provádějícího bankovní dohled může poskytnout informace zahraničním hostitelským orgánům bankovního dohledu podle § 38 resp. § 25a zákona o bankách.

Výkon dohledu:

Poskytování informací je ošetřeno v případě zemí, se kterými byla uzavřena dohoda o spolupráci (formální či neformální).

Dodatečná kritéria

1. Bankovní dohled, který přijme následná opatření na bázi informací obdržených od jiného bankovního dohledu, konzultuje je s tímto bankovním dohledem, pokud je to možné před jejich přijetím.

Splněno.

Zákony a předpisy:

Zákony tento postup nezakazují.

Výkon dohledu

Dohody tento požadavek nepokrývají. V praxi doposud nebylo uděleno Českou národní bankou žádné nápravné opatření na základě informací obdržených zahraničním orgánem bankovního dohledu. Česká národní banka by však v případě udělení nápravného opatření dceřiné společnosti nebo pobočce zahraniční banky konzultovala udělení tohoto nápravného opatření s orgánem bankovního dohledu, do jehož působnosti spadá mateřská banka nebo instituce.

2. I v případě, kdy se jedná o méně významné přeshraniční operace bank, domovský bankovní dohled si vyměňuje vhodné informace s hostitelským bankovním dohledem.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Dohody o spolupráci (formální či neformální) výslovně hovoří tom, že se budou vyměňovat informace týkající se skutečností s významnými dopady na banku i informace, které smluvní strany mohou považovat za významné nebo vhodné pro druhou smluvní stranu.

Princip č. 25. Bankovní dohled musí vyžadovat, aby operace prováděné zahraničními bankami v zemi jeho působení vykazovaly stejně vysoké standardy, jaké jsou požadovány od domácích institucí a musí mít pravomoc poskytovat informace bankovním dohledům z domovských zemí těchto bank pro účely konsolidovaného dohledu.

Souhrnné vyhodnocení:

Splněno.

Základní kritéria

Dceřiné společnosti zahraničních bank podléhají stejným omezujícím pravidlům jako domácí instituce. Totéž platí i pro pobočky zahraničních bank, pokud zákon o bankách nebo opatření, popřípadě i vyhláška České národní banky nestanoví, že příslušná úprava se na ně nevztahuje. V roce 2002 se rozběhla intenzivní jednání se zahraničními regulátory především z těch zemí, kde mají sídlo mateřské společnosti dceřiných bank a poboček zahraničních bank, jež působí v České republice. Česká národní banka se seznámila se způsobem a rozsahem dohledu v zemi, kde má mateřská banka resp. společnost své sídlo. Všechny oslovené orgány bankovního dohledu potvrdily, že provádějí dohled na konsolidovaném základě. Bylo uzavřeno šest dohod o spolupráci při výkonu bankovního dohledu se zahraničními orgány bankovního dohledu. Tyto dohody mimo jiné zakotvují, a to v souladu s § 25 odst. 2 zákona o bankách, možnost kontrol na místě orgánem bankovního dohledu země sídla mateřské banky nebo společnosti v hostitelské zemi a v souladu s § 25a odst. 3 zákona o bankách upravují i výměnu informací o všech skutečnostech nezbytných pro řádný výkon bankovního dohledu nad přeshraničními institucemi.

Dodatečná kritéria

Byly uzavřeny dohody o spolupráci při výkonu bankovního dohledu se zahraničními orgány bankovního dohledu z Rakouska, Spolkové republiky Německo, Francie, Slovenska, USA (stát New York) a Belgie a jsou projednávány dohody s orgány bankovního dohledu z Itálie s Holandska. Jednání o dohodách velmi posílily vzájemné kontakty pracovníků obou orgánů a rozšířily možnosti výměny informací a tyto informace jsou využívány daleko více než v minulosti. Novela zákona o bankách, která harmonizovala náš zákon s direktivou ES, umožnila uzavření výše uvedených dohod v rozsahu obvyklém mezi regulátory ze zemí Evropské unie. Tím posílila jejich důvěru vůči České národní bance a posunula vzájemnou spolupráci na úroveň spolupráce orgánů bankovního dohledu zemí Evropské unie.

Rozbor jednotlivých kritérií

Základní kritéria

1. Místní pobočky a dceřiné společnosti zahraničních bank podléhají obdobným omezujícím, inspekčním a informačním požadavkům jako domácí banky.

Splněno.

Zákony a předpisy

Licenční řízení klade stejné požadavky na domácí i zahraniční žadatele. Banky - dceřiné společnosti zahraničních bank a pobočky zahraničních bank jsou povinny dodržovat omezujícím opatření, jakož i informační povinnosti vůči České národní bance bez rozdílu (vyjma kapitálové přiměřenosti a angažovanosti poboček).

Výkon dohledu

Kontroly na místě v dceřiných společnostech a pobočkách jsou prováděny podle míry jejich rizikovitosti pro sektor.

2. Pro účely licencování jakož i průběžného dohledu, hostitelský bankovní dohled vyhodnocuje to, zda domovský bankovní dohled vykonává konsolidovaný globální dohled.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Pro oblast licencování bank stanoví § 4 odst. 3 písm. i) zákona o bankách, že pro udělení licence musí být splněna také ta podmínka, že ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu. Dále vyhláška České národní banky č. 166/2002 Sb., která v § 2 odst. 3 písm. h), resp. v § 9 odst. 3 písm. b), požaduje s žádostí o licenci, a v případě žádosti o souhlas s nabytím nebo zvýšením kvalifikované účasti na bance, předložit písemné stanovisko orgánu provádějícího dohled nad bankou, resp. finanční institucí, je-li žadatelem finanční instituce, v zemi jejího sídla k záměru založit v České republice banku, resp. k záměru nabýt nebo zvýšit kvalifikovanou účast na bance. V případě žádosti o licenci k zřízení pobočky zahraniční banky § 5 odst. 2 zákona o bankách uvádí povinnost zahraniční banky žádající o licenci předložit vyjádření orgánu bankovního dohledu ze země sídla zahraniční banky k záměru založit pobočku v České republice i jeho prohlášení, že nad pobočkou bude vykonáván bankovní dohled. Dohody uzavřené i projednávané se zahraničními regulátory detailně upravují výměnu a rozsah informací, které domovský orgán bankovního dohledu poskytne hostitelskému orgánu bankovního dohledu o mateřské bance, která žádá o licenci pro zřízení přeshraniční instituce nebo o souhlas s nabytím kvalifikované účasti na bance v České republice.

Výkon dohledu

V praxi Česká národní banka částečně tento aspekt zkoumá a bude se jím do budoucna více zabývat. Kritérium by se mělo promítnout i do hodnocení rizikového profilu banky a s tím souvisejících záležitostí. Důležitým je tento aspekt především v případě, kdy dceřiná společnost má významné postavení na českém bankovním trhu. Uzavřené i projednávané dohody se zahraničními regulátory upravují výměnu informací při výkonu dohledu, kdy oba orgány se budou vzájemně informovat o všech skutečnostech v mateřské bance nebo v přeshraniční instituci, které by negativně mohly ovlivnit finanční situaci a stabilitu mateřské banky nebo celé skupiny, a dále o všech porušeních regulačních pravidel v mateřské bance nebo v přeshraniční instituci a o uložených nápravných opatřeních, které mohou mít vliv na celou skupinu. Dohody také upravují závazek regulátorů vzájemně se informovat o změnách zákonů a regulačních pravidel ve svých zemích, které by mohly mít vliv na výkon konsolidovaného bankovního dohledu.

3. Hostitelský bankovní dohled před vydáním licence požaduje souhlas (nebo neodmítnutí - no objection) domovského bankovního dohledu.

Splněno.

Zákony a předpisy

Požadavek mít před vydáním licence vyjádření orgánu bankovního dohledu v zemi sídla zahraniční banky je uveden v § 5 odst. 2 zákona o bankách pro pobočku zahraniční banky a dále v § 2 odst. 3 písm. h) vyhlášky České národní banky č. 166/2002 Sb.

Výkon dohledu

Pokud je vyjádření orgánu bankovního dohledu ze země sídla zahraniční banky negativní, považuje Česká národní banka tuto informaci jako výraz nedůvěryhodnosti žadatele a bankovní licenci mu nevydává.

4. Hostitelský bankovní dohled může sdílet s domovským bankovním dohledem informace o místních operacích zahraničních bank za předpokladu zajištění důvěrnosti takových informací.

Splněno.

Viz též princip část 1 (6) bod 3. Podmínky, při jejichž splnění lze poskytnout informace získané v souvislosti s výkonem bankovního dohledu orgánům bankovního dohledu v zahraničí a orgánům dohledu nad finančními institucemi a finančními trhy v tuzemsku a v zahraničí, stanoví § 25a zákona o bankách. Informace získané od orgánů cizích států nemohou být použity k jinému účelu než k tomu, pro který byly poskytnuty a nesmějí být bez souhlasu poskytovatele poskytnuty nikomu dalšímu. Domácí regulátoři jsou vázáni povinností mlčenlivosti stanovenou zvláštními zákony (např. o pojišťovnictví), rovněž Dohoda o spolupráci mezi Českou národní bankou, Komisí pro cenné papíry a Ministerstvem financí České republiky při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru vyžaduje zachování důvěrnosti poskytnutých informací podle § 25a zákona o bankách. Ustanovení o povinnosti zachovat mlčenlivost o informacích získaných v rámci spolupráce se zahraničním orgánem bankovního dohledu je vtěleno do každé z dohod, které Česká národní banka uzavřela se zahraničním orgánem bankovního dohledu a i do návrhů takových dohod, které jsou zatím předmětem jednání.

5. Domovský bankovní dohled může vykonávat dohlídky na místě v místních pobočkách a dceřiných společnostech za účelem ověření si obezřetnosti a zdraví (safety and soundness purposes) těchto poboček a dceřiných společností.

Splněno.

Zákony a předpisy

§ 25 odst. 2 zákona o bankách umožňuje provádět kontrolu na místě orgánem bankovního dohledu země sídla zahraniční banky nebo instituce u jím dohlížené banky nebo pobočky zahraniční banky působícími na území České republiky. Uzavřené i projednávané dohody se zahraničními regulátory upravují podmínky kontroly na místě domovským orgánem bankovního dohledu v zemi hostitelského orgánu bankovního dohledu. Ode dne účinnosti smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii bude problematiku dohledu nad pobočkami zahraničních bank, které v České republice podnikají na základě jednotné licence, upravovat § 5j zákona o bankách.

6. Hostitelský bankovní dohled konzultuje s domovským bankovním dohledem včas jakákoliv významná opatření, která uvalí na operace banky z jiné země.

Splněno ve velkém rozsahu.

Zákony a předpisy

Zákon o bankách konzultace s orgánem bankovního dohledu země sídla zahraniční banky nebo finanční instituce nezakazuje, naopak § 25a odst. 3 zákona o bankách umožňuje výměnu informací s orgány dohledu nad bankami, finančními institucemi nebo finančními trhy v jiném státě. Dohody se zahraničními regulátory stanovují, že obě strany se budou navzájem informovat o všech nápravných opatřeních i dalších akcích proti mateřským bankám a přeshraničním institucím, které jsou významnější povahy a mohou mít vliv na celou skupinu. Další konzultace a vzájemné informování bude probíhat mezi Českou národní bankou a orgány bankovního dohledu jiných států, resp. Komise Evropských společenství, podle § 38c až 38h ode dne účinnosti smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii.

Výkon dohledu:

V případě významných opatření vůči bance z jiné země by Česká národní banka předem konzultovala tato opatření s orgánem dohledu země sídla zahraniční banky, která má na území České republiky svou pobočku nebo dceřinou společnost. V případě méně významných opatření však konzultace nepovažujeme za nutné a žádoucí, a to především z hlediska časové prodlevy.

Dodatečná kritéria

1. Hostitelský bankovní dohled obdrží od domovského bankovního dohledu dostatek informací o bankovní skupině dovolující zařadit do patřičného rámce aktivity přeshraničních institucí této skupiny.

Splněno ve velkém rozsahu.

Výkon dohledu

Dohody se zahraničními regulátory upravují výměnu informací i o mateřských bankách a celých skupinách z domovské země, a to jak při žádosti o licenci na přeshraniční instituci, tak při průběžném výkonu bankovního dohledu.